

GRAMMATICA Linguae Turcicae,

In Quinque partes distributa.

Authore GULIELMO SEAMAN.

OXONIAE,

Excudebat *Herr: Hall*, Academiae Typographus. Prostant apud
Edvardum Millington, ad insigne Pelicani, in vico vulgò vo-
cato *Duck-lane*. An: Dom: 1670.

Honoratissimo, & Virtutum suarum non
minus quàm Natalium splendore, Cla-
rissimo viro, *D. ROBERTO BOYLE,*
Armigero.

HOs meos conatus (Nobilissime Domine) quales quales
sint, variis nominibus tibi deberi lubens profiteor, De-
cimus enim jam annus vertitur, ex quo tua humanitate
adductus, Catechismum Christianæ fidei in linguam Turcicam
traduxi, eumque impensis tuis typis evulgavi. Quartus etiam
agitur annus, ex quo, Te imprimis, atque aliis Clarissimis viris hor-
rantibus, versionem Novi Testamenti in eadem Lingua adornavi;
quam absque subsidio Tuo, & suppetiis à Viro Prænobili, cui ob
alia etiam plurima non parùm sum devinctus, *D. CYRILLO*
WYCH Equite Aurato præstitis, luce donandi facultas pla-
nè defuisset. Denique Institutiones has Grammaticas tuo præci-
pue hortatu contexui, magnâque ex parte sumptibus tuis publici
jam juris facio. Rogo itaque, ut in Observantiæ meæ testimo-
nium, hanc opellam meam, quam Tuo Nomini dicavi, æqui
bonique consulas. Deum supplex veneror, ut & præsentis sæculi
& posterorum bono Vitam tuam conservet, Téque diu incolu-
mem præstet.

Hon: Dominat: tuæ addictissimus

GULIELMUS SEAMAN:

Præfatio ad Lectorem.

Perfiæ Regibus bella non raro gesserunt, atque بلخ Balch, مر Meru Regni Perfici Provincias Imperii sui sedē statuerunt. Primus eorum nomine افراسياب Ephrafiab, tempore منوچهر Manugehri Regis Perfiæ, regnavit, Mofi, (ut fertur) Israëlitarum Duct co-ævus: ipsi successerunt, alii etiam ipso oriundi reges quorum series في التواريخ in Perfiæ Annalibus notissima, و si-
gillatim memorata. cum tamen sint (ut loquitur) بلغة التركى القديم antiquæ Turcarum dialecti propria, adeo ut non nisi ex ipsorum li-
bris fida manu descriptis, punctisq; suis accurate distinctis, vera eorum ratio peti possit, nos qui istiusmodi exemplarium penuria labo-
ramus, antequam ista missa facientes, ad ceteriora magisq; nota, quæ tamen ad institutum nostrum abunde sufficient) devenimus. Anno Hejiræ octogesimo nono, قديمه دين مسله Katibah Moslemi filius, خراسان Chorasani Arabum nomine prefectus, (Chalifatum ob-
tinente عبد الملك الوالي دين Al Velido Ebn Abdolmelik) urbem Bocharam cepit, deinde غورك Gurk, سغد Sogdi, سمرقند Samarkandi Regem, tributarium fecit, eoque compulit, ut templis Idolorum dirutis, Mohammedis dogmata amplecteretur, regnumq; ab Arabum Chalifâ precario teneret. Eodem tempore multas etiam eorum urbes atq; arces cepit مسلمه دين عبد الملك Mus-
limeh filius Abdilmelik. Katibæ successit, يزيد دين مهلب Yezid filius Mehleb, in Chorasani prefectura, circiter annum Hejra no-
nagesimum: qui copiis suis trans Gihonem ductis alias etiam urbes & provincias occupavit, atq; in ipsis Religionis Mohammedicæ pro-
fessionem stabilivit. Extat de victoria illa Epistola ad سلیمان دين Solimanum AbdilMelik Chalifam ab ipso missa, qua certiore eum facit se Regiones كركان Kerkan & طبرستان Taberistan, quas nullus antea Regū, ne vel شاهورن والاكتاف Shabur Zul Ectal vel كسري دين قبان Kifry filius Kubad, vel كسري دين Kifry

PRÆFATIO ad Lectorem.

Uam infesta, meritisq; formidabilis vicinis quibuscq; gentibus, à multis jam retrò annis fuerit Turcarum potentia, nemini ignotum est; nec dubitari potest, quin alias etiam longius diffusas terrore suo percussura sit, (si Maris Mediterranei, (quod summopere ambiunt) do-
minium adepti fuerint: ad quod, insulâ Cretâ nuper in potestatem redactâ, quasi amoto repagulo, via (nisi Deus obstruxerit) nimis jam lata patet. Necdum tamen res eorum, quod ad leges, consuetudines, politiam, bella gerendi artem, & literaturam, nostris adeo perspectæ sunt, ut cum illis belli & pacis negotia commodè, & prudenter tran-
sigi possint, eò quod ipsorum lingua, quæ satis difficilis & admodum copiosa est, Christianis adhuc ignota manserit, & neglecta. His Ar-
gumentis, eorūq; præcipue (quod maximi momenti est) ut eis fides Chri-
stiana, veritasq; Evangelii linguâ ipsis vernaculâ communicetur, (Quis enim novit annon Deus ipsis pœnitentiam daturus sit, quòd ex ipsis, ut ex aliis Gentibus, populum nomini suo desumat?) accedente insuper virorum illustrium hortatu, motus, Grammaticam istam con-
feci, typisq; commisi. Quin & ad idem institutum promovendum Lexicon Turcico-Latinum paratum habeo: si ad illud excudendum subsidia conferantur. Lingua Turcica qualis sit institutio hac Gram-
matica ostendat: unde autem fluxerit, seu cui primum populo vernacu-
la fuerit, quia non omnibus notum, non abs re duxi aliquid breviter ex Authoribus eâ linguâ conscriptis, de تورکستان Turc-istan, (cui nomen & ortum debet) & regionibus ei trans fluvium جیحون Gi-
honem (nostris, Oxum) conterminis, quæ tribus istius, cuius Oth-
mannus ipsiusq; majores principatum tenuerunt, patria fuerunt, re-
ferre. Siæ sunt regiones istæ in tractu terræ satis felici, olim benè cultæ, & rerum copiâ affluentēs, in quibus (testantibus Arabum & Persarum Historiis) magni nominis principes floruerunt, qui cum
Perfiæ

Præfatio ad Lectorem.

sexcentesimo vicesimo sexto, aucto eo etiam tendere Tataricas illas copias, illinc castris motis ارزدجان Erzingianum profectus, ibi aliquot annos substitit, at cum præ loci angustia sedem illam sibi suisq; minus commodam sentiret, animo (ut fertur) in Patriam reverendi Halebum Syriæ urbem contendit. Cum autem ad قلعة جابر Arcem Giaber pervenisset, factum est ut ipse Euphratem, cuius vada nesciret, transire conatus, aquis obrutus periret. Quatuor ipsi erant filii, سنقور Tekin, گوندگدی Gundogdi, ارطغرل Ertugrul, دوندار Dundar, quorum duo Sonkur Tekin & Gundogdi casu isto consternati in patriam reversi sunt. Ertugrul, Ottomanni nondum nati pater, cum fratre دوندار Dundar, & quæ ipsi aderant copiis, ad aliquod temporis spatium in پاسبان پاسبان planitie Pasin, ditionis چور Surmelu Chukur, substitit. Inde cum bello deditus, ejusq; gerendi cupidus esset, se cum quingentis ferè militibus ipsorumq; familiis ad سلطان سلطان Sultan Aladin filium Kikubad, Græciæ Asiaticæ Principem, Seljukidam recepit, qui hospitio exceptis commorandi locum concessit. Ubi cum sedem fixissent, homines, tunc temporis, numero pauci, & conditionis satis afflictæ, continuis in Græcos finitimos excursionibus & victoriis, ipsique accedente quod de Seljukidarum potentia decederet, viribus immensum aucti Imperii Ottomanici ea jecerunt fundamenta à quibus in illam, qua adeo jam Asiæ, Europæ, atque Africæ grave est, magnitudinem crevit. Sed hæc pluribus prosequi non est instituti nostri, cum ex jam dictis satis pateat linguam, de qua agimus, Turcicam, è Turc-istan & regionibus istis Trans-Oxianis originem traxisse, quam & adhuc in sedes tam remotas armis victricibus translata, satis refert, ubique sui similis. Ea enim ipsius Dialectus, qua Tyranni Ottomanidæ leges & jura nunc populis præscribunt (quantum è libris ea compositis observare licuit) non multum ab iis quæ in Turcistan atque inter Tataros, qui Mohummedi nomen dederunt, adhuc in usu sunt, diversa est,

Præfatio ad Lectorem.

Kisry filius Hurmuz debellare potuit, cepisse. Hanc (inquit) tibi Deus gratiam concessit, atq; insuper tanta tibi largitus est spolia, quantis nemo antea potitus est: tanta enim apud me sunt, ut quinta (quam adtemitto) eorum pars sexcenta drachmarum millia conficiat. Cumq; hoc modo promulgata essent in iis partibus Mohammedis dogmata, liberius inde Turcis, alijsq; earum incolis in alias quascunq; imperio Arabum subditas regiones, se conferendi potestas facta est. Hoc ergo unanimi historia Turcicæ scriptorum consensu traditur, Familiamquæ vocamus Ottomannicam è Regionibus istis trans Gihonem sitis, prodidisse. Hojah Efendi Historicorū Turcicorum Princeps ex antiquioribus apud ipsos Historiarum & Annalium Scriptoribus hæc ferè refert: Cum ساجوکا Seljukidarum familia è Regionibus trans Gihonem sitis, in ایران Iran Persarum provinciam se transferret, è Turcarum tribubus quæ iis se comites præbuerunt, erat Tribus فالی خان Phalican (quæ familia Ottomanicæ حیدر خان i. e. Avuin Supremum vocat) quæ è confiniis شاه جهان Shahgian profecta in urbe ماهان Mahan sedē fixit. Reges Seljukidæ in urbe Balch quæ Regum Turcicorū non raro olim sedes erat, rebus præfuerunt. Cum autem جنکیز خان Genkizchan ductis in Persiam copiis suis omnia undiq; vastaret, Rex urbis illius Seljukida خوارزم شاه Choarezm Shah appellatus, ipsius metu territus se in Asiam minorem conferens, ibi in urbe Iconio imperium obtinuit. Alterius vero Familiae Turcæ, quos Phali Chano oriundos diximus, vulgo Oguziani (ab اغوزین Oguz filio Karah-Chani, filii Phali Chani, ad quæ inter majores ipsorum maxime, ut videtur, celebrem libenter genus suum referunt, denominati se à ditione Mahan ad اخلات Ichlat Armeniæ urbem subducentes, ibi multis annis commorati sunt. At cum & eousq; pervenisset Genkizchani exercitus, Soliman Shah ipsorum Princeps una cum suis omnibus in ditionem دیان Græcanicam (ut partes illas Asiæ Græcorum imperio olim subditas vocare solent) iter instituit. Dein anno Hejræ sexcen-

GUILLIELMI SEAMAN

Grammaticæ Turcicæ

PARS PRIMA,

De

ORTHOGRAPHIA.

CAPUT PRIMVM.

De Literis.

Iteræ Consonantes, quas Turcæ ab Arabibus sumpserunt, 28. sunt: quarum figuras, Nomina, Potestates, & ordinem sequens Tabella indicat.

B

Ordo.

Præfatio ad Lectorem.

est, nisi quod politior & elegantior. Nam & verborum themata, variâ, à Verbis derivata forma, necnon Nominum declinationes in utrisque eodem se ferè modo habent; hac interim differentiâ, quod in Regionibus Transfluvialibus istis, litera ع in conjugandis verbis frequentioris sit usus, ac præcipuè in personis præsentis temporis, quæ in singulari numero desinunt in عى & عى & عى, in plurali verò in عى & عى & عى, quæ cum asperioris soni terminationes sint, Turcæ Oguziani iis leviores & suaviores, more suo substituant; hac non obstante differentiâ, qui linguam Turcicam calluerit facile Tatarorum & dialectos & scripta intelligere poterit. Aducere liceat, quod ad usum atq; utilitatem hujus linguæ demonstrandum facit, eam aduò latè patere, ut non solum per totum Imperium Turcicum, atq; apud Tataros Mohaminedanos obtineat, sed & in multis Indiæ Orientalis provinciis, & ubicunque vexilla Turcica & Tatarica erecta fuerint, in usu sit atq; honore. Exempli in institutione hac Grammatica ex multis & melioris apud eos nota authoribus desumpta, tot ac tam luculenta sunt, ut illis tantum bene intellectis, maxima hujus linguæ difficultates superari facile queant.

Deniq; opellam hanc, & alios quoscunq; in hac lingua conatus meos, Dei solius sapientis providentiæ commendo, & si quid ex illis utilitatis ad plures provenierit, soli ejus nomini gloriam adscriptam volo: atq; hæc votorum meorum summa est, ut Deus Evangelii in omnibus linguis prædicatione Regnum Christi sui aduò dilaret, ut Gentes fiant hæreditas ejus, & fines terræ jus possessionis ejus, ut secundum ipsius promissum, Jehovah unus sit, & nomen ejus unum per totam terram.

Ordo.	Nomen.	Poteslas.	Figura.		
			In fine.	In medio.	In principio vocis.
18	Ain.	عين	A. Gur ture pro latu.	ع ع	ع
19	Gain.	عين	G. Angli- cuni.	غ غ	غ
20	Fe.	ف	F.	ف ف	ف
21	Kof.	ق	K.	ق ق	ق
22	Caf.	ك	C. ante a.o. u. seu K. in anteriori oris parte.	ك ك	ك
23	Lam.	ل	L.	ل ل	ل
24	Mim.	م	M.	م م	م
25	Nun.	ن	N.	ن ن	ن
26	Vav.	و	V. & O.	و و	و
27	He.	ه	H.	ه ه	ه
	Lamelif.	ل	L. & A.	لا لا	لا
28	Ye.	ي	Y.	ي ي	ي

Ordo.	Nomen.	Poteslas.	Figura.		
			In fine.	In medio.	In principio vocis.
1	Elif.	الف	A. & E.	ا ا	ا
2	Be	ب	B.	ب ب	ب
3	Te	ت	T.	ت ت	ت
4	Se.	ث	G. Hispan: vel f. Ang. G. Gallicu ante E. & I.	ث ث	ث
5	Gim.	ج	Gh. Ital.	ج ج	ج
6	Hha.	ح	Hh.	ح ح	ح
7	Chi.	خ		خ خ	خ
8	Dal.	د	D:	د د	د
9	Zal.	ذ	Z.	ذ ذ	ذ
10	Ræe.	ر	R.	ر ر	ر
11	Ze.	ز	Z.	ز ز	ز
12	Sin.	س	S.	س س	س
13	Shin.	ش	Sh. Angl. vel ch. Gall.	ش ش	ش
14	Sfad.	ص	Ss.	ص ص	ص
15	Zzad.	ض	Zz.	ض ض	ض
16	Ti.	ط	T:	ط ط	ط
17	Dzi.	ظ	Dz.	ظ ظ	ظ

CAPUT III.

De Scribendi varietate.

Literæ apud eos variè formantur secundùm varia scripturæ genera in usu; quæ multa sunt. Nam præter illud *دستخى* *Nischi* dictum, in Tabula Alphabetica propositum, quo Alcoranus, & alii libri vulgò scribuntur, & libri apud nos excuduntur; habent etiam *تالیک* *Taalik*, quod Persis maximè in usu est: Item *شکسته تالیک* *Shikeste Taalik*, *Taalik fractum*, & *دیوانی* *Divâni*, quod si majus sit, *دیوانی جلی* *Divâni gelli* dicitur, minus, *دیوانی غبار* *Divâni gobâr*; Item *دیوانی قرمه* *Divâni kirme*, ab utroque diversum. Hæc tria genera præcipuè usurpantur in Aula Imperatoris atque in Diplomatis regis.

Habent etiam alia scripturæ genera, quorum nomina sunt *محرکات* *Mohakkak*, & *طومار* *Tomâr*, & *سردهکمل* *Sirengkil*, & *سولسی* *Solsi*, & *یاقوتی* *Jakuti*, & *ریحانی* *Rihâni*: Atque insuper plura, quorum nomina mihi non sunt in promptu.

CAPUT IV.

De Literarum pronuntiatione.

Si harum Literarum quævis *ق ف ط ض ص ش س پ ب*, præcesserit *م* seu *ن* in verborum infinitivis; litera

CAPUT: II.

De Literis à Persis sumptis.

Turcæ habent id commune cum cæteris Orientalibus, quod sinistrorsum legunt, atque ut Religionem, ita etiam literas ab Arabibus sumpserunt, eisdemque Nexus, & Ductus Characterum usurpant; quibus adjecerunt quatuor literas sumptas à Persis, *پ*, *چ*, *ژ*, & *ک*. Quarum tribus prioribus sæpe utuntur non solum in dictionibus Persicis, (seu quas mutuo accipiunt à Persis) sed etiam in Dictionibus Turcicis: *ژ* verò solummodo in vocibus Persicis usurpatum invenitur. *ب* Arabicum, tribus punctis subscriptis sic *پ*, *Pe* vocatur; atque pronuntiatur ut *P* apud Nostrates: *چ* autem cum tribus punctis, sic *چ*, vocatur *Chim*; atque effertur ut *Ch* Anglicana. *ک* destitutum punctis apud eos *کاف عربی* *Caf Arabicum* appellatur; tria puncta verò habens imposita sic *ک*, vocatur *کاف عجمی* *Caf Persicum*, ac valet *ng*, in penultima, vel ultima syllaba dictionis collocatum: sin verò in principio locum obtineat, ut *Kh* vel *Gh* pronuntiandum est.

ژ Denique appellatur *zhe*, & effertur ut *zh* Anglicum, five *j* Gallicum, vel *z* Italicum: sonum autem ejus genuinum absque vivæ vocis ope, ita exprimere, ut alius eum satis assequatur, aliquantum difficile est.

CAP:

حَكِيكَتْ Hakikatte, & شَرَابْتِ ut شَرَابْتِ sharábte effertur, & كَوْلَاكْتَنْ ut كَوْلَاكْتَنْ kolaktèn. Item طَرَفْتَنْ ut طَرَفْتَنْ taraf-tèn. Atque in scriptis correctioribus و ut و prolutum, post aliud ت, teshdid superposito insignitur. e. g. اَيْتِي Eyitti, dixit, مَرْحَمَتْتِ merhamettè, in misericordia.

CAPUT V.

De Vocalibus.

Vocales, quæ حُرُكَتْلَرُ vocantur, sicut apud Arabes & Persas, ita quoque apud Turcas tres sunt.

Arabicè, Turcicè.

فَاثَا Fatha. اَوْسُون Ustun ب E, nonnunquā A.

كَسْرَا Kesra. اَسْتَرَا Esterè. اِي I Italicum.

دَامْمَا Damma. اَوْتَرُو Otrü. اِي O, vel U Italicū.

Notandum, dictiones, quas Turcæ ab Arabibus sumunt, raro mutare vocales, nisi literæ finalis in nominibus, ad distinguendum casum, ut شَهَادَتِ shehadeton, Arabicè, Turcicè شَهَادَتِ shehâdet pronuntiatur in Nominativo; in Genitivo شَهَادَتِي shehâdetün &c. Interdum etiam vice ultimæ literæ و in foemininis Arabicis و ponunt, ut كَلِمَة Kelime, pro كَلِمَتِ Kelimet.

CAP.

tera و Characteristica præteriti Indicativi, ut ت in omnibus personis pronuntiatur. Ut, à كَاپْتَمَقْ Kapere, fit كَاپْتُمْ Kaptum, rapui, كَاپْتُونْ Kaptun, rapuisti &c. Item ab اِيشْتَمَكْ Audire, fit اِيشْتُونْ Ishittum, audivi, اِيشْتُونْ Ishittun, audivisti, &c. ut per duplex ت. Etiam à كُشْتَمَكْ Transire, fit كُشْتُونْ Gektum, transivi, à كُشْتَمَكْ Secare, fit كُشْتُونْ Kestum, secui. Item à كُشْتَمَكْ Cadere, fit كُشْتُونْ Dushitum, Cecidi; à كُشْتَمَقْ Vomere fit كُشْتُونْ Kustum, Vomui; à كُشْتَمَقْ Spectare, fit كُشْتُونْ Baktum, Spectavi; à كُشْتَمَكْ trahere, fit كُشْتُونْ Chektum, traxi.

Si ad formandum verbum Activum, seu verbum dupliciter Activum, Particula Characteristica تَر, seu تَر, qualibet litterarum præcedentium subsequitur, tum تَر seiv تَر ut تَر Tur pronuntiatur: Sic à كَاپْتَمَقْ Kapmak fit كَاپْتَمَقْ Capturmak, & sic per omnes modos & tempora verbi. Item ab اِيشْتَمَكْ Audire, fit اِيشْتَمَقْ facere audire, & profertur acsi scribitur اِيشْتَمَقْ Ishitturmek cum duplici ت in omnibus modis & temporibus, & sic dereliquis.

In aliis etiam partibus Orationis, si و vel ت litteris præcedentibus subjiciantur, tum litera و ut ت pronuntiatur, e. g. سَوْتِ و تَصَدَّقْ profertur acsi esset سَوْتِ و تَصَدَّقْ Sevdüctèn sün-gre, & اُولُ و تَصَدَّقْ ut اُولُ و تَصَدَّقْ olducte. Item حَقْمَقْ acsi esset حَقْمَقْ

٥ Hamze, cujus hæc est figura [ه], eodem officio fungitur in vocibus Arabicis, Turcicè usurpatis, quo apud Arabes: in multis quoque dictionibus usurpatur vice literæ ي cum كسره Kefre subscripta, & aliquando sine كسره Kefre, ad Accusativum denotandum, de quo in Nomine.

Usurpatur etiam quum duo Substantiva, more Persico, in Regimine concurrunt, de quo in Syntaxi.

Grammaticæ Turcicæ

PARS SECUNDA

CAPUT I.

De Nomine ejusque accidentibus.

Nomen, اسم, dictum, est vel Substantivum مؤنث, quod per se in oratione esse potest: ut پادشاه حکم ایدر Rex imperat.

Estque vel commune, res communes atque incertas significans, ut, محراب locus adorationis, ویلا villa, شبخ nox, بستان hortus: vel proprium, res proprias atque certas designans, & unum individuum denotans; ut, ابراهیم Abraham, احمد پادشاه seu

C

CAPUT VI.

De Literarum Accidentibus & Syllabis.

Turcæ, ut & Persæ, ad perficiendam Orthographiam ab Arabibus mutuò accipiunt, Medda, Giezm, Teshdid, & Hamzelif.

Hæc Nota [م] quæ Medda dicitur, literæ l. Elif imposita sic آ (quod ألف ممدودة Elif Mamdûdet, Elif extensum vocatur) sonum ejusdem extendit: è contrario, Elif cum Fatha ألف مقصورة Elif Makfûret, Elif restrictum dicitur, & pronuntiat uti modo dictum.

Giezm sic [ز] notari solet, & literæ quiescenti imposita, vocali ad constituendam Syllabam præcedente, efficit ut duæ pluresve consonæ in unam Syllabam coalescant; ut, آل El, Manus, جنگ Genk, Bellum, دوست Dost, Amicus.

Teshdid, hæc notâ (ث) insignitur, & usurpatur (ut Arabibus) ad duplicandam literam cui imponitur: ut Emma آت Evèt etiam.

Literarum geminarum posteriori, absorpta prima, duplicem pronuntiari notat, sicut frequentèr supra duplicem ل in variis vocibus reperitur: ut آلل Eller, manus, in plurali; قولل Kallèr, servi.

Supra literam و, præcedenti ت (ut in آیتون Eyittum, Dixi آیتون Eyittung, dixisti: آیتدی Eyitti, dixit; à verbo آیتmek Eyitmek, dicere, atque in aliis accuratè scriptis) notat و pronuntiari uti duplex ت, ut supra dictum.

حدوة

dicatur, ut *Amare* سَوَدِش, *Amor* كَلَمَتِي, *Venire* كَوَسَدَرَمَك, *Adventus* آغلايش, *fletus* آغلايش, *ostendere* كَوَسَدَرِيش, *ostensio*.

Nomen Actoris, quod *Nomen Agentis* dicitur, derivatur à verbis vice مَك, vel مَق ablati, apponendo جِي, seu جِي: ut à *scire* بِيَلَمَك formatur *scire* بِيَلِمَجِي, seu بِيَلِمَجِي, i. q. Arabicè *Sciens, Sapiens*, ab *Legere* اَوَقَرَمَق fit *Lector*: اَوَقَرِمَجِي *Amare*, fit سَوَدِمَجِي, seu *Amator* سَوَدِمَجِي.

ut, ab *Audire* اِيَشْتَمَك, fit *Auditor* اِيَشْتَمَجِي, seu اِيَشْتَمَجِي, i. q. *Interdum* اِيَجِي *Factor*, à *ire* كَدِمَجِي, seu كَدِمَجِي, i. q. *Itor*.

Nomen Actoris Arabicum, seu Participium Activum, sæpe usurpatur: ut, *Auxilium* اِيَشْتَمَجِي Arab: i. q. Turc: اِيَشْتَمَجِي *præstans*, seu *Adjutor*. *Non credens*, seu *Infidelis* ظَالِم Arab: i. q. Turc: اِيَشْتَمَجِي *Tyrannidem faciens*, seu *Injustus*.

Nominale tum à Substantivo tum ab Adjectivo formatur.

Nomen Actoris, quod ab officio, exercitio, vel Arte denominatur, fit à primitivo, eidem addendo particulam جِي: ut, *Pan* اِيَشْتَمَجِي *Pistor*, *Hortus* دَوَسْتَمَق, *Hortulanus* دَوَسْتَمَجِي.

seu قُسْطَاطِينِيَّة *Constantinopolis*.

Vel Adjectivum, seu مَقْتَبَات dictum, quod absque substantivo in oratione esse non potest, ut *pulcher* كَوَرَزَل, *rectus*.

In Nomine consideranda sunt Species, Genus, Numerus, Casus, Declinatio, & Comparatio.

CAPUT II.

De Specie Nominum.

Species Nominum duplex est, Primitiva & derivativa.

Nomen Primitivum est, quod aliunde non derivatur, ut *Manus* اَلْ, *Dens* دِش, *Domus*, &c.

Derivativum est, quod ab alio derivatur, estque Verbale, vel Nominale. Verbale est vel ipse verbi infinitivus, dictus, ut *scire* بِيَلَمَك, & *scientia* اِيَشْتَمَق *Intelligere* & *intelligentia*; Vel formatur mutando ultimam literam infinitivi in ق & ق in ا: ut à *scire* بِيَلَمَك fit *cognitio* بِيَلَمَا, ab *intelligere* اِيَشْتَمَق fit *intellectus* اِيَشْتَمَا. Formatur etiam ab Infinitivo, addendo particulam اِيَشْتَمَق infinitivo in مَك desinenti, & اِيَشْتَمَق desinenti in مَق: ut *Cognitio* بِيَلَمَق *Intelligentia* اِيَشْتَمَق. Etiam vice مَك aut مَق ponendo literas دِش formatur Nomen actionis, quod مَق مَق مَق

النِّدَّةُ اِيَدِي *Tempore quo Regnum in manu Gracorum erat.*

[illegible]

Possessivum, quod Arabicè per نُو & Persicè per وَر & تَار , Turcicè exprimitur per لُو vel لِوِي , ut , Arab: نُو رُوح , Perf: مَالِدَار , Turc: جَانْدَلُو , animal. Arab: نُو مَال , Perf: مَالِدَار , Turc: مَالْدُو Possessor opum, seu pradtus opibus, opulentus. Possessivum autem, quod Arabicè formatur adjectione يَ , in dictionibus Arabicis interdum retinent: sæpiùs verò per لُو vel لِوِي exprimunt: ut, اَرْضِ terra, اَرْضِي terrenus, طَبِيعِي naturalis, رُوحَانِي spiritualis. Item more Persico sæpe exprimitur, (maximè in vocibus Persicis) adjiciendo has particulas وَر, سَار, كِهَن, دَاكْ, & مَنَدْ: ut, سُنَكْ lapis, سُنَكْسَار vel سُنَكْكِهَن lapideus, غَم maror, غَمَكِهَن masstus.

Nauta, کے نیچی, Navis, کھی, Fanitor, فنیوری, Fanna, فنیو
 Gemmarius, جواہرچی, seu à Plurali, جیوہرچی, Gemma, جوہر
 Pellicium, کورکی, Piscator, پلشچی, Piscis, بالک
 Pellio.

Quædam more Persico formantur, adjiciendo vocibus, præcipue à Persis sumptis, كَارَ *Factor*, تَارَ *tenens*, seu *habens*, & بَانِ *custos*: ut, كَمَاةَ *peccatum*, كَمَاةَ كَارَ *Peccator*, خَدْمَتِ *ministerium* seu *servitus*, خَدْمَةُ كَارَ *Minister*, *Servus*, تَاجَ *coronæ*, تَاجِ تَارَ *Coronatus*, seu *coronam tenens*, خَزِينَةُ *thesaurus*, خَزِينَةُ تَارَ *Thesaurarius*, سِلَاحَ *Arma*, سِلَاحِ تَارَ *arvulger*, دَكَاةَ بَانِ *custodia*, دَكَاةَ بَانِ *Custos*, جَهَانَ *mundus*, جِهَانِ بَانِ *Custos mundi*: quem Titulum Imperatori attribuunt. سَاقِ *canis*, سَاقِ بَانِ *custos canum* Imperatoris.

Patrium seu Gentile, اَوَاتٍ دِمَشْقِيّ dictum, à Regionum vel civitatum nominibus fit additione لو vel لي; ut, اسْتَاذِبُولُ *Constantinopolis*, اسْتَاذِبُولَانُو *Constantinopolitanus*, حَلَبُ *Aleppo*, حَلَبَانُو *Aleppinus*, سَعَرُ *Chios*, seu *Scho* Italicè, سَعَرَانُو *Sciotto*.

Interdum etiam more Arabico formatur à Nominibus adjecti-
one جَنْكِيْزْ خَادِيْمَرْ Genkis Princeps, جَنْكِيْزْ خَادِيْمَرْ
Sequaces Principis Genkis, مِصْرُ Egyptus مِصْرِيْ Egyptius.
Sic اَوْفْ وَفْتَكْ شَاهَلَقْ جُوْدَايِيْ Gracus, ut جُوْدَايِيْ
النَّدِيْ

سرکش *effraxis, contumax*, سرکش *effraxis, contumacia*, خوششون *contentus, placens*, شنب *beneplacitum*, شنب *natacio*, شناور *qui bene natat*, Item, *Præcticus*, شناور *Præctica*, زور *vis*, زورمند *Fortis, robustus*, زورمند *fortitudo*.

CAPUT III.

De Genere, جنس *dicto*.

Masculinum genus مُسَكَّر & Foemininum مُؤَنَن dicuntur; quæ tamen per varias terminationes ut apud Græcos, & Latinos, non distinguuntur: e: g: كورل *pulcher*, آدم *homo pulcher*, عورت *mulier formosa*, حيوان *animal pulchrum*, آدو *vir bonus*, آدو عورت *bona mulier*: Neq; Articulum, habent Turcæ quo sexum distinguant: dicunt autem آدم *hic vir*, عورت *hac mulier*, حيوان *hoc animal*, In quibusdam autem nominibus defectus hic per اَرَكِي *mas*, & نِيشِي *fæmina* suppletur: ut, اَرَكِي اَرسلان *Leo*, نِيشِي اَرسلان *Leæna*. Item & per اَر *puer* & قَدِر *puella*, اَر اوغلان *puer*, قَدِر اوغلان *puella*, اَر قَرنداش *frater*, قَدِر قَرنداش *soror*. Quædam præterea anima-

lia

نَادِشْمَنْد *scientia*, زهرناك *venenum*, زهرناك *venenosus*. نَادِش *praditus scientia*, seu *doctus*, Item *Doctor*.

Abstracta tum à substantivis tum ab adjectivis derivantur adjecta particulâ لَك, seu لَف: ut, قول *servus*, قوللغ *servitus*, دَك *Dominus*, دَكلك *Dominium*, دَككري *Dens*, دَكربلغ *Divinitas*. Ab Adjectivis: ut, آدو *Bonus*, آدولك *seu bonitas*, كَم *malus*, كَملك *malitia*, كورل *pulcher*, كورللك *pulchritudo*, صوف *frigidus*, صوفلك *frigiditas*, خسته *Aegrotus*, خستلغ *Aegritudo*, آف *albus*, آفلك *Albedo*.

Plurima etiam Nomina Arabica & Persica usurpantur à Turcis sine mutatione. Item plurima substantiva formantur à Participiis, adjectivis, & substantivis Arabicis, adjectione لَف seu لَك: ut, à شاهد *testis*, fit شاهدلغ *i. q. testimonium*, à شاهدات *testimonium*, fit شاهدلغ *i. q. proditor*, à خاين *Proditor*, fit خاينلغ *i. q. proditio*, عاجز *impotens*, عاجزلغ *i. q. impotentia*, شهيد *Martyr*, شهيدلغ *i. q. Martyrium*, عاقل *intelligens*, عاقللغ *intelligentia*, راضي *placens*, راضيلغ *beneplacitum*: It: عقل *intellectus*, عقلسىز *sine intellectu*, انبىس *inspiens*, انبىسلغ *insipientia*, انبى *humanitas*, seu *civilitas* موم *incivilis*, انبىسلر *inhumanitas*, *incivilitas*.

Multa etiam substantiva formantur ab adjectivis Persicis: ut, سرکش

tatem habe cum Eruditis, non cum peregrinis. *باب زانیه کریبی*
 مَرْتَهُمُ أَكْبَرُ وَأَعَالِي وَ زِيَارَتُكَاهِ عِلْمًا وَ مَوَالِي اِيْدِي
 Janua Claustræ ejus locus erat quò confluere Magnates & suprema
 dignitatis viri, quemq; visitare Sapientes, & Principes solebant.

CAPUT V.

De Casu, & Declinatione.

CAsus Nominum Turcicè sex sunt: Characteristicis suis, calci
 dictionum appositis, distincti. Genitivus dignoscitur per *ق*
 seu *وَق*; Dativus per *ه*, & interdum *ه*. Accusativus formatur
 per Characteristicam *ع* fini vocis adjectam. Vocativus, simi-
 milis Nominativo, fit per particulam *ه* vel *اي* præposi-
 tam, quæ respondet ô Latinorum interjectioni: Ablativus fit
 per adjectionem præpositionis *ن*, quæ Characteristica est
 Ablativi.

D

Paradigma

lia diversis nominibus, pro diverso sexu, discriminantur: ut, *دُرَا*
taurus, *اينك*, *vacca*, *خروس*, *gallus gallinaceus*, *ناروق*, *gallina*,
كوتك, *canis masculus*, *قنچك*, *canis femina*.

Eruditi etiam in scriptis, variis Nominibus Arabicis utuntur,
 in quibus aliquando, more Arabico, genera distinguuntur, ut,
دصايح مباحه لرقدن مشهوره و كليات طيبة لرقدن *Celebris erat ob humanitatem*
magnam. *Ex honestis consiliis ejus, fructum; & ex*
bonis verbis ejus, utilitatem perceperunt.

CAPUT IV.

De Numero, Turcicè *دو عدن* dicto.

Numeri duo tantum sunt, Singularis qui *مقرن*, & pluralis
 qui *تجمع* dicitur: formaturque pluralis, per adjectionem par-
 ticulae *لر* ad finem dictionis: ut, *باش*, *caput*, *باشلر*, *capita*, *كوتلر*,
corpus, *كوتلر*, *corpora*.

Utuntur etiam variis nominibus, ab Arabibus sumptis, in plu-
 rali Arabico: ut, *انها ايله ايدان غردا ايله ايله*, *Societ-*

tatem

Paradigma Declinationis secundum.

	Plur.		Sing.	
<i>Amicitia.</i>	دُوسْتَلِقْلَرُ	<i>Amicitia.</i>	دُوسْتَلِقْ	N.
<i>Amicitiarum.</i>	دُوسْتَلِقْلَرُكِي	<i>Amicitia.</i>	دُوسْتَلِقْوَكِي	G.
<i>Amicitii.</i>	دُوسْتَلِقْلَرِه	<i>Amicitia.</i>	دُوسْتَلِقْه	D.
<i>Amicitias.</i>	دُوسْتَلِقْلَرِي	<i>Amicitiam.</i>	دُوسْتَلِقْي	A.
<i>O Amicitia.</i>	يَا دُوسْتَلِقْلَرُ	<i>O Amicitia.</i>	يَا دُوسْتَلِقْ	V.
<i>Ab Amicitii.</i>	دُوسْتَلِقْلَرُنْ	<i>Ab Amicitia.</i>	دُوسْتَلِقْنْ	A.

Observandum etiam quod Nomina desinentia his literis و, ا, ي, ut a, u, e & i prolatis, faciunt Genitivum singularem in دُكِي, seu دُوكِي, Dat: in هِ, Accus: in duplici ي, & interdum in ع: si autem ultima litera dictionis sit ي, ut, دُرِي, *vivus*, Accusativus fit addendo ي, alterum, ut دُرِي جَانِسُورِ اَتَمِكْ. Facile est *vivum inanimatum reddere*. Nomina etiam desinentia in ع interdum faciunt Genitivum in دُكِي, ut, دُكِي اَدْفَا قِيلْمِه, *consensu omnium*. Plerumque autem absque و, ut, دُكِي بَرْتَجَاغْنِه, *In angulo Templi*.

Desinentia in ا, و, هِ & ي inflectuntur ut sequitur.

D 2

Paradigma

Paradigma Declinationis Primum.

	Plur.		Sing.	
<i>Homines.</i>	Ademler. اَدَمْلَرُ	<i>Homo.</i>	Adem اَدَمْ	N.
<i>Hominum.</i>	Ademlerung. اَدَمْلَرُكِي	<i>Hominis.</i>	Ademung اَدَمْوَكِي	G.
<i>Homini.</i>	Ademlere. اَدَمْلَرِه	<i>Homini.</i>	Ademe اَدَمِه	D.
<i>Homines.</i>	Ademleri. اَدَمْلَرِي	<i>Hominem.</i>	Ademi اَدَمِي	A.
<i>O Homines.</i>	Ya Ademler. يَا اَدَمْلَرُ	<i>O homo.</i>	Ya Adem يَا اَدَمْ	V.
<i>Ab hominibus.</i>	Ademlerden اَدَمْلَرُنْ	<i>Ab homine.</i>	Ademden اَدَمْدَنْ	A.
<i>Mulieres.</i>	Avretler. اَوْرَتْلَرُ	<i>Mulier.</i>	Avret اَوْرَتْ	N.
<i>Mulierum.</i>	Avretlerung. اَوْرَتْلَرُكِي	<i>Mulieris.</i>	Avretung اَوْرَتْوَكِي	G.
<i>Mulieribus.</i>	Avretlere. اَوْرَتْلَرِه	<i>Mulieri.</i>	Avrete اَوْرَتِه	D.
<i>Mulieres.</i>	Avretleri. اَوْرَتْلَرِي	<i>Mulierem.</i>	Avreti اَوْرَتِي	A.
<i>O Mulieres.</i>	Ya Avretler. يَا اَوْرَتْلَرُ	<i>O Mulier.</i>	Ya Avret يَا اَوْرَتْ	V.
<i>A mulieribus.</i>	Avretlerden اَوْرَتْلَرُنْ	<i>A muliere.</i>	Avretten اَوْرَتْدَنْ	A.

Notandum quod Substantiva in ع desinentia, in tribus Casibus Singularis Numeri, in locum ultimae literae ع abjectae ع affumunt; ut in sequente Paradigmate constar.

Paradigma

De Declinatione Adjectivorum.

Adjectiva, quorum substantiva non expressa fuerint in Oratione, secundum prædicta Paradigmata Substantivorum inflectuntur.

CAPUT VI.

De Comparatione Nominum.

Gradus comparativus, اَدَات تَقْصِيلِ dictus, fit à positivo addendo particulam رَف vel رَكْ, ut, بُيُوكْ *magnus*, كُچُوكْ *minor*. كُچُوكْ *parvus*: كُچُوكْ *bonus* خوش. خَيْر مِنْ يَنَه اِيچِينَه تَوْش يَكَه پَدَمِير خُوش رَقَر *melior*. ut, *Medina percrebuit rumor Prophetam melius se habere*: زَدَجَرَتَن *Catenâ fortius*. اَبُو Bonus facit comparativum rariùs دَنِيَا وَلَعْدَن ut يَكْ & يَكْرَكْ *frequentius* وِدُورَكْ *Felicitas Caeli felicitate mundi melior est*. آخرت دُولَتِي يَكْر

Notandum autem quod Comparativus sæpe fit, rei, cui fit Comparatio, addendo particulam characteristicam Ablativi دَن aliquando cum رَف aut رَكْ, ut, رَاهِنَن *Consilium tuum, meo consilio clarius*, *atque rationi magis consonum est*. Sæpe autem sine رَف seu رَكْ, ut

Paradigma Declinationis tertium.

Gene- rosus,	چَلْبِي	Aliquis, كَمْسَنَه,	Fanna	فَانُو	Pater, &c.	اَتَا	N.
چَلْبِي دَكْ	كَمْسَنَه دَكْ &	فَانُو دَكْ	Fanna	فَانُو دَكْ	اَتَا دَكْ		G.
		كَمْسَنَه دَكْ					
چَلْبِي دَمَه &	كَمْسَنَه دَمَه &	Fanna	فَانُو دَمَه	اَتَا دَمَه			D.
چَلْبِي دَمَه	كَمْسَنَه دَمَه						
چَلْبِي دَمَه	كَمْسَنَه دَمَه	Fanna	فَانُو دَمَه	اَتَا دَمَه			A.
چَلْبِي دَمَه	كَمْسَنَه دَمَه						
چَلْبِي دَمَه	كَمْسَنَه دَمَه	Opanna	فَانُو دَمَه	اَتَا دَمَه			V.
چَلْبِي دَمَه	كَمْسَنَه دَمَه	à Fanna	فَانُو دَمَه	اَتَا دَمَه			A.

Definentia in ي vidi, sed raro, sine Characteristica ن in Genitivo; ut, دَهَكْ قَاعَن سِي دُور, *Regula Negativi hac est*.

Sed literæ finales و & ڤ, habentes sonum Consonantium, secundum Paradigma primum inflectuntur: e.g. پَاد شَاه *Rex*, facit in Genitivo پَاد شَاهَكْ, in Dat. پَاد شَاهَه, in Accus. پَاد شَاهِي. It: اَو *Domus* facit in Gen: اَوَكْ, in Dat: اَوَه, in Acc: اَوِي.

De

CAPUT VII.

De Nominibus Numeralibus, & primùm
de Cardinalibus.

Ratio putandi Turcis, quemadmodum Arabibus, duplex est, per figuras, & per literas: Quas una cum appellatione, & potestate sua sequens tabula ostendet. Quoniam autem in quibusdam libris Turcicis numeri & Epochæ Arabicæ, atque in aliis Persicè scribuntur: Numeros etiam Arabicè, Persicèque adjungere visum est.

APPELLATIO.			FIGURA.		
Persicè.	Arabicè.	Turcicè.			
Com.	Fam. Masc.	Com.			
يَكْ	احد احدى	بِیَر	ا	۱	1
دُو	اثنان اثنتان	ایکي	ب	۲	2
سَٔ	ثلاثة ثلاث	أُوج	ج	۳	3
چهار	اربعة اربع	تُورَت	د	۴	4
پنج	خمسة خمس	پیش	ه	۵	5
شش	ستة ست	آلتي	و	۶	6
هفت	سبعة سبع	يَدي	ز	۷	7
هشت	ثمانة ثمان	سَکَز	ح	۸	8
نه	تسعة تسع	تُوقوز	ط	۹	9
ده	عشرة عشر	اون	ي	۱۰	10

ut *In tota Aegypto Zelichâ mulier pulchrior non fuit.* كَٔنْ دُونْ عَاجِزْ كَمْسَٔ
بَتَنِ بِيروك Non vidi melpso quenquam imbecilliozem. كُورْمَنْ
major me. Comparativus etiam quandoque formatur per كُچُيْ
plus seu magis, ut, كُچُيْ دُو كَسَكْ altior.

Comparando etiam saepe utuntur comparativis Arabicis, ut,
أَفْضَلْ excellen-
tior: cum multis aliis, ut, أَكْثَرْ potior, أَحْسَنْ melior, أَكْثَرْ
حَرَامِي لَفْ أَيْدَاكْ غِيَمَتْ أَيْدَاكْ أَصْلَحْ وَأَوْلِي تَر
Latrocinari quam obtrectare, rectius & melius est.

Superlativus gradus formatur præponendo particulam أَكْ: ut,
أَكْ أَوْلُو چَارَهْ أَكْ أَكْ optimus, أَكْ أَكْ bonus, أَكْ أَكْ
maxima pars. Superlativus etiam formatur præponendo has, aut
& بَغَايَتْ & غَايَتْ, magnopere, forte, & غَايَتْ
valde, & غَايَتْ اِيلَهْ per hyperbolen,
seu per excellentiam. & حَدْدَنْ دِهَايَتْدَهْ & حَدْدَنْ زِيَادَهْ
Ultra terminum perfectionis. ut, حَرِّ كَمَالْدَهْ
Frigidissimus erat, (ad verbum) forte frigidus erat, غَايَتْ شَدِيدَنْ
عَقْلْ دُولِي غَايَتْ اِيلَهْ Suavissimus Orator fuit. سَخَنْ آوَرْ اِيْدِي
قُوْتْ مَبَاحِثَهْ سِي Via intellectus est via difficillima. مَشْكَلْ دُولْدِرْ
Quia potentia disputandi erat ei perfectissima,
seu ad terminum perfectionis. شَاهْ دُرُوْدِشَهْ مَبَالِغَهْ اِدْعَامْ وَ صَدَقَهْ
Rex pauperi per plurimam gratiam & Eleemosynam largitus
est.

APPELLATIO.

FIGURA.

Persicè.	Arab.	Turcicè.			
یک و بیست و یک &	M. احد و عشرون	یکترمی بیست	کا	۲۱	21
بیست و یک	F. احدی و عشرون				
یک و بیست و دو &	M. اثنان و عشرون	یکترمی ایکی	کپ	۲۲	22
بیست و دو	F. اثنان و عشرون				
بیست و دو	Com. ثلاثون	اودوز	ل	۳۰	30
سی	Com. اربعون	قرق	م	۴۰	40
چهل	Com. خمسون	آللی	ن	۵۰	50
پنجاه	Com. ستون	آلتمش	س	۶۰	60
شصت و شصت	Com. سبعون	یتمش	ع	۷۰	70
هفتاد	Com. ثمانون	سکسن	ف	۸۰	80
هشتاد	Com. تسعون	تو قسان	ص	۹۰	90
نود	Com. مائة	دوز	ق	۱۰۰	100
صد	Com. مائة و یک و بیست	ایکی دوز	ر	۲۰۰	200
صد و یک و بیست	Com. ثلاث مائة	اوج دوز	ش	۳۰۰	300
صد و یک و بیست					
صد و یک و بیست	Com. اربع مائة	نورت دوز	ت	۴۰۰	400
صد و یک و بیست	Com. خمس مائة	بیش دوز	ث	۵۰۰	500
صد و یک و بیست					600

E

APPELLATIO.

FIGURA.

Persicè.	Arabicè.	Turcicè.			
یک و بیست و یک &	Masc. احد عشر	اون دوز	یا	۱۱	11
بیست و یک	Fem. احدی عشره				
یک و بیست و دو &	Masc. اثنا عشر	اون ایکی	پ	۱۲	12
بیست و دو	Fem. اثنا عشره				
بیست و دو	Masc. ثلاثه عشر	اون اوج	پچ	۱۳	13
سی	Fem. ثلاثه عشره				
چهل	Masc. اربعة عشر	اون نورت	پد	۱۴	14
پنجاه	Fem. اربعه عشره				
شصت و شصت	Masc. خمسة عشر	اون بیش	پد	۱۵	15
هفتاد	Fem. خمسة عشره				
هشتاد	Masc. ستة عشر	اون آلی	پو	۱۶	16
نود	Fem. ستة عشره				
صد	Masc. سبعة عشر	اون دوی	پز	۱۷	17
صد و یک و بیست	Fem. سبعه عشره				
صد و یک و بیست	Masc. ثمانية عشر	اون هکز	پچ	۱۸	18
صد و یک و بیست	Fem. ثمانية عشره				
صد و یک و بیست	Masc. تسعة عشر	اون فوقوز	پط	۱۹	19
صد و یک و بیست	Fem. تسعة عشره				
صد و یک و بیست	Com. عشرون	یکترمی	ک	۲۰	20

AP

<i>Persicè.</i>	<i>Arabicè.</i>	<i>Turcicè.</i>	<i>Latine.</i>
<i>Com.</i>	<i>Fam. Masc.</i>	<i>Com.</i>	
& نخستین & & نخستین & اول و بیستم	اولی } اول	& بهر نهمی & الک و اَوَّل و اَوَّلکی	<i>Primus,</i> a.
نوم و نویتم سوم و سویتم	ثانیة ثانی	ایکنجی	<i>Secundus,</i> a.
& سوم و سیویم & سدهم و سیهوم	ثالث ثالث	اوچنجی	<i>Tertius,</i> a.
چهارم	رابع رابعة	دورتنجی	<i>Quartus,</i> a.
پنجم	خامس خامسة	بهشنجی	<i>Quintus,</i> a.
ششم	سادس سادسة	آلتهنجی	<i>Sextus,</i> a.
هفتم	سابع سابعة	بهنجی	<i>Septimus,</i> a.
هشتم	ثمانی ثمانية	سکهزنجی	<i>Octavus,</i> a.
نهم	تاسع تاسعة	نونوزنجی	<i>Nonus,</i> a.
دهم	عاشر عاشرة	اوننجی	<i>Decimus,</i> a.
M. حادی عشر F. خانۀ عشره		اون بهرنجی	<i>Undecimus,</i> a.

Perficiè.	Arab.	Turcicè.			
Com:	Com.	Com.			
شش صد	مئى مائة	آلتي يوز	خ	۶۰۰	600
هفت صد	مئى سبع مائة	چندى يوز	ن	۷۰۰	700
هشت صد	ثمان مائة	سكز يوز	ص	۸۰۰	800
نه هشت صد					
ده صد	تسع مائة	ن ووز يوز	ظ	۹۰۰	900
هزار	الف	ييك	ع	۱۰۰۰	1000
دو هزار	الغان	ايكي ييك	دغ	۲۰۰۰	2000
سه هزار	مئى سه الف	اون ييك	دغ	۳۰۰۰	3000
		نه دهر تومان			
چهل هزار	اربعون الف	قورق ييك	مغ	۴۰۰۰	4000
پنجاه هزار	خمسون الف	آلتي ييك	دغ	۵۰۰۰	5000
هفتاد هزار	سبعون الف	يتمش ييك	دغ	۷۰۰۰	7000
صد هزار	مائة الف	يوز ييك	قغ	۱۰۰۰۰	10000
سه صد هزار	الف الف	ييك سه ييك	دغ	۳۰۰۰۰	30000

Numeri Ordinales fiunt per additionem particulæ في in fine Cardinalium, ut **١٠٠٠** unus, **١٠٠١** primus : cujus loco sæpe usurpatur **اول** Arab. etiam **الاولى** ut,

Persicè.	Arabicè.	Turcicè.	Latine.
نونم	تسعون	طوقسانچی	Nonagesimus.
صدتم	مائة	يوزنجی	Centesimus.
صد و یکتم	احد و مائة	يوز بيرنجی	Centesimus pri- (mus).
نود و یستتم	مايتان	ایکی یوزنجی	Ducentesimus.
سصدتم	ثلثمائة	اوج یوزنجی	Trecentesimus.
چهار صدتم	اربع مائة	نورت یوزنجی	Quadringente- (simus).
هزارم	الف	بیکنجی	Millesimus.
نوهزارم	الفان	ایکی بیکنجی	Bis millesimus.
ده هزارم	عشرة الف	اون بیکنجی	Decies millesi- (mus).
صد هزارم	مائة الف	يوز ده کنجی	Centies millesi- (mus).
ده صد هزارم	الف الف	بیکن ده کنجی	Decies centies (millesimus).

CAPUT VIII.

De Pronomine.

PRonomina sunt Personalia, Demonstrativa, Relativa, & Possessiva. Personalia sunt *Ego*, *Tu*, *Ille*: Quorum declinationem Paradigmata sequentia ostendunt.

Paradigma

Persicè.	Arabicè.	Turcicè.	Latine.
دویستتم	عشرون Com.	یکترمنجی	Vicesimus, a.
	خانی Masc.		Vicesim:primus
دویست و یکتم	عشرون خانی Fem.	یکتر می بیرنجی	Vicesima prima.
	عشرون Com.	اونورنجی	Tricesimus, a.
	خانی Masc.		Tricesimus primus.
دویست و دویم	تلاثون خانی Fem.	اونوز بیرنجی	Tricesima prima.
	تلاثون Com.	قرقنجی	Quadragesim.
چهارم	اربعون	الکنجی	Quinquagesim.
پنجاهم	خمسون	التمشنجی	Sexagesimus.
شصتم & شصتم	سدسون	چتمشنجی	Septuagesimus.
هفتادم	سبعون	سکسانجی	Octogesimus.
هشتادم	ثمانون		

نونم

Paradigma tertiæ personæ.

Plural:		Singul:	
<i>illi, e, a.</i>	اَدْلَر	No: <i>ille, a, ud.</i>	اَوَل
<i>Illorū, e, c.</i>	اَدْلَرَوُكْ & اَدْلَرُكْ	Ge: <i>Illius.</i>	اَوْدُوْكْ & اَدُوْكْ & اَدُكْ
<i>Illis.</i>	اَدْلَرِه	Da: <i>illi.</i>	اَوَكَا & اَدَا & اَشِه
<i>Illos, as, s.</i>	اَدْلَرِي	Ac: <i>illum, am, ud.</i>	اَوِي & اَدِي
<i>Ab illis.</i>	اَدْلَرِن	A b: <i>Ab illo, e, c.</i>	اَوْدَن & اَدَن

Demonstrativa sunt اَوَل, اَدَن, اَدِي, de quibus actum est. Item اَوْدُوْكْ & اَدُوْكْ & اَدُكْ quæ significant *hic, hac, hoc*. Etiam اَوْدَن, seu اَوْدَن = *ipse, seu idem*; quæ sic declinantur.

Plural:		Singul:	
<i>Hi, hæ, he.</i>	اَوْدَلَر & اَوْدَلَر & اَوْدَلَر	N. <i>Hic, hac, hoc.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>Horum, harum, horum.</i>	اَوْدَلَرَوُكْ & اَوْدَلَرَوُكْ & اَوْدَلَرَوُكْ	G. <i>Huius.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>His.</i>	اَوْدَلَرِه & اَوْدَلَرِه & اَوْدَلَرِه	D. <i>Huic.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>Hos</i>	اَوْدَلَرِي & اَوْدَلَرِي & اَوْدَلَرِي	A. <i>Hunc Hanc, e, c.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>Ab his.</i>	اَوْدَلَرِن & اَوْدَلَرِن & اَوْدَلَرِن	A. <i>Ab hoc, e, c.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ

اَوْدُوْكْ

Paradigma primæ personæ.

Plural:		Singul:	
<i>Nos.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Nom. <i>Ego.</i>	اَوْدُوْكْ
<i>Nostrum.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Gen: <i>Mei.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>Nobis.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Dat: <i>Mi, hi.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ et اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>Nos.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Acc: <i>Me.</i>	اَوْدُوْكْ
<i>A Nobis.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Abl: <i>A Me.</i>	اَوْدُوْكْ

Paradigma secundæ personæ.

Plural:		Singul:	
<i>Vos.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Nom: <i>Tu.</i>	اَوْدُوْكْ
<i>Vestrum.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Gen: <i>Tui.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>Vobis.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Dat: <i>Tibi.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>Vos.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Acc: <i>Te.</i>	اَوْدُوْكْ
<i>O Vos.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Voc: <i>O Tu.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ
<i>A Vobis.</i>	اَوْدُوْكْ & اَوْدُوْكْ	Abl: <i>A Te.</i>	اَوْدُوْكْ

Paradigma

& هر كدام و كدام *unlicuique*, &c.

Item هر قنقى *qualiscunque* declinatur ad modum Substantivorum desinentium in ي, ut Sin. Nom. هر قنقى & هر قنقى Gen. هر قنقى seu هر قنقى &c.

Item هر ده & هر ده & هر ده *quodcunque*: ده solum inflectitur, هر & ده seu هر voces inflexiles sunt. Ut, Sin. Nom. هر ده & هر ده Gen. هر ده & هر ده seu هر ده Dat. هر ده & هر ده seu هر ده &c. secundum inflexionem nominum desinentium in ي.

Grammaticæ Turcicæ P A R S T E R T I A.

De Verbo فعل dicto.

C A P U T I.

De Verbo in Genere.

IN Verbo considerari possunt Genus, Species, Modus, Tempus, Persona, Numerus, & Conjugatio.

Verbum, quoad Genus, dividitur in Activum, Passivum, & Neutrum.

tivis primitivorum, per additionem Relativi كى prædicti, ut, منى *meus*, seu مى *mei*, منى *qui meus* [est] منى *qui tuus*. منى *qui ejus*. منى *qui noster*, seu منى *qui vester*, seu منى *qui illorum* (subintelligitur) est. Item in Plurali منى *qui mei* (subintelligitur) sunt. منى *qui tui*. منى *qui sui*. منى *qui nostri*, seu منى *qui vestri* seu منى *qui illorum* [sunt.]

Hæc possessiva declinantur ad modum Substantivorum desinentium in ي.

Item كى *quisquis*, seu *quicunque* (ex كى flexili & كى inflexili compositum, sic declinatur. Sin: Nom: كى *quicunque*, Gen: كى *cujuscunque*, Dat: كى *cujuscunque* seu كى *cujuscunque* &c: secundum normam inflexionis كى.

Item هر كى *unusquisque*; ex هر *omnis*, & هر *quis* compositum, ad hunc modum inflectitur. Sin: Nom: هر كى & هر كى *unusquisque*. Ge: هر كى & هر كى *unusquisque*. Dat: هر كى & هر كى &c.

ante مَكْ variè format Passivum; ut, يُمْكُ *edere*, يَنْدُكُ *edi*, يَنْدُكُ *vestire*, يَنْدُكُ *vestiri*. صَايَمُ *numerare*, صَايَمُ *numerari*.

Insuper, si مَكْ seu مَفْ præcesserit ل, passivum fit per Characteristicam ن, ut, يَدْلُكُ *scire*, يَدْلُكُ *sciri*. اَلْمَفْ *accipere*, اَلْمَفْ *accipi*.

Verbum Neutrum inter utrumque medium est, nec actionem perfectam, nec passionem denotans; ut, اَوْدُمُ *dormire*, اَوْدُمُ *mori*, وَشُدُكُ *cadere*, كُتُكُ *ire*.

Verbum vel est Simplex; ut, اُچْمُ *aperire*, دَرْمُ *dare*: vel compositum, (مَرَكُ dictum,) quod variè fit. Verba enim Activa componuntur ex diversis dictionibus Arabicis, Persicisque, cum verbis quibusdam Origine Turcicis: ex quibus usitatiores sunt اَدْمُ *facere*, اَدْمُ *agere*. قَدْمُ *idem*, اَدْمُ *idem*. طَوْمُ *docere*, طَوْمُ *doceri*. اَمْمُ *amare*. اَمْمُ *amari*. دَرْمُ *dare*, دَرْمُ *tenere*. زَمْمُ *mole- stare*. زَمْمُ *abstinere*.

Sæpe etiam componuntur, ex duobus verbis Origine Turcicis: ut, ex بَرْمُ *invenire*, & دَرْمُ *dare*, fit دَرْمُ *procurare*.

G

Ex

Activum, فَعْلُ لَزْمُ Dictum, est quod agere significat: ut اَعْمُ *facere*, سَوْمُ *amare*, et ex hoc genere præcipuè alia genera, et Species verborum derivantur.

Passivum, مَجْهُولُ vocatum, pati significat, et ab Activo variè formatur; ut, à سَوْمُ *amare*, Litera Characteristica ل ante Infinitivi interposita, Passivum fit سَوْلُ *amari*; quod interdum etiam سَوْدُكُ ي interposito, scribitur: eodemque modo per interpositionem ل ante مَفْ sit Passivum; ut, اَدْمُ *credere*, اَدْمُ *credi*.

Si terminationem مَكْ, aut مَفْ Infinitivi Activi, hæ literæ, seu vocales præcesserint, ا, seu Fatha, & و, seu Damma, Passivum formatur per interpositionem literæ Characteristicæ ن; ut, اَوْدُمُ *pascere*, اَوْدُمُ *pasci*. اَوْدُمُ *claudere*, اَوْدُمُ *claudi*. اَوْدُمُ *ornare*, اَوْدُمُ *ornari*. اَوْدُمُ *legere*, اَوْدُمُ *legi*. اَوْدُمُ *lavare*, اَوْدُمُ *lavari*. اَوْدُمُ *ponere*, aَوْدُمُ *residere*, اَوْدُمُ *diversari*.

Si autem مَكْ præcesserit مَفْ seu مَفْ, illud و quandoque mutatur in و, ut, اَوْدُمُ *docere*, اَوْدُمُ *doceri*. اَوْدُمُ *audire*, اَوْدُمُ *audiri*. اَوْدُمُ *facere*, اَوْدُمُ *fieri*.

ي

تَعْمُرُ أَوْلَمَاف & مَعْمُورُ أَوْلَمَاف . mutari . اَوْلَمَاف & اَوْلَمَاف
Edificari.

Participium etiam Arabicum اسم فاعل dictum, plerunque cum اَوْلَمَاف componitur; ut, اَوْلَمَاف ضارب verberantem esse, رَشِي dirigentem esse: atque vice Verbi Activi sæpe usurpatur; ut, اَوْلَمَاف ناهي prohibentem esse, pro اَوْلَمَاف ناهي prohibere, حافظ custodientem esse, pro اَوْلَمَاف حفظ custodire.

Verbum Passivum componitur etiam ex dictionibus Perficis, & Verbo Substantivo اَوْلَمَاف: ut, اَوْلَمَاف بهرمنند اَوْلَمَاف, ut, اَوْلَمَاف شکسته اَوْلَمَاف participari, seu participem fieri اَوْلَمَاف پذیر اَوْلَمَاف & اَوْلَمَاف شکنده اَوْلَمَاف eligi.

Verbum Neutrum etiam componitur ex Dictionibus Arabicis, Perficisque, & aliis: ut, اَوْلَمَاف خوف اَوْلَمَاف timere, لا شکایت اَوْلَمَاف lamentare, اَوْلَمَاف روشن splendore, اَوْلَمَاف آهسته آهسته silere, اَوْلَمَاف روزه jejunare, اَوْلَمَاف اَدن jurare.

CAPUT II.

De Specie, seu de variis formis Verborum.

Species Verborum, quæ Linguae Arabicæ Magistris Conjugationes vocantur, Turcicè his Notis & Literis Characteristicis

G 2

Ex اَوْلَمَاف facere, & اَوْلَمَاف scire, fit اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف scire facere. Ex اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف aperire, & اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف relinquere, fit اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف relinquere apertum. Ex اَوْلَمَاف accipere, & اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف ponere fit اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف retinere. Ex اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف dicere, & اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف ab اَوْلَمَاف dicere, cum اَوْلَمَاف dare, fit اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف narrare. Ex اَوْلَمَاف & اَوْلَمَاف ab اَوْلَمَاف aَوْلَمَاف facere, fit اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف, seu اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف incipere facere. Cum multis aliis quæ inter legendum occurrunt.

Alia etiam Verba, ex aliis partibus Orationis, è Turcica Origine, componuntur. Ut, ex اَوْلَمَاف manus, & اَوْلَمَاف dare, fit اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف tradere: Item اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف seu اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف inservire, seu اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف iniroire, seu اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف valere in servitium: atque ex اَوْلَمَاف & اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف, fit اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف acquirere, obtinere.

Verba Passiva quoque sæpe componuntur ex dictionibus Arabicis, & Verbis Substantivis اَوْلَمَاف & اَوْلَمَاف esse. Si dictio accepta ab Arabica lingua Passivæ significationis sit, seu Participium passivum, Passivum Turcicum fit adjectione Verbi Substantivi اَوْلَمَاف. Sin autem Nomen actionis, seu Verbum Activæ significationis sit: Tum, ut fiat Passivum, Verbum Substantivum اَوْلَمَاف usurpatur. Ut, اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف & اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف idem significant, i. e. aperiri. اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف & اَوْلَمَاف اَوْلَمَاف occidi. اَوْلَمَاف

Hæc omnia, notis characteristicis in omnibus modis, temporibus, numeris, & personis retentis, ut verba activa regularitèr conjugantur.

A Transitivo autem facta per *تُر* vel *تَر*: Transitivity in secundum, seu duplicitèr Activum, plerunq; fit additione literæ characteristicæ *ت* (e. g.) *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *occidere*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *facere* ut quis occidat, seu occidatur: ut, *أَوَّلُ تَرْمَكْ وَأَرْوَرُوزْ* *ut quis occidat, ut nosmetipsos occidi faciamus?*

Interdum etiam ex Transitivo in secundum, seu ex duplicitèr activo, per additionem *تُر* secundò, fit triplicitèr activum, (ut ita dicam) ut, ex *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *facere ut quis amet*, formatur *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *impellere (alium) ut faciat amare*, seu *amari*. Item ab *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *facere (aliquem) occidere* seu *occidi*, fit *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *impellere (alium) ut faciat (aliquem) occidi*. Hæc forma autem rarò & in quibusdam locis solummodo usurpatur.

Verba habentia *ا*, seu Fatham, immediatè ante *مَكْ*, vel *مَكْ*, faciunt Transitivity, & duplicitèr Transitivity, interpositione literæ *ت*; ut, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *fallere*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *movere ad fallendum*. seu *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *fervere*, seu *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *fervefacere*. *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *scire* seu *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *impellere ut quis faciat*. Quæ verò habent *ت*, seu *مَكْ*, Quiescentes immediatè ante *مَكْ* seu *مَكْ*, for-

risticis dignoscuntur: *تُر*, seu *تَر*, item *ت*, *ر*, *ش*, *ن*, *ول*, *Quarum* usitatiores in Verbo *سَوَمَكْ* cerni possunt: ut,

سَوَمَكْ *Amare.*

<i>سَوَمَكْ</i> <i>facere a-</i>	<i>سَوَمَكْ</i> <i>amare se</i>	<i>سَوَمَكْ</i> <i>gau-</i>
<i>mare.</i>	<i>mutuò.</i>	<i>dere.</i>
<i>سَوَمَكْ</i> <i>facere a-</i>	<i>سَوَمَكْ</i> <i>amari</i>	<i>سَوَمَكْ</i> <i>facere ut</i>
<i>mare.</i>	<i>mutuò.</i>	<i>quis gaudeat.</i>
<i>سَوَمَكْ</i> <i>facere</i>	<i>سَوَمَكْ</i> <i>facere a-</i>	<i>سَوَمَكْ</i> <i>simul</i>
<i>ut quis faciat amare.</i>	<i>mare mutuò.</i>	<i>gaudere.</i>

A Passivo *سَوَمَكْ* *amari*, fit *سَوَمَكْ* *facere amari*.

Inprimis ea Verba quæ ante *مَكْ* aut *مَكْ* Infinitivi Modi, affiunt Particulam *تُر* seu *تَر*, item literas *ت* vel *ر*, ex Neutris seu absolutis fiunt Transitivity: ut, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *ridere*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *ridere* *facere*, seu *provocare ad risum*. *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *occidere*. *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *incedere*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *incedere facere*. *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *fugere*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *fugare*. Ex Verbis autem Activis, seu Transitivity, fiunt Transitivity in secundum, sive duplicitèr activa; quæ *مَكْ* vocantur: ut, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *adorare*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *impellere ad adorandum*. *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *facere*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *impellere ut quis faciat*. *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *scire*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *notificare*, seu *certiorem facere*. *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *stare*, *أَوَّلُ تَرْمَكْ* *ad stetum movere*.

Hæc

ut, à **سَوَّيْتُ** *amare se mutuo*, fit **سَوَّيْتُ رَمَكُ** *facere ut aliqui mutuo se ament*, seu *impellere ad amandum se mutuo*. **أَوَّلَانِي** *jungere*, **أَوَّلَانِي** *conjungere*, **أَوَّلَانِي رَمَكُ** *conjungere facere*.

Hujus etiam generis verba, interdum formantur ex vocibus Arabicis, cum Verbis Turcicis: ut, ab **عَدَاوَت** *inimicitia*, & **اِيْدِشْمَك** *co-operari*: fit **عَدَاوَت اِيْدِشْمَك** *mutuò inimicitiam exercere*. Item ab **عَهْد** *fœdus*, & **اِيْدِشْمَك**: fit **عَهْد اِيْدِشْمَك** *fœdus inter se facere*: ut, **اُول اَنَمَلَر دِر دِرِي اِيْلَه عَهْد اِيْدِشْمَك** *homines illi fœdus inter se fecerunt*.

Quædam quoque Verba sunt significationem possessivorum in se continentia; ac formantur per interpositionem literæ Characteristicæ ن ante مَف vel مَك infinitivi; præcipuè اَيْمَك seu اَمَك *facere*; ubi ت ante مَك mutatur in و: ut, ab اَيْمَك fit اَيْوَمَك & significat, *facere meum, tuum, suum, &c.* & sæpe usurpatur: ut, اَيْوَمَكْ كَاهِي بِرْ تَهْرَهْ مَغَاكِي جَايْ كَاهْ اَيْوَمَكْ, *quandoque feci obscuram cavernam stationem meam.* اَكْرَبِي خَاوَن اَرْبْ شَهْرُوكْ كُورْنَهْ اَوَّلْ شَهْر اَيْوَمَكْ *si facies me uxorem tuam.* اَيْوَمَكْ قَتِي شَهْرِيْنْ كُورْدِي وَ وِيْلِيْكَهْ كُتْخَاكَاهْ اَيْوَمَكْ *civitas illa in oculo Ardishiri suavißima visa est; desideravitq; facere, ut esset locus*

formant plerunque Transitiva, & dupliciter Transitiva, per in-
positionem ثَر ante مَق seu مَك ut, اَتَدَمَق اَتَدَمَق gustare, اَتَدَمَق اَتَدَمَق
facere gustare. اَتَدَمَق اَتَدَمَق sicare, اَتَدَمَق اَتَدَمَق facere sicare. اَتَدَمَق اَتَدَمَق
miscere, اَتَدَمَق اَتَدَمَق facere miscere. اَتَدَمَق اَتَدَمَق vomere, اَتَدَمَق اَتَدَمَق im-
pellere ad vomendum. اَتَدَمَق اَتَدَمَق pluere, اَتَدَمَق اَتَدَمَق pluere facere.
اَتَدَمَق اَتَدَمَق festinanter incedere, اَتَدَمَق اَتَدَمَق facere ut quis festinanter in-
cedat. اَتَدَمَق اَتَدَمَق credere, اَتَدَمَق اَتَدَمَق facere ut quis credat.

Quoniam autem accuratè de Transiivis formandis certam instituere regulam perdifficile est : propterea de reliquis Lector studiosus ad Lexicon Turcicum, seu ad lectionem referendus est.

Alia Verba cooperationem, seu mutuam actionem significant, fiuntque adjectione literæ Characteristica ش immediately ante فَع, vel مَك Infinitivi; eamque retinent per omnes modos, tempora, numeros, & personas: ut, سَوِيْلَشْ مَكْ loqui, سَوِيْلَشْ مَكْ colloqui: ut, سَوِيْلَشْ اِيْلَهْ بَرْدِي اِيْلَهْ longotempore inter se collocuti sunt.

Ex his verbis Passiva etiam formantur; ut, à **مُوشِدَكْ** *amare se mutuo*, fit **مُوشِدَكْ** *amari mutuo*.

Item hujus formæ Verba, additione particulæ **فَعَّلَ**, seu **فَعَّلَا**, ante **مَكَّنَ** seu **مَكَّنَا**, Transfitiva, seu dupliciter activa fiunt :
ut,

CAPUT III.

De modo.

Quamvis apud Orientales Divisio sex modorum non reperiatur, ut melius tamen discat studiosus Lector, sex modos (uti apud Latinos) enumerare possumus: Indicativum, Imperativum, Optativum, Potentialem, Subjunctivum, & Infinitivum.

CAPUT IV.

De Temporibus.

Tempora apud Grammaticos Turcicè tria sunt tantum; Præsens, Præteritum, & Futurum. Tempus Præsens **حَال** seu **حَال** **شَدِيدِك** dicitur. Præterita omnia, (Imperfectum, Perfectum, & Plusquamperfectum) dicuntur **مَاضِي** seu **مَاضِي زَمَان**, & Futurum tempus vocatur **كَاچِك زَمَان** & **مَضَارِع** & **مَسْتَقْبَل**. Quamvis **مَضَارِع** usurpetur etiam pro Præsenti.

De Temporibus cujusque Modi plus dicitur in Verborum Conjugationibus.

H

CAP:

لُوقُوسُ تِرُونِي سُوِي. **بُكَتَرُ اَوَّلُ يَرِيْنِ يِنَاه اِيْدِيْنِ يَلَرُ**. *Domini illum locum, refugium suum fecerunt.*

Alia Verba sunt hujus formæ, quæ in significatione sua se vel seipsum comprehendunt: ut, **چَتَاك چَاكَمَك** *trahere seipsum*. **سُوِيْدِيْمَك** *spoliare seu devestire*, **سُوِيْدِيْمَك** *devestire seipsum*. Ut, **اَوَّلَانِ دَاغِي سُوِيْدِيْدِي** *puer etiam devestivit seipsum*.

Alia hujus formæ Verba in alias finitimas significationes transeunt: ut, à **سُوِيْمَك** *amare*, fit **سُوِيْمَك** *gaudere*. **اَنِي كُوْرُوْب** *Rex illud videns gavisus est*. Item ab **اَوْكَمَك** *laudare* fit **اَوْكَمَك** *jactare*, i. e. *laudare se*: ut, **دِيچِيُون لَاف اِيْدِيُون** *Cur gloriaris & jactas teipsum?* Hujus formæ Verba, etiam alias formas induunt. Ut à **سُوِيْمَك** fit **سُوِيْمَشْمَك** *simul gaudere*: ut, **دِيُو خَلْف سُوِيْمَشِي يَلَرُ** *populus simul gavisus sunt, dicentes*, *Fonas adest*. Item à **سُوِيْمَك** fit **سُوِيْمَشْمَك** *afficere letitiâ*: ut, **كُوْرِي سُوِيْمَشْمَك اَمَّا كُوْطَلِي** *illicitum spectare, afficit oculum letitiâ*; *Cor autem vastat & ad perniciem deducit*.

CAPUT

rejiendo terminationem مَف vel مَك, cujus vice assumitur رَم, رَم, seu رَم و رَم, اَرَم و رَم, & رَم و رَم. Item و رَم & و رَم, seu و رَم & و رَم. Ut, ا مَف fit سَوَرَم vel سَوَرَم vel سَوَرَم & و رَم. A مَف fit مَوَرَم & مَوَرَم. Item مَوَرَم & مَوَرَم.

Quædam autem Verba habentia ت immediate ante مَف seu مَك formant Indicativi præsens, cum aliis temporibus à præfenti formatis, mutando ت in و : ut, ا مَف facere, ا مَف seu ا مَف facio. ا مَف ire, ا مَف seu ا مَف eo. ا مَف movere ad fletum, ا مَف moveo ad fletum. ا مَف audire, ا مَف audio, &c: Quædam aliter se habent, ut, ا مَف gustare, ا مَف gusto. ا مَف projicere, ا مَف seu ا مَف projicio, &c:

Quanquam autem ad formandum primam personam Indicativi præsentis juxta Regula institui nequit, quia terminationes præcedentes secundum varios Autores variè usurpantur, ne hoc tam omnino omittam, notetur quod ea Verba quæ habent ا, vel ي immediate ante مَف seu مَك, abjecto مَف seu مَك formant plerunque terminationem

CAPUT V.

De Numeris & Personis.

TURCICè duo Numeri tantum sunt, singularis مَفَر, seu مَفَر dictus, & Pluralis مَع : tres personæ sunt in utroque Numero, quæ Grammaticis sic vocantur.

Prima Persona singularis.

مَفَر مَكَلَامَ وَاِحَدَ

Prima persona pluralis.

مَع مَكَلَامَ مَعِ الْغَيْرِ

Secunda persona singularis

مَفَر مَخَاطَبَ

Secunda persona pluralis.

مَع مَخَاطَبَ

Tertia persona singularis.

مَفَر غَايِبَ

Tertia persona pluralis.

مَع غَايِبَ

CAPUT VI.

De formatione præsentis Indicativi.

INFINITIVUS, مَصَدَر dictus, Radix, seu Thenta est Modorum omnium & Temporum, cujus terminatio est مَف vel مَك ut مَفَر Amare, مَوَرَم Mandare. Formatur autem Indicativi præsens, rejiendo

Præteritum Imperfectum secundum.

Formatur à tertia persona hujus temporis *ايش* & Præsenti Indicativi *ايش*.

<i>Eram.</i>	<i>ايشيم</i> & <i>ايشيم</i> & <i>ايشيم</i> & <i>ايشيم</i>	Singulari.
<i>Eras.</i>	<i>ايشيسين</i> & <i>ايشيسين</i> & <i>ايشيسين</i>	
<i>Erat.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	
<i>Eramus.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	Plurali.
<i>Eratis.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	
<i>Erant.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	

Subjunctivi Præsens.

<i>Sim.</i>	<i>ايشيم</i> et <i>ايشيم</i> & <i>ايشيم</i>	Singulari.
<i>Sis.</i>	<i>ايشيسين</i> et <i>ايشيسين</i> & <i>ايشيسين</i>	
<i>Sit.</i>	<i>ايشيدن</i> et <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	
<i>Simus.</i>	<i>ايشيدن</i> et <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	Plurali.
<i>Sitis.</i>	<i>ايشيدن</i> et <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	
<i>Sint.</i>	<i>ايشيدن</i> et <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	

Præ-

Omnes personæ temporis præsentis hujus Verbi, uti Pronominibus personalibus *ايش* &c. adjunguntur, acsi in una voce coalescerent: ita etiam aliis partibus Orationis adjungi possunt: ut, *ايش* *homo sum.* *ايش* *intelligens es.* *ايش* *melius est,* &c.

Præteritum imperfectum primum.

<i>Eram.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	Singulari.
<i>Eras.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	
<i>Erat.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	
<i>Eramus.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	Plurali.
<i>Eratis.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	
<i>Erant.</i>	<i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i> & <i>ايشيدن</i>	

Sunt et aliæ quædam contractiones in hoc tempore, præsertim in secunda plurali, quæ ex positis fati elucescunt.

Præ-

{ *Essemus.* ایسه این وک & یسه این وک & یسه این وک
Si { *Essetis.* ایسه این وک & ایسه این وک & ایسه این وک
 { *Essent.* ایسه این وک & ایسه این وک & ایسه این وک

Infinitivus deest.

Gerundium.

{ *Existendo, seu,* ایکن
 { *ut Italicè, Essendo, &* یکن et
 { *Anglicè, Being.* & یکن

Participium Præteriti imperfecti این وک huic verbo Substantivo defectivo solummodò peculiare est, atque significat, *quod eram, eras, erat, &c:* seu *me, te, se &c: esse.* Ut, *Novit quod eram Peregrinus, seu Novit me esse Peregrinum, vel Advenam.* حَقَّ تَعَالٰی دَنِّ قَوْلِیْ اِنْ وَكُنْتُ اَقْرَارَ اَيْلَیْ *Confessus est se esse servum Dei Altissimi.*

Hæc forma ایکن vel یکن significat: *Quum sim, quum sis, quum sit, &c: ut, قُوْجَهٗ یَبْنَعُ Quum [vir] senex sit.*

Hanc formam ایسر vel یسر etiam huic Verbo Substantivo competere, & ab eodem derivari sentio: sed non nisi in compositione pro futuro Verborum usurpatur.

I

Sequitur

Præteritum Imperfectum primum.

Formari videtur è tertia persona Præteriti Imperfecti secundi Indicativi ایهمش & Præteriti Substantivi ایسم, frequentius autem scribitur ac profertur ایهمش سَم vel ایهمش سَم, vel ایهمش سَم secundum contractionem ایهمش & ایسم.

{ *Essem.* ایهمش ایسم et ایهمش یسم et ایهمش یسم
Si { *Esset.* ایهمش ایسک et ایهمش یسک et ایهمش یسک
 { *Esset.* ایهمش ایسه et ایهمش یسه et ایهمش یسه

{ *Essemus.* ایهمش ایسک et ایهمش یسک et ایهمش یسک
Si { *Essetis.* ایهمش ایسک et ایهمش یسک et ایهمش یسک
 { *Essent.* ایهمش ایسه et ایهمش یسه et ایهمش یسه

Præteritum Imperfectum secundum.

Formatur è tertia persona Subjunctivi Præsentis ایسه, unà cum Præterito Imperfecto primo Indicativi ایهم و, &c:

{ *Essem.* ایسه ایهم et ایسه ایهم et ایسه ایهم
Si { *Esset.* ایسه ایهم et ایسه ایهم et ایسه ایهم
 { *Esset.* ایسه ایهم et ایسه ایهم et ایسه ایهم

S

Præteritum Imperfectum secundum.

Plural.		Singul.	
Non eramus.	وَكُنَّا اِيْمَشُوْر	Non eram.	وَكُنْتُ اِيْمَشِيْم
Non eratis.	وَكُنْتُمْ اِيْمَشِيْمِيْر	Non eras.	وَكُنْتَ اِيْمَشِيْمِيْن
Non erant.	وَكُنُوْا اِيْمَشُوْرُوْر & وَكُنُوْا اِيْمَشِيْمِيْرُوْر	Non erat.	وَكُنْتَ اِيْمَشِيْمِيْرُوْر & وَكُنْتَ اِيْمَشِيْمِيْرُوْر

Subjunctivi præfens.

Plural.		Singul.
<i>Non simus.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْر <i>Non sitis.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْر <i>Non sint.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر & وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْرُوْر	<i>Non sim.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْر <i>Non sis.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْر <i>Non sit.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر	<i>Non sim.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْر <i>Non sis.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْر <i>Non sit.</i> وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر

Præteritum Imperfectum primum.

Plural.		Singul.	
<i>Si non</i>	وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر	<i>Si non</i>	وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر
<i>essemus.</i>	}	<i>essem.</i>	}
<i>essetis.</i>		<i>esset.</i>	
<i>essent.</i>		<i>essent.</i>	
	وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْرُوْر		وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْرُوْر

Sequitur Verbum Substantivum defectivum in negatione usurpatum: quod formatur præponendo, Verbo affirmativo prædicto, hanc particulam وَكُنْ seu وَكُنْتُ quæ significat *non*, seu *non est*; atque sine contractionibus in Paradigmatre Verbi affirmativi prædicti (quas reiterare nihil refert) hic conjugatur.

Indicativi Præfens.

Plural:		Singul:
Non sumus.	وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْر	Non sum. وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْر feu وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْر
Non estis.	وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْر	Non es. وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْر
Non sunt.	وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر & وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر	Non est. وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر & وَكُنْ اِيْمَشِيْمِيْرُوْرُوْر

Præteritum Imperfectum primum.

Plural:		Singul:	
Non eramus.	وَكُنْ اِيْمَشُوْر	Non eram.	وَكُنْتُ اِيْمَشُوْر
Non eratis.	وَكُنْ اِيْمَشُوْرُوْر	Non eras.	وَكُنْتُ اِيْمَشُوْرُوْر
Non erant.	وَكُنْ اِيْمَشُوْرُوْرُوْر & وَكُنْ اِيْمَشُوْرُوْرُوْر	Non erat.	وَكُنْتُ اِيْمَشُوْرُوْرُوْر & وَكُنْتُ اِيْمَشُوْرُوْرُوْر

Verbum Substantivum **اُولُوْغ** *esse*, regulare est, & eodem modo conjugatur, quo Verba quorum Infinitivus desinit in **اُولُوْغ**: Et quia in quibusdam Verborum temporibus formandis auxiliare est, Paradigma ejus Verbo Substantivo defectivo adjungere visum est. De formatione autem temporum tractare omitto: quia fufius dicitur in Conjugatione Verbi **اُولُوْغ**, ad cujus normam omnia ferè Verba formari possunt.

Notandum Indicativi Præsens hujus Verbi Substantivi, & aliorum quoq; Verborum interdum futuri significationem habere.

Conjugatio Verbi Substantivi

اُولُوْغ *Esse.*

Indicativi præsens.

Plural:

Singul:

Sumus.

اُولُوْغ } *Sum.*

اُولُوْغ

Estis.

اُولُوْغ } *Es.*

اُولُوْغ

Sunt.

اُولُوْغ & **اُولُوْغ** } *Est.*

اُولُوْغ

Præteritum Imperfectum primum.

Plural:

Singul:

Eramus.

اُولُوْغ } *Eram.*

اُولُوْغ

Eratis, &c.

اُولُوْغ } *Eras.*

اُولُوْغ

اُولُوْغ & **اُولُوْغ** } *Eras.*

اُولُوْغ

Præteritum Imperfectum secundum.

Plural:

Singul.

Si non essemus. **اُولُوْغ** } *Si non essem.* **اُولُوْغ**
essetis. **اُولُوْغ** } *esses.* **اُولُوْغ**
essent. **اُولُوْغ** } *esset.* **اُولُوْغ**

Advertendum hoc Verbum Substantivum, in Negatione usurpatum, loco **اُولُوْغ** posse etiam conjugari cum **اُولُوْغ** seu **اُولُوْغ** Adverbionegandi, in omnibus ferè temporibus; præsertim in tertiis personis utriusque numeri: ut, **اُولُوْغ** *non est*, & **اُولُوْغ** *non erat*, seu **اُولُوْغ** *non sit*, &c.

Infinitivus deest.

Gerundium.

Non existendo, seu, ut

اُولُوْغ

Italicè, Non essendo, &

اُولُوْغ vel

Anglicè Not being.

اُولُوْغ seu

Participium præteriti imperfecti **اُولُوْغ** seu **اُولُوْغ** significat *qd non erā, eras, &c.* seu *me, te, &c.* non esse: ut, **اُولُوْغ** *novi eum in Constantinopoli non esse.*

Præteritum Perfectum tertium & aliquando
Imperfectum.

	Plural.		Singul.
<i>Fuimus,</i> <i>& eramus,</i> <i>&c.</i>	اولور اولدوق اولور اولدوش اولور اولدولر	<i>Fui,</i> <i>& eram,</i> <i>&c.</i>	اولر اولدوم اولر اولدوت اولر اولدول

Præteritum plusquam perfectum primum.

	Plural.		Singul.
<i>Fueramus.</i>	اولمش ايدوق	<i>Fueram.</i>	اولمش ايدوم
<i>Fueratis.</i>	اولمش ايدوش	<i>Fueras.</i>	اولمش ايدوت
<i>Fuerant.</i>	اولمشلر ايدولر	<i>Fuerat.</i>	اولمش ايدول

Præteritum plusquam perfectum secundum.

	Plural.		Singul.
<i>Fueramus.</i> <i>&c.</i>	اولمش ايدوشور اولمش ايدوشور	<i>Fueram.</i> <i>&c.</i>	اولمش ايدوشيم اولمش ايدوشيم
	اولمش ايدوشور		اولمش ايدوشور

Præteritum

Præteritum Imperfectum secundum.

	Plural.		Singul.
<i>Eramus.</i>	اولور ايدوشور	<i>Eram.</i>	اولور ايدوشيم
<i>Eratis,</i> &c.	اولور ايدوشسين	<i>Eras.</i>	اولور ايدوشسين
	اولورلار ايدوش	<i>Erat.</i>	اولور ايدوش

Præteritum perfectum primum.

	Plural.		Singul.
<i>Fuimus.</i>	اولدوق & اولدوش	<i>Fui.</i>	اولدوم & اولدوش
<i>Fuistis.</i>	اولدوشور & اولدوشسين	<i>Fuisti.</i>	اولدوت & اولدوش
<i>Fuerunt.</i>	اولدولر & اولدولر	<i>Fuit.</i>	اولدول

Præteritum perfectum secundum.

	Plural.		Singul.
<i>Fuimus.</i>	اولوشور	<i>Fui.</i>	اولوشيم
<i>Fuistis.</i>	اولوشسين	<i>Fuisti.</i>	اولوشسين
<i>Fuerunt.</i>	اولوشلر	<i>Fuit.</i>	اولوش & اولوش

Præte-

Futurum secundum.

Plural:		Singul:
<i>Erimus,</i> <i>&c.</i>	اوليسرور اوليسرسين اوليسرلر & اوليسرلر	اوليسرينم اوليسرسينم اوليسرلر & اوليسر
	<i>Ero.</i> <i>eris.</i> <i>erit.</i>	

Futurum tertium.

Plural:		Singul:
<i>Erimus,</i> <i>seu futuri</i> <i>sumus,</i> <i>&c.</i>	اولاجغور اولاجقسين اولاجغلر	اولاجغينم اولاجقسينم اولاجغلر
	<i>Ero, seu</i> <i>futurus</i> <i>sum, &c.</i>	

Futurum quartum.

Plural:		Singul:
<i>Erimus,</i> <i>seu oportet</i> <i>nos esse,</i> <i>&c.</i>	اولسك كرك اولسك كرك اولسه لر كرك	اولسه كرك اولسك كرك اولسه كرك
	<i>Ero, seu</i> <i>oportet me</i> <i>esse, &c.</i>	

Præteritum plusquam perfectum tertium.

Plural:		Singul:
<i>Fueramus.</i>	اولش اولدوق	<i>Fueram.</i> اولش اولدوم
<i>Fueratis.</i>	اولش اولدوشك	<i>Fueras.</i> اولش اولدوشك
<i>Fuerant.</i>	اولش اولدولر	<i>Fuerat.</i> اولش اولدي

Præteritum plusquam perfectum quartum.

Plural:		Singul:
<i>Fueramus.</i>	اولدي ايدوق	<i>Fueram.</i> اولدي ايدوم
<i>Fueratis.</i>	اولدي ايدوشك	<i>Fueras.</i> اولدي ايدوشك
<i>Fuerant.</i>	اولدي ايدولر	<i>Fuerat.</i> اولدي ايدي

Futurum primum.

Plural:		Singul:
<i>Erimus.</i> اولاور & اولهوز & اولالور	<i>Ero.</i>	اولايم & اولهيم
<i>Eritis.</i> اولاسين & اولهسين	<i>Eris.</i>	اولاسين & اولهسين
<i>Erunt.</i> اولالر & اوله لر	<i>Erit.</i>	اولا & اوله

Præteritum imperfectum: quod interdum significa-
tionem plusquam perfecti quoque obtinet.

Plural:		Singular:	
<i>Utinam esse- mus, seu fuissetmus, &c.</i>	اولايدون	<i>Utinam essem, seu fuisset, &c.</i>	اولايدون
	اولايدون		اولايدون
	اولايدون		اولايدون

Præteritum plusquam perfectum.		Singular:	
Plural:		Singular:	
<i>Utinam fuisset- mus, &c.</i>	اولاش اولايديون	<i>Utinam fuisset, &c.</i>	اولاش اولايديون
	اولاش اولايديون		اولاش اولايديون
	اولاش اولايديون		اولاش اولايديون

Tempus Futurum.		Singular.	
Plural.		Singular.	
<i>Utinam fueri- mus, vel Utinam posthac simus, vel essemus, &c.</i>	اولادون	<i>Utinam fuero, vel utinam posthac sim, vel essem, &c.</i>	اولادون
	اولادون		اولادون
	اولادون		اولادون

Modus Potentialis non differt ab Optativo, signo omisso.

K 2

Sub-

Imperativus.

<i>Sis, esto.</i>	اولاش سون & اولاش سون & اولاش سون	Singular:
<i>Sit, esto.</i>	اولاش اولاش سون & اولاش سون	
<i>Simus.</i>	اولاش سون & اولاش سون	Plural:
<i>Estote.</i>	اولاش سون & اولاش سون	
<i>Sunto.</i>	اولاش سون & اولاش سون	

Optativi præsens.		Singular.	
Plural.		Singular.	
<i>Utinam simus, &c.</i>	اولاش سون & اولاش سون	<i>Utinam sim, &c.</i>	اولاش سون
	اولاش سون & اولاش سون		اولاش سون
	اولاش سون & اولاش سون		اولاش سون

Præsens & imperfectum.		Singular:	
Plural:		Singular:	
<i>Utinam essem, &c.</i>	اولاش سون & اولاش سون	<i>Utinam essem, &c.</i>	اولاش سون
	اولاش سون & اولاش سون		اولاش سون
	اولاش سون & اولاش سون		اولاش سون

Præ-

Præteritum imperfectum, & aliquando
plusquam perfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si essemus,</i> <i>vel fuisset-</i> <i>mus, &c.</i>	<i>Si essem,</i> <i>vel fuisset,</i> <i>&c.</i>
اولايدون	اولايدون
اولايدون	اولايدون
اولايدون	اولايدون

Præteritum perfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si fuerim,</i> <i>vel fuisset-</i> <i>mus, &c.</i>	<i>Si fuerim,</i> <i>vel fuisset,</i> <i>&c.</i>
اولدوق ايسه	اولدوق ايسه
اولدوق ايسه	اولدوق ايسه
اولدوق ايسه	اولدوق ايسه

Præteritum plusquam perfectum primum.

Plural.	Singul.
<i>Si fuisset-</i> <i>mus, &c.</i>	<i>Si fuisset,</i> <i>&c.</i>
اولسه ايدون	اولسه ايدون
اولسه ايدون	اولسه ايدون
اولسه ايدون	اولسه ايدون

Subjunctivi præsens & futurum.

Plural.	Singul.
<i>Si simus,</i> <i>vel fuerit.</i> <i>mus, &c.</i>	<i>Si sim,</i> <i>vel fuerit,</i> <i>&c.</i>
اولور و و اولور و و اولور و و	اولور و و اولور و و اولور و و
اولور و و اولور و و اولور و و	اولور و و اولور و و اولور و و
اولور و و اولور و و اولور و و	اولور و و اولور و و اولور و و

Tempus præsens & imperfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si simus,</i> <i>vel esse-</i> <i>mus, &c.</i>	<i>Si sim,</i> <i>vel esse-</i> <i>&c.</i>
اولسك اولسك اولسك	اولسك اولسك اولسك
اولسك اولسك اولسك	اولسك اولسك اولسك
اولسك اولسك اولسك	اولسك اولسك اولسك

Aliud Tempus præsens & imperfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si simus,</i> <i>vel esse-</i> <i>mus, &c.</i>	<i>Si sim,</i> <i>vel esse-</i> <i>&c.</i>
اولور ايسك اولور ايسك اولور ايسك	اولور ايسك اولور ايسك اولور ايسك
اولور ايسك اولور ايسك اولور ايسك	اولور ايسك اولور ايسك اولور ايسك
اولور ايسك اولور ايسك اولور ايسك	اولور ايسك اولور ايسك اولور ايسك

Futurum tertium.

Plural:

Si fueri-
mus, &c.

اولاجيف اولورسك

اولاجيف اولورسدن

اولاجيف اولورسدن

Singular:

Si fuerit,
&c.

اولاجيف اولورسه

اولاجيف اولورسدن

اولاجيف اولورسدن

Infinitivi praesens.

Esse

اولمك

Participia praesentis.

Existens, seu qui, quæ, quod est, erat, & aliquando qui fuit. اولن*Qui, quæ, quod est. Item qui, quæ, quod habebat, seu manebat.* اولنچيه

Ens.

اوليچي

Participia praeteriti temporis.

*Quod, ego &c. fui, fuisti, fuit, &c.**Qui fuit, & factus,*

اولدوڤ

اولش

Participia futuri temporis.

Futurus

}

اولاجيف

اوليستر

اولنالو

Gerundia

Praeteritum plusquam perfectum secundum.

Plur:

Si fuisset-
mus, &c.

اولمش اولسك

اولمش اولسك

اولمش اولسك

Singular:

Si fuisset,
&c.

اولمش اولسم

اولمش اولسك

اولمش اولسك

Praeteritum plusquam perfectum tertium.

Plural:

Si fuisset-
mus, &c.

اولمش اولدين وئ

اولمش اولدين وئ

اولمش اولدين وئ

Singular:

Si fuisset,
&c.

اولمش اولدين وئ

اولمش اولدين وئ

اولمش اولدين وئ

Futurum primum idem est cum primo praesente.

Futurum secundum.

Plural.

Si posthac
simus, &c.

اولار

اولار

اولار

Singular

Si posthac
sim, &c.

اولن

اولن

اولن

Futurum

اُولئِ وَغُوْمَلِيْن . i. q. اُولئِ وَغُوْمَلِيْن

Ex quo tempore fui, &c.

Idem ferè cum أولئك الذين

اولدوقدن بۇرى

Hactenus de Verbo **أَوْفَى** in quantum Affirmativum est : sequitur ut de ejus Negativo tractetur, cujus Infinitivus est **أَوْفَى** seu **أَوْفَى** Non esse.

Indicativi præsens.

Plural:

Singul:

• *Non sumus.* اَوَلَمْ نَكُنْ اَوْ لَمْ نَكُنْ & اَوَلَمْ نَكُنْ *Non sumus.* اَوَلَمْ نَكُنْ اَوْ لَمْ نَكُنْ & اَوَلَمْ نَكُنْ

Non estis. } اولاد ز سين } Non es.

Non sunt. اَوَلَمْ اَنْزِلْ & اَوَلَمْ اَنْزِلْ Non est. اَوَلَمْ اَنْزِلْ & اَوَلَمْ اَنْزِلْ

Præteritum imperfectum primum.

Plural:

Singul:

اولمزا ایستون Non eram. اولمزا ایستون Non eram.

Non eratis. اولمرا اید وئو } Non eras. اولمرا اید وئو

Non erat. اولۇز ايدى Non erat. اولۇز ايدى

I,

Pra.

Gerundia.

Existendo, seu Italicè
Effendo.

Italicè *Esendo stato*, Anglicè *having been*. اَوْشِدْ اِدْ كُنْ
Cæteræ formæ quæ ab hoc verbo pendent sunt
Quia sum, es, eram, fui, &c. لَمْ يَغِيْنْ

Præquam sum, es, eram, fui, &c.   اُولَمَاقِيْنَ & اُولَمَاقِيْنَ
اُولَمَاقِيْنَ اُولَمَاقِيْنَ i. q. اُولَمَاقِيْنَ

Quum, vel quando sum, es, eram, eras, fui, &c. اولیچف

Donec, seu usque quo sum, es, eram, fui, &c.   اَوَّلًا

Jam inde ab, seu ex quo tempore, & اولئذین برو
 seu postquam eram, eras, fut, &c. اولئذین واولی

Ab أولر فوق Participio hæ formæ sequentes oriuntur.

Quando, seu in tempore quo eram, eras, fui, fuisti, &c. اَوَّلْتُ وَقْتُ

Quotiescunque sum, eram, eras, fui, &c.

Tot quot sum, es, eram, eras, &c.

Postquam sum, es, eram, eras, fui, &c.

ولی وغیرہ سے ہی

Ut, vel sicut eram, eras, fuit, &c.

کے لیے

Præteritum perfectum tertium.

Plural.

Singular.

<i>Non fuimus.</i>	اولماز اولدۇق	<i>Non fui.</i>	اولماز اولدۇم
<i>non fuistis.</i>	اولماز اولدۇقۇڭلار	<i>non fuisti.</i>	اولماز اولدۇقۇڭ
<i>non fuerunt.</i>	اولماز اولدۇلار	<i>non fuit.</i>	اولماز اولدى

Præteritum plusquam perfectum primum.

Plural.

Singular.

<i>Non fueramus.</i>	اولمايش ايديۇق	<i>Non fueram.</i>	اولمايش ايديۇم
<i>non fueratis.</i>	اولمايش ايديۇقۇڭلار	<i>non fueras.</i>	اولمايش ايديۇقۇڭ
<i>non fuerant.</i>	اولمايش ايديۇلار	<i>non fuerat.</i>	اولمايش ايدي

Præteritum plusquam perfectum secundum.

Plural.

Singular.

<i>Non fueramus.</i>	اولمايش نىكىل ايديۇق	<i>Non fueram.</i>	اولمايش نىكىل ايديۇم
<i>&c.</i>	اولمايش نىكىل ايديۇقۇڭلار	<i>non fueras.</i>	اولمايش نىكىل ايديۇقۇڭ
	اولمايش نىكىل ايديۇلار	<i>non fuerat.</i>	اولمايش نىكىل ايدي

Præteritum imperfectum secundum.

Plural.

Singular.

<i>Non eramus.</i>	اولماز ايديشۇڭلار	<i>Non eram.</i>	اولماز ايديشۇم
<i>non eratis, &c.</i>	اولماز ايديشۇڭلار	<i>non eras, &c.</i>	اولماز ايديشۇڭ
	اولماز ايديشۇڭلار		اولماز ايديشۇڭ

Præteritum perfectum primum.

Plural.

Singular.

<i>Non fui-</i>	اولماز اولدۇق & اولماز اولدۇقۇڭلار	<i>Non fui.</i>	اولماز اولدۇم
<i>mus.</i>	اولماز اولدۇقۇڭلار	<i>non fuisti.</i>	اولماز اولدۇقۇڭ
	اولماز اولدۇلار	<i>non fuit.</i>	اولماز اولدى

Præteritum perfectum secundum.

Plural.

Singular.

<i>Non fuimus.</i>	اولمايشۇڭلار	<i>Non fui.</i>	اولمايشۇم
<i>non fuistis, &c.</i>	اولمايشۇڭلار	<i>non fuisti, &c.</i>	اولمايشۇڭ
	اولمايشۇڭلار		اولمايشۇڭ

Præteritum plusquam perfectum sextum.

Plural.

Singul.

<i>Non fueramus.</i> اولمأش اولمأش وئ	{	<i>Non fueram.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fueratis.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fueras.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fuerant.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fuerat.</i> اولمأش اولمأش وئ

Futurum primum.

Plural.

Singul.

<i>Non erimus.</i> اولمأش وئ & اولمأش وئ	{	<i>Non ero.</i> اولمأش وئ
<i>non eritis, &c.</i> اولمأش وئ		<i>non eris, &c.</i> اولمأش وئ
<i>non fuerant.</i> اولمأش وئ & اولمأش وئ		<i>non fuerat.</i> اولمأش وئ

Futurum secundum.

Plural:

Singul:

<i>Non erimus.</i> اولمأش وئ	{	<i>Non ero.</i> اولمأش وئ
<i>non eritis, &c.</i> اولمأش وئ		<i>non eris, &c.</i> اولمأش وئ
<i>non fuerant.</i> اولمأش وئ & اولمأش وئ		<i>non fuerat.</i> اولمأش وئ

Præteritum plusquam perfectum tertium.

Plural.

Singul.

<i>Non fueramus.</i> اولمأش اولمأش وئ	{	<i>Non fueram.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fueratis.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fueras.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fuerant.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fuerat.</i> اولمأش اولمأش وئ

Præteritum plusquam perfectum quartum.

Plural.

Singul.

<i>Non fueramus.</i> اولمأش اولمأش وئ	{	<i>Non fueram.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fueratis.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fueras.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fuerant.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fuerat.</i> اولمأش اولمأش وئ

Præteritum plusquam perfectum quintum.

Plural.

Singul.

<i>Non fueramus.</i> اولمأش اولمأش وئ	{	<i>Non fueram.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fueratis.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fueras.</i> اولمأش اولمأش وئ
<i>non fuerant.</i> اولمأش اولمأش وئ		<i>non fuerat.</i> اولمأش اولمأش وئ

Tempora Optativi (signis mutatis) à Subjunctivo
nihil variant.

Modus Potentialis formam peculiarem
induit, ut,

Præfens.

Plural:		Singul:
Non simus, feu, non pos- sumus esse, &c.	اولهه زور اولهه زور سين اولهه زور سين	Non sim, feu, non pos- sum esse, &c. اولهه زور سين اولهه زور سين اولهه زور سين

Præteritum Imperfectum.

Plural:		Singul:
Non essemus, feu, non pos- teramus esse, &c.	اولهه زور سين اولهه زور سين اولهه زور سين	Non essem, feu, non pos- teram esse, &c. اولهه زور سين اولهه زور سين اولهه زور سين

Præteritum

Futurum tertium:

Plural:		Singul:
Non erimus, feu, non fu- ruri sumus, &c.	اولهه زور سين اولهه زور سين اولهه زور سين	Non ero, feu, non futurus sum, &c. اولهه زور سين اولهه زور سين اولهه زور سين

Futurum quartum.

Plural:		Singul:
Non erimus, feu, non o- portet nos esse, &c.	اولهه زور سين اولهه زور سين اولهه زور سين	Non ero, feu, non oportet me esse, &c.. اولهه زور سين اولهه زور سين اولهه زور سين

Imperativus.

Plural:		Singul:
Ne simus.	اولهه زور سين	Ne esto. & اولهه زور سين
ne esote.	اولهه زور سين	اولهه زور سين
	اولهه زور سين	ne sit. اولهه زور سين
ne sint.	اولهه زور سين	& اولهه زور سين

Tempora

Subjunctivi præsens.

Plural.

Singular.

<i>Si non simus.</i>	اوله ما وون	<i>Si non sim.</i>	اوله ما م
<i>si non sitis.</i>	اوله ما سون	<i>si non sis.</i>	اوله ما سين
<i>si non sint.</i>	اوله ما نون	<i>si non sit.</i>	اوله ما ن

Tempus præsens & imperfectum.

Plural.

Singular.

<i>Si non simus,</i>	اوله ما زون	<i>Si non sim,</i>	اوله ما زم
<i>seu non essemus,</i>	اوله ما زون	<i>seu non essem,</i>	اوله ما زين
<i>&c.</i>	اوله ما زون	<i>&c.</i>	اوله ما زون

Aliud Tempus præsens & imperfectum.

Plural.

Singular.

<i>Si non simus,</i>	اوله ما زون	<i>Si non sim,</i>	اوله ما زم
<i>seu non essemus,</i>	اوله ما زون	<i>seu non essem,</i>	اوله ما زين
<i>&c.</i>	اوله ما زون	<i>&c.</i>	اوله ما زون

M

præteritum

Præteritum perfectum.

Plural.

Singular.

<i>Non fuermus,</i>	اوله ما وون	<i>Non fuerm,</i>	اوله ما وون
<i>seu, non potuimus esse, &c.</i>	اوله ما وون	<i>seu, non potui esse, &c.</i>	اوله ما وون
	اوله ما وون		اوله ما وون

Præteritum plusquam perfectum.

Plural.

Singular.

<i>Non fuisset.</i>	اوله ما موش ايدون	<i>Non fuisset.</i>	اوله ما موش ايدون
	اوله ما موش ايدون	<i>non fuisset.</i>	اوله ما موش ايدون
	اوله ما موش ايدون	<i>non fuisset.</i>	اوله ما موش ايدون

Futurum.

Plural.

Singular.

<i>Non fuerimus,</i>	اوله ما وون	<i>Non fuero,</i>	اوله ما وون
<i>seu, non poterimus esse.</i>	اوله ما وون	<i>seu, non poterero esse.</i>	اوله ما وون
	اوله ما وون		اوله ما وون

Subjunctivi

Futurum primum idem est cum primo præsentī.

Futurum secundum.

Plural.		Singul.
<i>Si non fuerimus, seu, si non futuri sumus, &c.</i>	اولورسك	<i>Si non fueris, seu, si non futurus sum, &c.</i>
	اولورسك	اولورسك
	اولورسك	اولورسك
	اولورسك	اولورسك

Infinitivi præsens.

Non esse.

اولماف & اولماف

Participia præsentis.

Non existens, seu, qui non est.

اولمان

Non Ens.

اولمان

Participia præteriti.

Quod ego non fui, fuisti, fuit, &c.

اولمان و ف vel اولماف

Participium præteriti forma potentiali.

Quod ego non sim, sis, sit, &c. seu, non potui esse.

اولماف و ف

Qui non fuit, & non factus.

اولماف vel اولماف

Ma

Non

Præteritum imperfectum, & aliquando plusquam perfectum.

Plural:

Singul:

<i>Si non essemus, vel fuisset, &c.</i>	اولماف و ف	<i>Si non essem, vel fuisset, &c.</i>	اولماف و ف
	اولماف و ف		اولماف و ف
	اولماف و ف		اولماف و ف

Præteritum perfectum.

Plur:

Singul:

<i>Si non fuerimus, &c.</i>	اولماف و ف	<i>Si non fuerim, &c.</i>	اولماف و ف
	اولماف و ف		اولماف و ف
	اولماف و ف		اولماف و ف

Præteritum plusquam perfectum.

Plural:

Singul:

<i>Si non fuisset, &c.</i>	اولماف و ف	<i>Si non fuisset, &c.</i>	اولماف و ف
	اولماف و ف		اولماف و ف
	اولماف و ف		اولماف و ف

Futurum

Ab.	اُولُوْهُ وَقْتُ دَصَكْرَه اُولُوْهُ وَقْتُ شَمْسِي اُولُوْهُ وَقْتُ مَلِكِي	fit	اُولُوْهُ وَقْتُ دَصَكْرَه اُولُوْهُ وَقْتُ شَمْسِي اُولُوْهُ وَقْتُ مَلِكِي
-----	--	-----	--

Sequitur ut pauca dicantur de Conjugatione Verbi Substantivi اُولُوْهُ : quod Turcis sæpissimè usurpatur in compositione, cum vocibus Arabicis activæ significationis, ad Verba Passiva formanda: ut ante dictum est. Sufficit hoc in loco, ut prima persona Verbi Affirmativi, & Negativi, in singulis temporibus Indicativi, & Subjunctivi proponatur.

Indicativi Verbi.

Negativi.

اُولُوْهُ مَا يَدْرِي vel اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي

Affirmativi.

اُولُوْهُ يَدْرِي
 اُولُوْهُ يَدْرِي
 اُولُوْهُ يَدْرِي
 اُولُوْهُ يَدْرِي
 اُولُوْهُ يَدْرِي
 اُولُوْهُ يَدْرِي
 اُولُوْهُ يَدْرِي

M 3

Præfens.

Præteritum
imperfectum.Præteritum
perfectum.Præteritum
plusquam perfectum.

Præ-

Participia futuri temporis.

Non futurus.

idem.

اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي

Gerundia.

Non existendo,
 seu, Italicè,
 Non essendo.

اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
 اُولُوْهُ مَا يَدْرِي

Italicè, non essendo stato, Anglicè, not having been. اُولُوْهُ مَا يَدْرِي

Cæteræ formæ Negativæ vocis hæ sunt, quæ
 ab Affirmativis sic formantur.

Ab.	اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي	fit	اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي اُولُوْهُ مَا يَدْرِي
-----	--	-----	--

Ab

Negativi.

Affirmativi.

اولنمەشام	اولنمەش	Futurum.
اولنمەشامچاق اولورسەم	اولنمەشچاق اولورسەم	

Negativi.

Affirmativi.

اولنمەشەق & اولنمەشەق	اولنمەشەق	Infinitivi Præsens.
اولنمەشەش	اولنمەشەش	Participia præsentis.
اولنمەشەشچە	اولنمەشەشچە	
اولنمەشەشوق	اولنمەشەشوق	Participia præteriti.
اولنمەشەش	اولنمەشەش	
اولنمەشەشچاق	اولنمەشەشچاق	Participia Futuri.
اولنمەشەشچە	اولنمەشەشچە	
اولنمەشەشچە	اولنمەشەشچە	Gerundia.
اولنمەشەشچە	اولنمەشەشچە	
اولنمەشەشچە	اولنمەشەشچە	
اولنمەشەشچە	اولنمەشەشچە	

Aliæ

Negativi.

Affirmativi.

اولنمەشەش ایدەشەم	اولنمەشەش ایدەشەم	Præteritum plus- quam perfectum.
اولنمەشەشەش ایدەشەم	اولنمەشەشەش ایدەشەم	

اولنمەشەشەم	اولنمەشەشەم	Futurum.
اولنمەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەم	
اولنمەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەم	
اولنمەشەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەشەم	

Subjunctivi Verbi.

Negativi.

Affirmativi.

اولنمەشەشەم	اولنمەشەشەم	Præsens.
اولنمەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەم	Præsens & Imper- fectum.
اولنمەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەم	
اولنمەشەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەشەم	Imperfectum.
اولنمەشەشەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەشەشەم	Perfectum.
اولنمەشەشەشەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەشەشەشەم	
اولنمەشەشەشەشەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەشەشەشەشەم	Plusquam perfectum.
اولنمەشەشەشەشەشەشەشەشەشەم	اولنمەشەشەشەشەشەشەشەشەشەم	

Futu.

Præteritum imperfectum primum formatur à tertia persona præsentis prædicti سَوْر, adjiciendo præteritum imperfectum Verbi Substantivi defectivi ايدى ut,

	Plural.		Singul.	
<i>Amabamus.</i>	سَوْر ايدى وڭ	}	<i>Amabam.</i>	سَوْر ايدى وڭ
<i>amabatis.</i>	سَوْر ايدى وڭىز		<i>amabas.</i>	سَوْر ايدى وڭىز
<i>amabant.</i>	سَوْر ايدى يلىرىز & سَوْر ايدى يلىرى		<i>amabat.</i>	سَوْر ايدى يلىرى

Præteritum imperfectum secundum formatur à prædicto سَوْر addendo præteritum imperfectum secundum prædicti verbi Substantivi ايدى شىم ut,

Plural:		Singul:	
Amabamus.	سَوْر ايدى شىرىز	Amabam.	سَوْر ايدى شىرىم
amabatis, &c.	سَوْر ايدى شىرىڭىز	amabas, &c.	سَوْر ايدى شىرىڭىز
	سَوْر ايدى شىرىڭىز & سَوْر ايدى شىرىڭىز		سَوْر ايدى شىرىڭىز & سَوْر ايدى شىرىڭىز

Præteritum perfectum primum formatur ab Infinitivo, mutan-

N 2

do

verò fit اڭلىيا جڭ vel اڭلىيا جڭ. Præterea in quibusdam aliis formis differentia manet, ut à سَوْر مڭ in Infinitivo fit اڭلىيا جڭ ab اڭلىيا جڭ fit اڭلىيا جڭ. à سَوْر مڭ fit سَوْر جڭ ab سَوْر وڭ fit اڭلىيا جڭ. Item in omnibus formis à سَوْر وڭ

Participio formatis, ut, سَوْر وڭىز à سَوْر مڭ & سَوْر وڭىز ab اڭلىيا جڭ. Item سَوْر وڭىز à سَوْر مڭ & سَوْر وڭىز ab اڭلىيا جڭ. Item سَوْر وڭىز à سَوْر مڭ & سَوْر وڭىز ab اڭلىيا جڭ. Item سَوْر وڭىز à سَوْر مڭ & سَوْر وڭىز ab اڭلىيا جڭ. Item سَوْر وڭىز à سَوْر مڭ & سَوْر وڭىز ab اڭلىيا جڭ.

His præmissis Paradigma Verborum in مڭ proponere necesse non erit; idcirco ad Conjugationem Verbi سَوْر مڭ pergemus.

Conjugatio Verbi سَوْر مڭ Amare.

De formatione primæ personæ temporis præsentis Indicativi in sexto Capite jam actum est.

Indicativi præsens.			
Plural.		Singul.	
<i>Amamus.</i>	سَوْر وڭىز	<i>Amo.</i>	سَوْر وڭىز
<i>amatis.</i>	سَوْر وڭىزىز	<i>amas.</i>	سَوْر وڭىزىز
<i>amant.</i>	سَوْر وڭىزىز	<i>amat.</i>	سَوْر وڭىزىز
			Præ-

Præ-

	Plural.		Singul.	
<i>Amavimus.</i>	سَوَّرْ أَوْلَدُوقْ	} <i>amavi.</i>	سَوَّرْ أَوْلَدُوقْ	
<i>amavistis.</i>	سَوَّرْ أَوْلَدُوقْشَرْ		} <i>amavisth.</i>	سَوَّرْ أَوْلَدُوقْ
<i>amaverunt.</i>	سَوَّرْ أَوْلَدُوقْشَرْ			} <i>amavit.</i>

Præteritum plusquam perfectum primum.

Fit à Participio سُوْمَشُ & primo præterito imperfecto Ver-
bi Substantivi defectivi , i. e. اَيْدِي , ut,

Plural:		Singular:		
<i>Amaveramus.</i>	سَوَمِشْ ایدُوکْ	}	<i>Amaveram.</i>	سَوَمِشْ ایدُوکْ
<i>amaveratis.</i>	سَوَمِشْ ایدُوکْزْ		<i>amaveras.</i>	سَوَمِشْ ایدُوکْ
<i>amaverant.</i>	سَوَمِشْ کُرْ ایدِی		<i>amaverat.</i>	سَوَمِشْ ایدِی

Præteritum plusquam perfectum secundum.

Fit à سُوْمَشْ prædicto, & præterito imperfecto secundo
Verbi Substantivi defectivi, i. e. اَيْدِشْمُ, ut,

do particulam مَكْ in particulas مَكْ، مَوْكْ، مَپْ،
مَوْكَزْ، مَوْكُزْ، ut ;

Plural		Singul.
<i>Amarimus.</i> سَمَوْوُكُ & سَمَوْوُكُ	}	<i>Amavi.</i> سَمَوْوُومُ & سَمَوْوُومُ
<i>amavistis.</i> سَمَوْوُوكُشَرُ & سَمَوْوُوكُشَرُ		<i>amavisti.</i> سَمَوْوُوكُ & سَمَوْوُوكُ
<i>amaverunt.</i> سَمَوْوُوكُشَرُ & سَمَوْوُوكُشَرُ		<i>amavit.</i> سَمَوْوُوكُ & سَمَوْوُوكُ

Præteritum perfectum secundum.

Formatur addendo tempus præsens Indicativi Verbi Substantivi defectivi, participio سَمِشْ, ut,

Plural.		Singular.	
<i>Amavimus.</i>	مَوَمِشْ وَزْ	<i>Amavi.</i>	مَوَمِشْ يَمْ
<i>amavisti, &c.</i>	مَوَمِشْ سِيَرْ	<i>amavisti, &c.</i>	مَوَمِشْ سِيَرْ
	مَوَمِشْ لَرْ & مَوَمِشْ لَرْ		مَوَمِشْ لَرْ & مَوَمِشْ لَرْ

Præteritum perfectum tertium, quod aliquando imperfectum est.

Formatur à tertia persona præsentis Indicativi, adjectione primi præteriti Verbi Substantivi **أَوَّلًا**, i. e. **أَوَّلَمَ**, ut ,

Plural.		Singul.
<i>Amaveramus.</i>	سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي	<i>amaveram.</i> سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي
<i>amaveratis.</i>	سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي	<i>amaveras.</i> سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي
<i>amaverant.</i>	سَوْنُ يَلَرِ اِيْدِي	<i>amaverat.</i> سَوْنُ ي اِيْدِي

Futurum primum.

Tertia persona Futuri primi videtur formari ab Infinitivo, Syl-
laba مُتْ mutata in و, & مُف plerunque in ا, ut à سَوْنُ fit سَوْنُ وُكِّي
cui si addas primam & secundam personam utriusq; numeri præ-
sentis Verbi Substantivi, defectivi, fit prima & secunda persona
utriusque numeri hujus temporis. Sed vicem literæ و aliquando
Fatha vocalis supplet, ut,

Plural:		Singul:
سَوْنُ وُكِّي & سَوْنُ وُكِّي & سَوْنُ وُكِّي	<i>Amabo, &c.</i>	سَوْنُ وُكِّي vel سَوْنُ وُكِّي
سَوْنُ وُكِّي vel سَوْنُ وُكِّي		سَوْنُ وُكِّي vel سَوْنُ وُكِّي
سَوْنُ وُكِّي vel سَوْنُ وُكِّي		سَوْنُ وُكِّي

Futurum secundum.

Formatur ab Infinitivis verborum, mutando مُتْ vel مُف in
يَسِرْ

Plural.		Singul.
<i>Amaveramus.</i>	سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي	<i>Amaveram.</i> سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي
<i>amaveratis.</i>	سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي	<i>amaveras.</i> سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي
	سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي & سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي	<i>amaverat.</i> سَوْنُ وُكِّي اِيْدِي

Præteritum plusquam perfectum tertium.

Formatur à سَوْنُ وُكِّي prædicto & primo præterito perfe-
cto Verbi Substantivi اولُف i. e. اُولُفْ ut,

Plural.		Singul.
<i>Amaveramus.</i>	سَوْنُ وُكِّي اُولُفْ	<i>Amaveram.</i> سَوْنُ وُكِّي اُولُفْ
<i>amaveratis.</i>	سَوْنُ وُكِّي اُولُفْ	<i>amaveras.</i> سَوْنُ وُكِّي اُولُفْ
<i>amaverant.</i>	سَوْنُ وُكِّي اُولُفْ	<i>amaverat.</i> سَوْنُ وُكِّي اُولُفْ

Præteritum plusquam perfectum quartum.

Formatur à præterito perfecto Indicativi سَوْنُ وُكِّي & tertia per-
sona Imperfecti primi Verbi Substantivi defectivi اِيْدِي, ut,

سَوْنُ وُكِّي

ut *oportet amem, vel oportet me amare; vel amandum est mihi: ut,*

Plural:		Singular:	
<i>Amandum</i> <i>est nobis, &c.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ	<i>Amandum</i> <i>est mihi, &c.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ
	سَوَسَمَكُ كَرَكُ		سَوَسَمَكُ كَرَكُ
	سَوَسَمَكُ كَرَكُ		سَوَسَمَكُ كَرَكُ

Imperativus.

& *دِيكُ* dicitur, ac formatur ab infinitivo, abjiciendo *وَسَمَكُ* loco ejus recipiendo in secunda persona singulari *كَل*; item *وَسَمَكُ* & *وَسَمَكُ* seu *وَسَمَكُ* à verbis in *مَع*, & in cæteris personis ut in exemplo.

Plural:		Singular:	
<i>Amemus</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ	<i>Ama tu.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ
<i>amate</i> <i>vos.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ	<i>Amato</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ
<i>ament illi.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ	<i>ille.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ

Secunda persona Singularis Imperativi dicitur Turcicè *جمع امر حاضر مَعَرَن*, Tertia persona singularis dicitur *جمع امر غايِب مَعَرَن*. Tertia pluralis *جمع امر غايِب مَعَرَن*.
O
Modus

Futuro verbi Substantivi defectivi, juncto præsenti ejusdem Verbi, quod interdum *وَسَمَكُ* scribitur, ut, *سَوَسَمَكُ كَرَكُ* vel *سَوَسَمَكُ كَرَكُ*

Plural.		Singular.	
<i>Amabimus,</i> <i>vel amaturi</i> <i>sumus, &c.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ	<i>Amabo, seu,</i> <i>amaturus</i> <i>sum, &c.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ
	سَوَسَمَكُ كَرَكُ		سَوَسَمَكُ كَرَكُ
	سَوَسَمَكُ كَرَكُ		سَوَسَمَكُ كَرَكُ

Futurum tertium.

Formatur a participio Futuri *سَوَسَمَكُ* vel *سَوَسَمَكُ* & præsenti Indicativi verbi Substantivi defectivi, ut,

Plural.		Singular.	
<i>Amabimus,</i> <i>vel, amaturi</i> <i>sumus, &c.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ	<i>Amabo, vel,</i> <i>amaturus</i> <i>sum, &c.</i>	سَوَسَمَكُ كَرَكُ
	سَوَسَمَكُ كَرَكُ		سَوَسَمَكُ كَرَكُ
	سَوَسَمَكُ كَرَكُ		سَوَسَمَكُ كَرَكُ

Futurum quartum.

Sic enim dici potest: fitque ex præsenti Subjunctivi *سَوَسَمَكُ* *amem, & oportet.* Arque necessitatem quandam denotat,
ut

Secundum tempus præsens.

Etiam Imperfecti & Futuri significationem habere potest: Atque formatur ab Infinitivo, mutando particulam *مَكِّي* seu *مَفَّ* in *مَكِّي* &c. ut,

Plural:		Singul:	
<i>Si Amemus.</i>	<i>سَوَسَكْ</i>	<i>Si amem.</i>	<i>سَوَسَمْ</i>
<i>Si ametis.</i>	<i>سَوَسَكْز</i>	<i>Si ames.</i>	<i>سَوَسَكْ</i>
<i>Si ament.</i>	<i>سَوَسَكْز</i>	<i>Si amet.</i>	<i>سَوَسَمْ</i>

Tertium Tempus præsens.

Quandoque etiam habet significationem Imperfecti, quandoque Futuri; Atque formatur à tertia persona Indicativi præsens hujus verbi *سَوَر* & præsenti Subjunctivi Verbi Substantivi defectivi. *ايسَمْ ايسَكْ* &c. ut,

Plural.		Singul.	
<i>Si amemus.</i>	<i>سَوَر ايسَكْ & سَوَر سَوَر</i>	<i>Si amem.</i>	<i>سَوَر ايسَمْ</i>
<i>Si ametis.</i>	<i>سَوَر ايسَكْز</i>	<i>Si ames.</i>	<i>سَوَر ايسَكْ</i>
<i>Si ament.</i>	<i>سَوَر ايسَمْ</i>	<i>Si amet.</i>	<i>سَوَر ايسَمْ</i>

Modus Optativus quoad tempora paululum differt à Subjunctivo; significatu verò & signis discernitur. Signa sunt *دولامَكَم* seu *دولامَكِي*. Item *دولامَدِي* & *بَكاشمَكِي*, quæ *utinam* significant: ut, Præsens *دولامَكِي سَوَمْ* *utinam amem* seu *amarem*.

Imperfectum *دولامَكِي سَوَمْ دَوَمْ* & *دولامَكِي سَوَسَمْ* *utinam amarem*. Perfectum *دولامَكِي سَوَمَش اُولَامْ* *utinam amaverim*. Præteritum plusquam perfectum *دولامَكِي سَوَمَش اُولامَدِمْ* *utinam amavisssem*. Futurum *دولامَكِي سَوَمَش دَوَمَش سَوَمْ* *utinam amavero*. De singulis personis horum temporum consule Subjunctivum.

Tempora Potentialis modi (in verbo affirmativo) includuntur etiam in Subjunctivo; propterea non necesse est Paradigma illius ponere.

Modus Subjunctivus.

Tempus præsens, quod etiam Imperfecti, Futurique significationem interdum habet.

Plural.		Singul.	
<i>Si amemus.</i>	<i>سَوَمْ وُز</i>	<i>Si amem.</i>	<i>سَوَمْ</i>
<i>Si ametis.</i>	<i>سَوَمْ سَمَز</i>	<i>Si ames.</i>	<i>سَوَمْ سَمَن</i>
<i>Si ament.</i>	<i>سَوَمْ كَز & سَوَمْ كَز</i>	<i>Si amet.</i>	<i>سَوَمْ</i>

Præteritum perfectum.

Formatur à præterito perfecto Indicativi سَوَوْتُم & tertia persona Imperfecti Subjunctivi verbi Substantivi defectivi اَيْسَهُ , ut,

Plur:	Singul:
<i>Si amaverimus.</i> سَوَوْتُكُمْ اَيْسَهُ	<i>Si amaverim.</i> سَوَوْتُ اَيْسَهُ
<i>Si amaveritis.</i> سَوَوْتُمْ اَيْسَهُ	<i>Si amaveris.</i> سَوَوْتَ اَيْسَهُ
<i>Si amaverint.</i> سَوَوْتُمْ اَيْسَهُ	<i>Si amaverit.</i> سَوَوْتَ اَيْسَهُ

Præteritum perfectum secundum, sive præterito-futurum.

Fit ex سَوَوْتُش participio activo præteriti, & اَوْلَانِم præsentis tempore subjunctivi verbi Substantivi اولانف : fed rarius usurpatur.

Plural:	Singul:
<i>Si amaverimus.</i> سَوَوْتُش اَوْلَانِم	<i>Si amaverim.</i> سَوَوْتُش اَوْلَانِم
<i>Si amaveritis.</i> سَوَوْتُش اَوْلَانِم	<i>Si amaveris.</i> سَوَوْتُش اَوْلَانِم
<i>Si amaverint.</i> سَوَوْتُش اَوْلَانِم	<i>Si amaverit.</i> سَوَوْتُش اَوْلَانِم

Præteritum plusquam perfectum primum.

Formatur à prima persona præsentis subjunctivi اَيْسَهُ &

Tempus præsens quartum.

Idem significat ac سَوَر اَيْسَم & formatur à tertia persona Indicativi præsentis hujus verbi سَوَر & secundo tempore præsentis Subjunctivi verbi Substantivi Regularis اَوْلَسَم , ut,

Plural:	Singul:
<i>Si amemus.</i> سَوَر اَوْلَسَم	<i>Si amem.</i> سَوَر اَوْلَسَم
<i>Si ametis.</i> سَوَر اَوْلَسَم	<i>Si ames.</i> سَوَر اَوْلَسَم
<i>Si ament.</i> سَوَر اَوْلَسَم	<i>Si amet.</i> سَوَر اَوْلَسَم

Præteritum imperfectum,

Quod etiam aliquando Præteritum plusquam perfectum valet. Formatur à tertia persona præsentis, Substantivi سَوَهُ , & Imperfecto Indicativi verbi Substantivi defectivi اَيْدَنِم , ut,

Plural:	Singul:
<i>Si amaremus.</i> سَوَهُ اَيْدَنِم	<i>Si amarem.</i> سَوَهُ اَيْدَنِم
<i>Si amaretis.</i> سَوَهُ اَيْدَنِم	<i>Si amares.</i> سَوَهُ اَيْدَنِم
<i>Si amarent.</i> سَوَهُ اَيْدَنِم	<i>Si amaret.</i> سَوَهُ اَيْدَنِم

est, facile dignoscitur, quod intelligi debet: ut, *دَوَارُ شَيْءٍ كَوْنَهُ*, *Quid refert, si tu opibus major sis?* *ego etate major sum.*

Modus Infinitivus *سَوَمَكْ amare*, Masdar dictus, Nomen actionis est: atque inflectitur cum omnibus desinentibus in *مَكْ*, ad modum nominum Paradigmatis declinationis primi: Verborum autem in *مَكْ* desinentium infinitivus inflectitur ad modum Paradigmatis declinationis secundi, ut, Nom: *سَوَمَكْ* Gen: *اَوْدُورَمَكْ* &c. No: *اَوْدُورَمَكْ sedere*, & *سِفِرْ*: Gen: *اَوْدُورَمَكْ* &c: & interdum *اَوْدُورَمَاوَكْ* &c. 1. interpolito.

Quando autem Accusativus casus Infinitivorum desinentium in *مَكْ*, ut à *سَوَمَكْ* Accus: *سَوَمَكِي*, cum alio substantivo in regimine concurrat, seu quando significationem tertiæ personæ possessivi obtinet, mutat *مَكِي* in *مَكِي* seu *مَكِي*, ut *سَوَمَكِي* vel *مَكِي*: Desinentia autem in *مَكْ* mutant Accusativum *مَكِي* seu *مَكِي* in *مَكِي*, seu potius in *مَكِي*, ut ab *اَلْمَاكْ accipere*, Accusativus *اَلْمَاكِي* seu *اَلْمَاكِي* mutatur in *اَلْمَاكِي* seu *اَلْمَاكِي*. Sic ab *اَوْلَمَكْ* *mori* fit *اَوْلَمَكِي*; ab *اَوْلَمَكْ* esse, *اَوْلَمَكِي*.

Tertia

Præterito imperfecto Indicativi Verbi Substantivi defectivi *اَوْلَمَكْ*, ut,

Plural:		Singul:
<i>Siamavissimus.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْدُورَمَكْ</i>	}	<i>Si amavissim.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْدُورَمَكْ</i>
<i>si amavissetis.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْدُورَمَكْ</i>		<i>si amavisses.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْدُورَمَكْ</i>
<i>si amavissent.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْدُورَمَكْ</i>		<i>si amavisset.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْدُورَمَكْ</i>

Futurum primum.

Idem est cum primo Præsenti.

Futurum secundum.

Fit ex participio futuri temporis *سَوَمَكْ* & præterito imperfecto subjunctivi verbi *اَوْلَمَكْ* i. e. *اَوْلَمَكْ*, ut,

Plural:		Singul:
<i>Si amavimus.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْلَمَكْ</i>	}	<i>Si amavero.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْلَمَكْ</i>
<i>etc.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْلَمَكْ</i>		<i>si amaturus.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْلَمَكْ</i>
		<i>sim.</i> <i>سَوَمَكْ اَوْلَمَكْ</i>

Notandum est Conjunctionem *اَوْلَمَكْ* sæpissimè non scribi: sed ex sensu, & temporibus subjunctivi, quibus annectendum est.

tando سَوُون in مَف & مَف in مَف : ut, à سَوُون fit سَوُون, ab اَوْقُون fit اَوْقُون. Hanc formam Participium voco, quia accipit casus & declinationem à nomine: accipit quoque terminationes characteristicas Possessivorum à Pronomine: sine quibus significatio ejus haud rectè percipitur; quippe quæ varia est, & quoad Syntaxin (de qua postea) linguæ Turcicæ studiosis non parum molestiæ parit. Sufficiat hoc in loco ut variationem ejus ad modum Possessivorum ostendamus.

Ab اَوْقُون venit		A سَوُون venit	
Quem, quam, quod.	Legi. اَوْقُون وَتُون	Quem, quam, quod.	Amavi. سَوُون وَتُون
	legisti. اَوْقُون وَتُون		amavisti. سَوُون وَتُون
	legit. اَوْقُون وَتُون		amavit. سَوُون وَتُون
quos, quas, quæ.	legimus. اَوْقُون وَتُون	quos, quas, quæ.	amavimus. سَوُون وَتُون
	legistis. اَوْقُون وَتُون		amavistis. سَوُون وَتُون
	legerunt. اَوْقُون وَتُون		amaverunt. سَوُون وَتُون

Singulæ hujus personæ in utroque numero inflectuntur, ut nomina habentia Characteristicas Possessivorum: propterea non opus est exemplaria earum proponere.

P

Participia

Participia Præsentis.

سَوُون Amans, vel qui amat, & amabat.

Tertia persona præsentis Indicativi, in multis verbis usurpatur, ac si esset participium præsentis, sed inflexile, سَوُون loco سَوُون : ut, اَيْتَن ي سَوُون دَهْرَم اَيْلِك بِلُور كَشِي ن كَلَدَر Dixit quod Behram non est vir agnoscens [seu qui agnoscit] beneficum بِلُور pro بِلُن. Sic etiam in verbo negativo, ut, طُوغُر زَعِيَرَت اَيْلِك بِلُن. Ne accipe mulierem [seu uxorem] non parturientem [seu quæ non parturit.] Passivè etiam usurpatur ut اَلَا عَوْرَت دُولُور دَسَنَه اَمَّا اَوْغُرل قَتَدَه اَلَا عَوْرَت دُولُور دَسَنَه اَمَّا اَوْغُرل قَتَدَه aَلَا Mulier est res, quæ invenitur: filius autem ubi acquiritur.

سَوُون Amator & amans (ut in nominibus ante dictum fuit) est nomen Actoris quod فاعِل (اسم) dicitur, & ut Participium præsentis usurpatur, regitque casus verborum à quibus derivatur, & ut Adjectivum cum Substantivo conjungitur, ut شَرِيعَه رعايتى ايدجى پاشاه Imperator observans, seu, qui observat legem nobilem.

Participia præteriti.

سَوُون seu سَوُون Participium præteritorum temporum est, rarius autem præsentis: atque formatur ab Infinitivis mutando

tur *اسْمُ مَكَانٍ* *nomen loci*, & *اسْمُ زَمَانٍ* *nomen temporis*. Item
اسْمُ اَلْاِسْمِ *nomen instrumenti*, ut, *مَكَانُ مَرَدٍّ* *locus videndi*.
اُولُو اَلْاَمَةِ طَمَعُ نَارٍ قَرَارُ اِيْدِجِكْ يَرْيُوغِيْدِي
cupiscentia quiescendi locus non erat. *نَحْنُ*
Nunc non est interrogandi tempus. *اَوَّلُو كُتُورُجِكْ*
id quo defuncti cadaver effertur.

Forma *سُوْدِسَر*, idem ferè significat quod *سُوْدَجِكْ*: nescio
 tamen an Participium vocari liceat; casibus enim nequit variari,
 neque aliquid accipit aliunde, nisi à Verbis; & ad Futurum for-
 mandum solummodo usurpatur.

Formatur ab Infinitivo vice *مَكْ* vel *مَقْ* ponendo *يَسَر*: quod
 à verbo substantivo defectivo sumi, videtur.

Forma *سُوْمَلُو* etiam indeclinabilis est, & ab infinitivo forma-
 tur, mutando *مَكْ* vel *مَقْ* in *مَلُو* vel *مَلُو*, atque plerumque
 usurpatur cum Verbis Substantivis, habetque significationem In-
 finitivi, seu potius Futuri in rus. ut, *عَاقِبَتُ نَانَمَلُو اَوَّلُوْدِي* *Denique*
mendicaturus erat. *اَكْرُ اَوَّلُوْكْ بِلَانِه اَوَّلُوْب اَكْا رَحِم*
Si filius tuus in afflictione sit, & et

Participia formæ *سُوْمَش* quamvis frequentius usurpentur ad
 formandum tempora præterita verborum activæ vocis, ut in Con-
 jugatione liquet: interdum tamen ut Adjectiva, seu Participia
 activa præteriti, & utriusque aoristi, ut apud Græcos, in usu
 sunt, e. g.

حَن اَدْنِكْ اَمَرِيْن يَرْيَدْنَه كُتُورْمَش سَكَمَشْنَه لَر نَر
Homines sunt, qui
observarunt mandata Dei.

Ad eundem modum ferè in Verbis Neutris usurpantur, ut,
اَوَّلُشْدُن اَرْتُوْق سُوْر كَكْز *A mortuo amplius non venit sermo*.

Hæc forma participiorum futuri temporis *سُوْمَجِكْ* *amaturus*,
 formatur ab Infinitivis mutando *مَكْ* in *جَكْ*, seu *جَكْ*; &
جَكْ in *جَقْ*, seu *جَقْ*: ut, à *سُوْمَكْ* fit *سُوْمَجَكْ* seu *سُوْمَجَقْ*, à
بَعِيْق *spectare* fit *بَعَاَجَقْ* seu *بَعِيْقَجَقْ*. Inflectuntur juxta pri-
 mum & secundum Declinationis nominum Paradigmata. In-
 terdum Relativum *qui, quæ, quod*: interdum autem Conjunctio-
 nem *quod, vel ut*, inclusam habent: ut: *اَدُوْتْ اَوَّلُجِيْن بِيْلُوْر اِيْدِي*
novit quod moriturus esset. *اَوَّلُ يِيْا جَاغُوْتْ شَهْرِي بُوْرْنَه يَان*
Urbem, quam conditurus es, hoc in loco conde.

Hæc participia etiam usurpantur pro eo quod Arabibus voca-
 tur

fructus arborum comederunt, atque ambulantes viderunt, &c.

شَجَرَاتِ اَبْوَعْمَلَدَرِي يَقْرَهُلَاكْ اِيْنَر دِيْجَه كِه اَوْتَاوَن دِيْ اِيْاقُوْن
Sui ipsius amor bona opera comburit, destruitq;: sicut
مَشْرُوْن پِيَاشَا مَدْرَسِي اَوَاشْ .
Quum esset Rector [Collegii]
Mahmudi Pasha die quodam in medio pralectionis . Italicè, Lui
essendo stato Rettore [del Collegio] di Mahmud Pasha, &c.

Ex Infinitivis Verborum formam faciunt mutando مَكِّي in مَكِيْن & مَكِيْن in مَكِيْن , ut à مَكِيْن fit مَكِيْن : quæ sup-
plet locum, & sensum Conjunctionis causalis quia vel quoniam :
Et usurpatur per omnes personas praesentis, temporumque prae-
teritorum: ut, شَاهَتْ خَاوَنِي اِيْتَدِي پَسْ بِن طَوَغَرِي اَوَلَعَمِيْن
شَاهَه دَرُوْم اِيْدَرَم وَ وِزَرَتَر خَاوِيْن اَوَلَعَمِيْن اَوَلَاكْ دَرُوْم اِيْدَرَلَر
Uxor Regis, seu Regina, dixit, Ego itaq;: quia recta sum, Regi opem
fero; Veziri autè, quia proditores sunt, Puero opem ferunt. Hæc for-
ma aliter exprimi potest per participiū مَكِيْن & مَكِيْن , ita ut
مَكِيْن اِسْتِمَاعِ اِدْنَوَكْ اِيْچُوْن & اِسْتِمَاعِ اِيْچُوْن idem significant.

Alia forma est ab Infinitivis facta mutando مَكِيْن & مَكِيْن in

*non sis propitius, opus admirandum est. (Hic passivè accipi vi-
detur.)*

مَدْرَسَه مَكِيْن مَكِيْن & مَكِيْن مَكِيْن & مَكِيْن مَكِيْن
Hæ voces مَكِيْن & مَكِيْن formatae: Gerundia vocari possunt. Non vari-
ant casum, neque à nomine aliquid accipiunt. Quoad sensum,
usurpantur plerunque ut *Amando* Italicè. ut, رَايَتْ اَوَلَوْر كِه
سُلْطَان مَكِيْن خَاوَن غَاوِي مَعْمَرَنَلَرِي اَسْكَنَدَرِيَه سَقَرَه كِهِيْدَر
Narratur quod Bellicus Princeps Excellentissimus Sultan
وَاكْر اَدْكَلِيْرَلَر .
Muhammed, proficiscens ad bellum Alexandria.
اَخِر وَايَتَلَرَنَه مَكِيْن اِيْدَكْن وَ مَكِيْن اِيْدَكْن وَ رَجَبِيْر اَكَلَرَدَنَه
Si autem An-
gli in aliis Regionibus euntes & venientes, atque in artibus suis exi-
scentes aliquo modo captivati fuerint, iterum liberati erunt. مَكِيْن
وَايَت اِيْن مَكِيْن اَلْبِي سِيْمَنَسِي اَوَزَه قُوْدِيْلَر
Laudantes & celebra-
brantes, manum pectori imposuerunt. مَكِيْن اَوَلَوْن كَمِيْلَرِيْن
چَسْ اَدَلَر شَان اَوَلَوْن اَوَلَوْن اَوَلَوْن اَوَلَوْن اَوَلَوْن اَوَلَوْن
قَرَشَا كَهْوَرُوْب وَ چِيْقُوْب اَعَاچْ مَشْلَرِيْن دِيْوَب دِيْوَرُوْر اِيْدَكْن كُوْر دِيْلَر
Illi itaque gaudentes, navem ad littus appulerunt, & egressi
fructus

dum cum particula *تا*, interdum sine *تا*, ut, *أَبُو بَكْرٍ صَبَرَ قَلْبِي تَا* *Abubeker patienter tulit, donec Asa-*
me à Damasco rediit. *يُزِي صَوْبُهُ أَرْجُوهُ فَارْتَوَدُلَرُ.* *Fodiunto ter-*
ram donec perveniatur ad aquam: vel, تَا صَوْبُهُ أَرْجُوهُ

Interdum Præpositio *تَا* seu *تَا* ei adjungitur, ut, *بَنَ*
كَلْبَتُهُ تَا أَنَّهُ تَالِدِي *usque dum veni ibi mansit.*

Hæ formæ etiam *سَوَلَدَن* cum *بَرِي* seu *بَرُو*, vel sine eo, &
سَوَلَدِي seu *سَوَلِي* ab Infinitivis verborum formantur: usurpantur
ad exprimendum has particulas, *exinde, inde ab, ex illo [tempore]*
seu *postquam*: ut, *أَبُو بَكْرٍ صَانِدِي كِه پِيغمبرِ وفاتِ ایدِلَدَن*
Abubeker putavit, quod postquam Propheta mor-
tuus est tribus diebus non fuit. *أَوَّلِي مَالِه*
كِه قسطنطينه بنیانِ اوللدَن ایدکی بیک نورت یوز بیلدَن بَرُو
Populus Islamismi a-
dò submersi fuerunt thesauris; ut postquam Constantinopolis ad-
ificata fuit: à bis mille quadringentis annis, usque adhuc, omnis
thesaurus qui collectus erat, militibus portio fuit. *أَنَا مَدَن طَوْغَلِي*
ex quo natus sum à matre.

A

سَوَسِدَن fit *سَوَسَك* & interdum *سَوَدَن*, ut *ا* *سَوَسَك* fit *سَوَسِدَن*: atque sup-
plet locum adverbii *antequam*, seu *priusquam*, per omnes per-
sonas præsentis, & præteritorum, ut *بَرِ سَاعَتِ كِه مَدَن*
antequam una hora præterit.

Hæc forma *سَوَسَدَن* *اَوَّل* idem valet cum priori: fit à tertia
persona præsentis Indicativi verborum negativorum, *سَوَسَر*, ad-
dendo *تَا* signum Ablativi casus, & *اَوَّل*, ut *اَوَّلِ اَدَمَازَدَن*
اَوَّل *priusquam Adam Propheta creatus fuit.*

Hæc forma *سَوَسِدَك* etiam ab Infinitivo formatur, mutando
مَك in *مَدَن* seu *مَدَن*, & *مَدَن* in *مَدَن* seu *مَدَن*, habetque signi-
ficationem Adverbii *cum* vel *quum*, seu *quando*; & in omnibus
personis præteritorum temporum usurpatur, rarius in Præsenti, ut
سَنَ خَلَقِي مَدَن مَتَّ وَغِيهَتِ ایدِجَك بَنَ سَمِي بَدَ اَعْلِ اَبَدَعَانِ ایدِرَمَ
Tu quum contumeliis & obreccationibus populum prosequeris, ego
te esse ignobilem credo.

Alia forma ab Infinitivo fit mutando *مَك* vel *مَدَن* in *مَدَن* seu
مَدَن, ut *ا* *سَوَسَك* *amare* *سَوَسَدَك*: suppletque locum *donec*, seu
usque, & *usquedum*, in omnibus temporibus & personis: inter-
dum

in مَكِّي, has notas negationis habent مَكِّي مَكِّي مَكِّي & مَكِّي, sic prolatas; Mem, Mezem, Mez & Me. Quorum Infinitivus verò definit in مَكِّي, ea his notis negationis dignoscuntur مَكِّي vel مَكِّي مَكِّي vel مَكِّي مَكِّي vel مَكِّي مَكِّي vel مَكِّي مَكِّي: ad hunc modum prolatas, Mam, Mazem, Maz, Ma: quæ in singulis temporibus verbi مَكِّي non amare quomodo usurpentur, & in unam dictio- nem coalescant, in sequenti Paradigmate patebit.

Conjugatio Verbi Negativi مَكِّي non amare.

• Indicativi præsens.

Plural.		Singul.	
Non amamus.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	Non amo.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
non amatis.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	non amas.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
non amant.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	non amat.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي

Præteritum imperfectum primum.

Plural.		Singul.	
Non amabamus.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	Non amabam.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
non amabatis.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	non amabas.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
non amabant.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	non amabat.	مَكِّي مَكِّي مَكِّي

• Aliæ formæ.

Activè.	Passivè.	Activè.	Passivè.
مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
A مَكِّي مَكِّي مَكِّي fit مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	A مَكِّي مَكِّي مَكِّي fit مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي
مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي	مَكِّي مَكِّي مَكِّي

Harum formarum Passivarum significationes, ex eisdem in Verbo Activo propositis, studioso Lectori patebunt.

CAPUT X.

De Verbis Negativis.

SEquitur nunc ut aliquid dicatur de Verbis Negativis, quæ à Turcis non efferuntur per particulam negationis à verbo separatam, ut Latinis & aliis: sed notas negationis habent, cum singulis personis contextas, vel conjunctas: in quibus etiam verba in مَكِّي & in مَكِّي, desinentia aliquantulum in Scriptione, magis in prolatione inter se differunt. Quæ enim Infinitivum faciunt in

Præteritum perfectum tertium.

Plural:

Singular:

<i>Non amavimus.</i> سَمَوَمَزْ اُولَدِ وَتْ	{	<i>Non amavi.</i> سَمَوَمَزْ اُولَدِ وَتْ	{
<i>non amavistis.</i> سَمَوَمَزْ اُولَدِ وَتْ		<i>non amavisti.</i> سَمَوَمَزْ اُولَدِ وَتْ	
<i>non amaverunt.</i> سَمَوَمَزْ اُولَدِ يَلَرْ		<i>non amavit.</i> سَمَوَمَزْ اُولَدِ ي	

Præteritum plusquam perfectum primum.

Plural:

Singular:

<i>Non amaveramus.</i> اَيِدِ وَتْ	{	<i>Non amaveram.</i> اَيِدِ وَتْ	{
<i>non amaveratis.</i> اَيِدِ وَتْ		<i>non amaveras.</i> اَيِدِ وَتْ	
<i>non amaverant.</i> اَيِدِ يَلَرْ		<i>non amaverat.</i> اَيِدِ ي	

Præteritum plusquam perfectum secundum.

Plural:

Singular:

<i>Non amaveramus.</i> نَكَلْ اَيِدِ وَتْ	{	<i>Non amaveram.</i> نَكَلْ اَيِدِ وَتْ	{
<i>non amaveratis.</i> نَكَلْ اَيِدِ وَتْ		<i>non amaveras.</i> نَكَلْ اَيِدِ وَتْ	
<i>non amaverant.</i> نَكَلْ اَيِدِ يَلَرْ		<i>non amaverat.</i> نَكَلْ اَيِدِ ي	

Præ

Præteritum Imperfectum secundum.

Plural.

Singular.

<i>Non amabamus.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	{	<i>Non amabam.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	{
<i>non amabatis.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ		<i>non amabas.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	
<i>non amabant.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ		<i>non amabat.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	

Præteritum perfectum primum.

Plural.

Singular.

<i>Non amavimus.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ وَتْ	{	<i>Non amavi.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ وَتْ	{
<i>non amavistis.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ وَتْ		<i>non amavisti.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ وَتْ	
<i>non amaverunt.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ يَلَرْ		<i>non amavit.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ ي	

Præteritum perfectum secundum.

Plural:

Singular:

<i>Non amavimus.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	{	<i>Non amavi.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	{
<i>non amavistis.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ		<i>non amavisti.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	
<i>non amaverunt.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ		<i>non amavit.</i> سَمَوَمَزْ اَيِدِ شَمَزْ	

Præte

Præteritum plusquam perfectum sextum.

Plural.		Singul.
<i>Nō amaveramus.</i> اولان وۇق	{	<i>Non amaveram.</i> اولان وۇق
<i>non amaveratis.</i> اولان وۇق		<i>non amaveras.</i> اولان وۇق
<i>non amaverant.</i> اولان دىلر		<i>non amaverat.</i> اولان دى

Futurum primum.

Plural.		Singul.
<i>Non amabimus.</i> سۆيۈشۈرۈڭلر	{	<i>Non amabo.</i> سۆيۈشۈرۈڭ
<i>non amabitis.</i> سۆيۈشۈرۈڭلر		<i>non amabis.</i> سۆيۈشۈرۈڭ
<i>non amabunt.</i> سۆيۈشۈرۈڭلر		<i>non amabit.</i> سۆيۈشۈرۈڭ

Futurum secundum.

Plural.		Singul.
<i>Non amabimus.</i> سۆيۈشۈرۈڭلر	{	<i>Non amabo.</i> سۆيۈشۈرۈڭ
<i>non amabitis.</i> سۆيۈشۈرۈڭلر		<i>non amabis.</i> سۆيۈشۈرۈڭ
<i>non amabunt.</i> سۆيۈشۈرۈڭلر		<i>non amabit.</i> سۆيۈشۈرۈڭ

R

Futurum

Præteritum plusquam perfectum tertium.

Plural.		Singul.
<i>Non amaveramus.</i> ايدىشۈرۈڭلر	{	<i>Non amaveram.</i> ايدىشۈرۈڭ
<i>non amaveratis.</i> ايدىشۈرۈڭلر		<i>non amaveras.</i> ايدىشۈرۈڭ
<i>non amaverant.</i> ايدىشۈرۈڭلر		<i>non amaverat.</i> ايدىشۈرۈڭ

Præteritum plusquam perfectum quartum.

Plural.		Singul.
<i>Non amaveramus.</i> قىلۈشۈرۈڭلر	{	<i>Non amaveram.</i> قىلۈشۈرۈڭ
<i>non amaveratis.</i> قىلۈشۈرۈڭلر		<i>non amaveras.</i> قىلۈشۈرۈڭ
<i>non amaverant.</i> قىلۈشۈرۈڭلر		<i>non amaverat.</i> قىلۈشۈرۈڭ

Præteritum plusquam perfectum quintum.

Plural.		Singul.
<i>Nō amaveramus.</i> اولان وۇق	{	<i>Non amaveram.</i> اولان وۇق
<i>non amaveratis.</i> اولان وۇق		<i>non amaveras.</i> اولان وۇق
<i>non amaverant.</i> اولان دىلر		<i>non amaverat.</i> اولان دى

Præ-

Modus Potentialis.

Notandum Turcas, ad exprimendum modum Potentialem, formam habere peculiarem, quâ aliquid non posse fieri significant, ut, *سَوْمَمَ* & (fine) *سَوْمَمَ* Seve mem, *Non amem*, seu potius, *non possum amare*. Verba autem quorum Infinitivus definit in *ق* litteram, seu *ي* loco, interpositam habent; ut, *يُؤَلِّمُ* *non invenire*: *يُؤَلِّمُ* seu *يُؤَلِّمُ* & interdum *يُؤَلِّمُ* *non possum invenire*, & sic in omnibus temporibus & personis, quod profertur Bulamam seu Bulimam, &c.

Tempus præsens.

Plur:		Singul:	
<i>Non amemus,</i> <i>seu, non pos-</i> <i>sumus amare,</i> <i>&c.</i>	<i>سَوْمَمَ زَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ زَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ زَوَزْ</i>	<i>Non amem,</i> <i>seu, non pos-</i> <i>sum amare,</i> <i>&c.</i>	<i>سَوْمَمَ</i> <i>سَوْمَمَ</i> <i>سَوْمَمَ</i>

Præteritum Imperfectum.

Plural:		Singul:	
<i>Non amare-</i> <i>mus, seu, non</i> <i>poteramus a-</i> <i>mare, &c.</i>	<i>اَيِدْ زَوَزْ</i> <i>اَيِدْ زَوَزْ</i> <i>اَيِدْ زَوَزْ</i>	<i>Non amarem,</i> <i>seu, non pote-</i> <i>ram amare,</i> <i>&c.</i>	<i>اَيِدْ</i> <i>اَيِدْ</i> <i>اَيِدْ</i>

R 2

Præteritum

Futurum tertium:

Plural.		Singul.	
<i>Non ama-</i> <i>tur sumus,</i> <i>&c.</i>	<i>سَوْمَمَ جَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ جَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ جَوَزْ</i>	<i>Non ama-</i> <i>tur sum,</i> <i>&c.</i>	<i>سَوْمَمَ جَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ جَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ جَوَزْ</i>

Futurum quartum.

Plural.		Singul.	
<i>Non est no-</i> <i>bis aman-</i> <i>dum, &c.</i>	<i>سَوْمَمَ مَدْرَكْ</i> <i>سَوْمَمَ مَدْرَكْ</i> <i>سَوْمَمَ مَدْرَكْ</i>	<i>Non est mi-</i> <i>hi aman-</i> <i>dum, &c.</i>	<i>سَوْمَمَ مَدْرَكْ</i> <i>سَوْمَمَ مَدْرَكْ</i> <i>سَوْمَمَ مَدْرَكْ</i>

Imperativus:

Plural:		Singul:	
<i>Ne amemus nos.</i> <i>ne amate vos.</i> <i>ne ament illi.</i>	<i>سَوْمَمَ لَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ لَوَزْ</i> <i>اَدْلَرْ سَوْمَمَ لَوَزْ</i>	<i>Ne amatu.</i> <i>ne amet ille.</i>	<i>سَوْمَمَ لَوَزْ</i> <i>سَوْمَمَ لَوَزْ</i> <i>اَوْنْ</i>

Tempora Optativi includuntur in Subjunctivo.

Modus

Brevitatis gratia alia quædam tempora omitto, sed ex positis
fatis elucescunt:

Subjunctivi præsens.	
Plural.	Singul.
<i>Si non amemus.</i> سَوْهَـمُ وَزْ	<i>Si non amem.</i> سَوْهَـمُ
<i>si non ametis.</i> سَوْهَـمُ سَيَزْ	<i>si non ames.</i> سَوْهَـمُ سَيَزْ
<i>si non ament.</i> سَوْهَـمُ لَزْ	<i>si non amet.</i> سَوْهَـمُ لَزْ

Præsens & Præteritum imperfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si non amaremus.</i> سَوْهَـمُ زَسْ	<i>Si non amarem.</i> سَوْهَـمُ زَسْ
<i>si non amaretis.</i> سَوْهَـمُ زَسْ	<i>si non amares.</i> سَوْهَـمُ زَسْ
<i>si non amarent.</i> سَوْهَـمُ زَسْ لَزْ	<i>si non amaret.</i> سَوْهَـمُ زَسْ لَزْ

Hoc tempus sine ; etiam scribitur , سَوْهَـمُ زَسْ &c.

Præteritum imperfectum & Futurum.

Plural.	Singul.
<i>Si non amaremus.</i> سَوْهَـمُ زَسْ	<i>Si non amarem.</i> سَوْهَـمُ زَسْ
<i>si non amaretis.</i> سَوْهَـمُ زَسْ	<i>si non amares.</i> سَوْهَـمُ زَسْ
<i>si non amarent.</i> سَوْهَـمُ زَسْ لَزْ	<i>si non amaret.</i> سَوْهَـمُ زَسْ لَزْ

Præteritum perfectum:

Plural:	Singul.
<i>Non amaverimus, seu, non</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>Non amaverim, seu, non</i> سَوْهَـمُ وَتْ
<i>potuimus ama-</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>potui amare,</i> سَوْهَـمُ وَتْ
<i>re, &c.</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>&c.</i> سَوْهَـمُ وَتْ

In Præterito etiam سَوْهَـمُ وَتْ &c. scriptum
reperio.

Præteritum plusquam perfectum.

Plural:	Singul:
<i>Non amavissimus, seu, non po-</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>Non amavissim,</i> سَوْهَـمُ وَتْ
<i>tueramus amare.</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>seu, non potera</i> سَوْهَـمُ وَتْ
	<i>amare.</i> سَوْهَـمُ وَتْ

Futurum.

Plural:	Singul:
<i>Non amaverimus, seu, non</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>Non amavero,</i> سَوْهَـمُ وَتْ
<i>poterimus a-</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>seu, non potero</i> سَوْهَـمُ وَتْ
<i>mare.</i> سَوْهَـمُ وَتْ	<i>amare.</i> سَوْهَـمُ وَتْ

Futurum.

Plur.	Singul.
<i>Si non ama-</i> <i>verimus,</i> <i>&c.</i>	<i>Si non ama-</i> <i>vero, &c.</i>
اولور سگن	اولور سگم
اولور سگن	اولور سگن
اولور سگن	اولور سگن

Infinitivus *Non amare.*

Gerundia.

Participia.

<i>Non amando.</i>	<i>Non amans.</i>
<i>Idem.</i>	<i>Idem.</i>
<i>Idem.</i>	<i>Quem, quam, &c.</i> <i>non amavi.</i>
<i>Idem.</i>	<i>Qui non amavit.</i>
<i>Italice, non</i> <i>havendo amato.</i>	<i>Non amaturus.</i>
	<i>Idem.</i>

Ex his formis affirmativis hæ formæ negativæ formantur.

Affirmativæ.

Negativæ.

A	سگن و گچچ	fit	سگن و گچچ
	سگن و گچچ		سگن و گچچ

Præteritum imperfectum & plusquam perfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si nō amaremus.</i>	<i>Si non amarem.</i>
<i>si non amaretis.</i>	<i>si non amares.</i>
<i>si non amarent.</i>	<i>si non amaret.</i>

Præteritum perfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si non ama-</i> <i>vimus, &c.</i>	<i>Si non a-</i> <i>mavi, &c.</i>
<i>Si non ama-</i> <i>vimus, &c.</i>	<i>Si non a-</i> <i>mavi, &c.</i>
<i>Si non ama-</i> <i>vimus, &c.</i>	<i>Si non a-</i> <i>mavi, &c.</i>

Præteritum plusquam perfectum.

Plural.	Singul.
<i>Si non ama-</i> <i>vissimus,</i> <i>&c.</i>	<i>Si non ama-</i> <i>vissim, &c.</i>
<i>Si non ama-</i> <i>vissimus, &c.</i>	<i>Si non ama-</i> <i>vissim, &c.</i>
<i>Si non ama-</i> <i>vissimus, &c.</i>	<i>Si non ama-</i> <i>vissim, &c.</i>

Futurum.

In constructione interdum *وَار* omittitur, & *بَنُوْم* solum ponitur, ut, *بَنُوْم مَالَمُ چَوَقَدَر* *multas opes habeo*. Possessivum separatim etiam saepe omittitur, & affixum solum ponitur, ut, *مَالَمُ چَوَقَدَر* idem significat. Etiam in praeterito perfecto *بَنُوْم مَالَمُ چَوَق* idem *مَالَمُ چَوَق ايدى* & *بَنُوْم مَالَمُ چَوَق ايدى* idem significant, i. e. *Habui multas opes*.

Pro *وَار ايدى* & *وَار ايدى* ad formandum Praesens & Imperfectum Negativi *بَنُوْم چَوَقَدَر* & *بَنُوْم چَوَقَدَر* ponitur: ut *بَنُوْم چَوَقَدَر non habeo*. Vice *بَنُوْم چَوَق* interdum etiam *بَنُوْم چَوَق* usurpatur.

In Praeterito Imperfecto quoque dicitur *بَنُوْم اولور ايدى* *habebam*. *بَنُوْم اولور ايدى* *habebas*, &c.

In Praeterito Perfecto *بَنُوْم اولوشدَر* vel *بَنُوْم اولدى* *habui*. *بَنُوْم اولوشدَر* vel *بَنُوْم اولدى* *habuisti*, &c.

In Praeterito plusquam perfecto *بَنُوْم اولوش ايدى* *Habueram*. *بَنُوْم اولوش ايدى* *Habueras*, &c.

In Futuro *بَنُوْم اولاجقدَر* & *بَنُوْم اوليسدَر* & *بَنُوْم اوله* *habebo*.

In Imperativo *بَنُوْم اوله* & *بَنُوْم اولوشون* *habe tu*.

CAPUT XI.

De modo exprimendi Verbum Habeo.

Restat ut aliquid dicatur de Modo quo Turcicè Verbum *Habeo* exprimitur, & quomodo vice ejus Verba Substantiva usurpantur.

Indicativi praesens.

Plural.	Singul.
<i>Habeamus</i> , seu, <i>est nobis</i> , &c. <i>بَنُوْم وَاَر</i> vel <i>بَنُوْم وَاَر</i>	<i>Habeo</i> , <i>بَنُوْم وَاَر</i> vel <i>بَنُوْم وَاَر</i>
<i>سَمَزُوْك وَاَر</i> vel <i>سَمَزُوْك وَاَر</i>	<i>سَمَزُوْك وَاَر</i> vel <i>سَمَزُوْك وَاَر</i>
<i>اَقْدَرُوْك وَاَر</i> vel <i>اَقْدَرُوْك وَاَر</i>	<i>اَقْدَرُوْك وَاَر</i> vel <i>اَقْدَرُوْك وَاَر</i>

Praeteritum Imperfectum.

Plural:	Singul:
<i>Habebamus</i> , seu, <i>erat nobis</i> , &c. <i>بَنُوْم وَاَر ايدى</i>	<i>Habebam</i> , seu, <i>erat mihi</i> , &c. <i>بَنُوْم وَاَر ايدى</i>
<i>سَمَزُوْك وَاَر ايدى</i>	<i>سَمَزُوْك وَاَر ايدى</i>
<i>اَقْدَرُوْك وَاَر ايدى</i>	<i>اَقْدَرُوْك وَاَر ايدى</i>

Pars Quarta.

135

subter. آلتی *super*. اوزره & اوستی *infra*. اشاعه *supra*. يوقرو

چرس & چچان *interim*. بواندانه *dum*. موانه *Temporis*:

& وقت وقت & كاهكاه & كاهي & كاه *quando, quum*.

ديچه زمان & قانچ زمان *aliquando, interdum*. بروقت & برزمان

& بچيه *quamdudum*. وقتي & ده معدار زمان &

قانچ كره *quam cito*. بچيه *quandiu, usque quo*.

aliquoties. بعض كره *toties*. بونجه كره *quoties*. ديچه كره &

اويله *cras*. يارن *heri*. نون *hodie*. بونون *sape*. چوق كره

pridie. اونكه كي دن & نون نديل اونكه كون *meridies* زمان

in كوندوز *vesperi*. آخشام *mane*. صبح *perendie*. اوپر دن

nupera. بقمند *nunc*. حال & شهدي *noctu*. كيجه ايله *verdin*.

آزمان *alias, alio tempore*. غيري زمانه *quondam*. كچيكلره

subinde. في الحال *rare*. نادر & سدرك *paulisper*. سهل زمان &

نايا *quotannis*. هردين *quotidie*. هرگون *plerunque*. بالايخر

& شويده *nunquam*. هنج *unquam*. هرگز *semper*.

haecenus. بوانده وارنجه

Numeri:

Grammaticæ Turcicæ

P A R S Q U A R T A.

CAPUT I.

De voce inflexili, & primum de Adverbio.

SEquitur Vox inflexilis, حرف dicta: quæ Grammaticis notis quadruplex est, Adverbium, Conjunctio, Præpositio, Interjectio; eodem ordine igitur tractabitur.

De Adverbio.

Adverbia loci hæc sunt. بوندن *hic* بوران *idem*. & *huc* بورو *illinc*. اول دنون & اوران *et* اندن *hinc*. بوران دنون دنه دنون & قانچرو & قند & قني & قاني *illuc*. اورياه *illic* اندن دنه دنون & هر قند. unde *seu* دنون دنون & قندن *ubi*. *alibi*. غيري دنون *alibi*. غيري دنون *ubique*. دنون دنون & *extra, foris*. طاش *extra, foris*. & طاشرون *intus*. *intus*. *intus* & *intus*.

يوقرو

قايجه
نجه

Hæ propositiones *secundum*, *propè*, *usque ad*, seu *donec*, *de*, *contra*, Dativo serviunt: ut, *secundum peccatum ejus compensationem faciam*. اولى كسبى صغاره *navis illa propè ripam venit*. بازارستان منوره قرديت. اولى كورن اششاهه *Mercator propè suggestum scdit*. او تور مشدى *Illo die ad vesperam usque praelium fecerunt*. ن عىن حرب ايلن ديار *Pasha etiam iterum usque ad portam suam comitatus est*. دو كتاب صلوكه متعلق *hic liber quæstiones quæ de prece sunt, exponit*. باش ن كوت شادور قوشو كوتورنى *Magnatem quendam caput equorum constituit, & contra Shaburem misit*. ايتى اشكركىك و توركلره مقابل يورى *Exercitiu contrabe, & contra Turcas ito*.

Hæ Præpositiones Ablativum regunt, *versus*, *per*, seu *propter*, *sine*, absque. *per*, seu *propter*. *sine*, absque. *per*, seu *propter*. *sine*, absque.

Secundum: ut, *populus gradum habens* [gradu vel dignitate præditus] *secundum gradum suu sedebant*. اولى منزهو مرتبىستجه او تورر لر ايدى *usque, & sè seu vè cum, pro* ايله, *vocibus adjunctæ, idem significant ac si separatæ essent*.

ante vocem suâ positum significans *sine*, & *circiter*, *nullum peculiarem regunt casum*: ut, *Si vero sine notitia amoris Dei, adorator libidinis* [i. e. libidinosus] *fit*. ايكى اونچ ديك مقدارى *circiter duo aut tria millia*. ايله *cum, & propter*, casum quoque non regunt: ut, *Abraham, fædus observa, quod cum Deo Altissimo pepigisti*. اصلانج مصالح تهور اچون ارام ايدى *propter reformationem rerum Reipublicæ moratus est*. Sed cum pronomi-
nibus personalibus, plerunque Genitivum regunt: ut, *cum illis ne sedeto: quod ego tecum ito*. اكلروك ايله او تورمه *etiam* ايله *legitur*.

cum, seu circa, eodē modo construuntur, ut, *بَكَلَر ايله وِزِرلَر ايله*, *cum, seu circa, eodē modo construuntur, ut, Inimicitia occidit inter Regem, & Procures & Consiliarios.* *وَرِدِي وِرْدِي* *Procures & Consiliarios.* *اَبُو ايله طوققش* *وَر ايسكي ايجوزدق اراسند* *وَر قِرلر ياقوت* *Rex Persarum tunicam habuit Margaritis contextam: inter quaslibet duas Margaritas fuit Rubinas.*

Inter: eodem modo construuntur, ut, شاور اَرلست قير ايله اوت دوشق اوستمده ياقمشلر اندي *[Rex] Shabur, & virgo illa super lectum illum concubuerunt.* *Dens mundum super aquam expandit.* *عابشه ايتدي بوم اوج نينه ايله جهنمروت قلاش* *Alisa dixit: praecellentiam in tribus rebus habeo, supra ceteras uxores Prophetæ.* *خاقونلري ارزنة قنماقم وارنر* *Subter arbore umbrifera recubens dormivit* *وَقِن اوعلان حَقَنده سونلده وِستوم جهنم قنلندر* *id autem quod locutus sum de puero, non est calumniā.*

Ille coram, seu in conspectu Imperatoris, venit. *اَوَل كَمِشَنده پادشاهت حضورده ايرشدي* *dixit mihi, Post senem ito: post senem iui.* *شَيخت اَرَنده وَاَر* *Rex sedit & Administratores Imperii (seu Consiliarii) ex adverso ejus, i. e. coram eo, stabant.* *پادشاه اوتورمشدي وِزِرلَر قَرشوسند* *abierunt contra Venctos.* *وَقِنلر وِزِرلَر* *etiam Dativum regunt, ut ante dictum est.* *اَوَلده وِزِرلَر ايله اوتوربورلَر* *trans fluvium, seu in ulteriori parte fluvii, cum parvo exercitu sedent.* *اَوَلده وِزِرلَر ايله اوتوربورلَر* *Homines cis fluvium eos trans miserunt.* *دورونلر بري وِزِرلَر ايله اوتوربورلَر* *aliquem sedentem in tentorio, seu intra tentorium vidit.* *اَوَلده وِزِرلَر* *pluvia Aprilis si in Concham margaritifera cadat, margarita erit.* *پادشاهت ايرشدي* *Concham margaritifera cadat, margarita erit.* *اَوَلده وِزِرلَر* *Prophetam vidit: socii ejus circa eum stabant.* *پادشاهت ايرشدي*

Quando significant circa, & اطراف & چورده پان

Grammaticæ Turcicæ

PARS QUINTA, DE SYNTAXI.

CAPUT I.

De Concordantia Nominativi & Verbi.

Verbum Personale finiti modi, ante se Nominativum apertè vel occultè ejusdem numeri & personæ habet: ut, *دین اوهرایدنم که دو بدن بو که عیبه استخدی آتوک خاطرې* ego sperabam, ut iste à me hoc Kaabe petierit. *ejus gratia hoc Kaabe non destruerem.*

Nomina pluralia interdum gaudent verbo Singulari, & è contra Nomina singularia verbo plurali: *Chriz-عیسوی دکر قراره یوز طوندی* *بعضلر اینور چیمه پرلر* (pro tenuerunt.) *Quidam dicit, [i. e. dicunt] Erat Propheta [pro erant:] Quidam dicit, [i. e. dicunt] Non erant Propheta [pro Propheta.]*

CAPUT IV.

De Interjectione.

Interjectiones sunt.

Exclamantis: ut *هئی & بره*

Timentis, seu Commiserantis: ut, *های های & های*

Lugentis: ut, *واخسردا & آه*

Comminantis: ut *وای*

Vocantis: ut, *ای فلان & کیم وار & بره*

Admirantis: ut, *الله الله & عجبها & ده & باف*

Laudantis: ut, *ای کورل & چوق یاشا & آفرین*

Silentium injungentis: ut, *صوتی*

Vitantis: ut, *فی کهنر & صغین*

CAPUT III.

De Relativo cum Antecedente.

Relativum cum Antecedente, Numero & Persona concordat:

شَرُّهُنَّ قَسَمُهُنَّ اَكْثَرُ سَمِيْمِي اَسْكُنْ مَرْوَزَ كَعْبَرِ اِيْمَرُوزِ
Res illas, quarum causam non intelligimus, admiramur.

Relativum *qui quae quod*, eleganter exprimitur per Participia Praesentis, & Praeteriti, de quo in Participiorum Syntaxi.

Relativum inflexible *من*, vel *منه*, vel *منها*, significans *qui, quae, quod*, si aliud Pronomen Relativum in oratione expressum vel intellectum non habet, quocum iungatur, ipsum cum Verbo Nominativus: ut, *خُدَا كَرَمَهُ خَالِقُ قَدَرِي اِيْلَه اَتَم خَلَق*
Deus, qui potentia sua de terra hominem creavit, Omnipotens est.

Sin autem Nominativus inter Relativum, & Verbum interponatur, Relativo seu *من* relativum aliud in oratione expressum, vel intellectum postponitur, quod varie, vel à verbo, vel ab alia dictione in sententia regitur: ut, *اَنِي رَوْمَ دَكْنَه كَتَوْدَرْدِي كَعْم*
Misit eum ad Principem Graeciae, cuius nomen Heraclius est.

CAPUT II.

De Concordantia Substantivi cum Adjectivo.

Adjectiva in singulari numero sine variatione casuum cum Substantivis connectuntur: ut, *اَكْر جَوَادِلْمَه اِيُو قَلْمَرَه*

Si in iuventute bonis operibus, & adorationi non dedisti operam: saltem in senectute diligentiam adhibe.

Participia etiam & pronomina ad eundem modum Substantivis adiunguntur: ut, *قُرْأَش يَاكَه بَقَرَر* *supercilia ejus arcui tenso similia sunt.*

Sin autem Substantivum prius in oratione locatur, Adjectivum eleganter regitur à Verbo, Substantivum verò invariabile manet: ut, *شُرْطُ نَكَبَدَر كَه شَوْل وَتَات طَعَام يَكَه سَمَن كَه*
Nonne est conditio, quo tempore cibum edis, ut nomen purum Dei altissimi recorderis?

Adjectivum cum Substantivo in vocibus ab Arabibus sumptis interdum genere concordat: ut, *قَلْعَه مَرْوَزَانَت بِنَاسِي رَفِيْعَه*
Fabrica Arcis praedicta alta fuit. *خَلْدَت فاخره ايله قَرَقِر*
Regia pretiosa [eum] honoravit.

Notandum etiam regimen per Characteristicam possessivi tertiae personae solam (Genitivi nota omissa) quoque solere exprimi: ut *روم سلطانی Princeps Graciae* *جهان خاقي* *populus mundi*. *وقت مند درخت پیرافسر قلمور* *Tempore Autumni arbor sine folio manet*. *خواجه زانده میمسی نه محند نه* *quo loco est Tentorium filii mercatoris?*

Observandum etiam Characteristicam Possessivi non semper exprimi: saepe enim vicem ejus supplet vocalis Kesra: ut *چون* *میدند که وقت رسیدند* *quando pervenerunt ad portam* *ایکی بیل ابودنیر اودنه ایدی* *etiam scribitur*. *Medinae* *فیبوسنه* *seu* *ابوبکر اودنه* *duobus annis erat in domo Ebubeker*.

Interdum autem Regimen aliter exprimitur, more Arabum in dictionibus Arabicis: ut, *توحید الله* *Confessio*, seu *cultus unius Dei*. *کلام الله* *Verbum Dei*. *نرونی طولدی* *In-teranea ejus amore scientia impleta fuerunt*. pro *اللهک توحیدی*, *اللهک کلای می*, *اللهک سعیدی*,

Aliquando etiam more Persarum: ut, *مغنی زر مارن کمال*, *Exemplaria sunt Responsorum* *پاشازانده که فتوای صوری کرد* *سرچشمه آب حیات* *filii Kemal Pasha, (qui fuit) Musii temporis*. *Ex capite fontis aqua viva bibi*. pro *زما که مغنی می*, *آبک سرچشمه می*,

Quum

Idola illa, quibus adorationem praebeis nihil sunt. *اول آنم که من آنی اولقدن سرزایدنم دینی سوومز* *Homo ille, quem ego tantum amavi, me non amat*.

Relativum in Regimine cum Substantivo aliquando non exprimitur: Substantivum verò recipit Characteristicam possessivi tertiae personae, per quam intelligatur: ut, *خلو می میجرت*, *اولهاش که مشنه لره یاران اولما* *Socius ne sis eis, quorum candor non probatus fuit*. *آتی ضعیف اولنده آت بغشلی ویراغی اولماده* *non probatus fuit*. *دیراف بغشلی* *Dedit equum ei cui equus infirmus erat: & cui arma non erant, arma dedit*.

CAPUT IV.

De Substantivorum Syntaxi.

Quum duo Substantiva in regimine (اضافتی dicto) concurrunt, id quod regitur in genitivo praepōnitur: Regenti autem postposito additur *ی* vel *سی* nota characteristica tertiae personae Pronominis possessivi: ut, *شهر وک حاکمی اده کلدی* *Praefectus civitatis eo venit*. *اللهک آبی بی هن و بی پایاندر* *scientia Dei immensa & infinita est*.

Notandum

connectuntur : ut, مُرَانْ خَانْ *Sultan Morad Princeps.*

Interdum in diversis casibus ponuntur: ut, دُوْ وَلَا يَتِي خَانَمْ مِيْصَه *O Princeps, hanc Regionem Samsa Chan'sh seruo tuo confer.*

Nomina Substantiva officium, seu Dominium significantia sæpè Dativum adsciscunt : ut, قِيَامَانْ رِيْ مَلِكْ حِيْشَه *Rex Æthiopie.* آدِي اسْتَادِيُولَه *Regni contenti animi Rex esto.* قَاْضِي اَدْنِيْلَرْ *Constituerunt eum Judicem Constantinopolis.*

Aliquando Genitivum exigunt: ut, اَوَّلْ يَمْرُوْكَ اَمِيْرِي *Princeps illius loci.*

اِحْتِمَاْجْ & حَاجَتْ, quæ opus seu necessitatē significant, Dativum regunt : ut, اَرِيْ حَاجَتَمْ يُوْقْدَرْ *non opus est mihi viro, seu marito.* بُوْدُوْكَ مَالَهْ وَجُوْاْكَرَهْ اِحْتِمَاْجِي يُوْقْدَرْ *Opibus hujus & gemmis opus non est ei.*

CAPUT V.

De Syntaxi Adjectivorum.

Nomina Partitiva, item Interrogativa quædam, & Numerabilia Genitivum vel Ablativum adsciscunt : ut, دُوْ شَمْلَرْوْنْ هَرْ

Quum verò tria Substantiva diversæ significationis in regimine concurrunt, variè construuntur : interdum cum duobus genitivis expressis ; ut, حَسْبِيْ اَبِيْ دِيْ مَهْرْ جَمْعُ مَسْلُوْشْ دِيْ اَوْرُسْمِيْزْ مِيْشَه *Huscini dixit, Vos omnes scitis, me esse filium filia Prophecie.*

Interdum cum uno genitivo variè construuntur ; ut, اَبِيْ دِيْ عَالَمْ *Duo mundi in mari scientia Dei gutta una sunt.* اَبِيْ قُتْرِيْ رَسُوْلَهْ قِيْ خَلِيْفَهْ سِي *O Successor Prophetæ Dei.*

Aliquando etiam sine Genitivo exprimuntur : ut, چُوْنْ پِيْشَمِيْرْ *Quum audirent nuntium mortis Prophetæ.* مُسْتَدَنْ سُلْطَانْ بَايَزِيْدْ خَانْ قَرْنَلَرْ اَلْمَعْوِيْشْ اَبِيْ *Muhammed cecidit in manum servorum Principis Sultan Bajazid.*

Quatuor Substantiva in regimine posita ad hunc modum construuntur. بُغْدَانْ بَكِيْ غُزْبِيْ شَاهِيْ قَاْزِيْمْ سَلْتْ اَلْمَلِكْ بِيْزَنْ *Princeps Bugdenis cum certior fieret de flamma inimicitie iræ Regis.* شَاهِيْ غُزْبِيْ دِيْوِيْ سِيْ اَلْمَلِكْ اَبِيْ دِيْ *etiam dici potest.*

Duo aut plura Substantiva in eodem casu per appositionem con-

Comparativa, cum exponuntur per *quam*, Ablativum exigunt :
ut, *Fera scelcrato homine melior est.*

Adjectiva quibus commodum, incommodum, similitudo, dis-
similitudo, contrarietas, convenientia, &c. significatur : in Dati-
vum feruntur : ut, *Non est me-
dicina in arte medica utilis morti, i. e. contra mortem.*

*verba mea rebus tuis, tum
hujus mundi, tum alterius, utilia sunt.*

Ad rebellionem promptus est : ad cultū remissus est.
Exemplum ei congruens attulit.
Multa legi nobili contraria fecit.

Historia quadam hujus similis.

Hæc Adjectiva *Dignus*, Dativum
adsciscunt : ut, *Laudem Deo dignam prestare non possum :
quia gratiarum actionem eo dignam nescio.*

Dignus officio publico fuisti.
*Intelligen-
ti hoc dignum est.*

*Quoscunque ex inimicis invenieris, oc-
cidite.*
*Habesne
familiaritatem cum aliquo Procerum.*

Divortium nulli uxorum vestrarum accidit.
*Utrum horum trium filiorū meorū throni dignum videtis, Imperator
sit.*
*Propheta dixit, Duorum (seu ex duobus) unum accipere oportet ;
aut gladium aut Islamismum : horum duorum utrum elegeris, elige.*

Interdum notæ Characteristicæ Possessorum, quibusdam no-
minibus Partitivis adjunctæ, sensum Pronominum Personalium
in se continent : ut, *Aliquis nostrum scit,
aliquis nostrum nescit.*
Unumquemque vestrum sententiam suam loqui oportet.
*Postea
quedam Castella manserunt : quorum alia vi, alia patientiâ ex-
pugnarunt.*

in omnibus temporibus : ut, *يُنَادِي بِأَسْمَاءِ* *Constitut eum Regem populo qui (est) in Remin.* *أَشْبُو* *Quod (est) in hac ampulla est* *سَيْدِي* *Inter-* *rogavi senem de casu qui (fuit) illa nocte.*

Possessiva separata, sæpe omittuntur, quorum locum Possessiva affixa suppleunt : ut, *أَوْلَادِي* *idem est cum* *وَأَرَدْتُ* *Filios habeo.* Possessiva autem separata rarissimè usurpantur sine Possessivis affixis.

Quoties interrogatio fit per *مَنْ* *Quis?* quod hominibus proprium est, responsio ejus *in eodem casu* redditur; ut, *سَمِعْتُ* *Senex interroga-* *vit, dicens, Hi quinam sunt? dixit, Filii mei sunt.* *قُلْتُ* *in eodem casu* *أَسْأَلُ* *Clamaverunt, dicentes, Castrum* *cujus est? Custodes castrì super munimenta venerunt, & responde-* *derunt, dicentes: Imperatoris Refugii mundi est.*

Interrogativum *مَا* *Quid,* cum Substantivo expresso, tam de ho-

Adjectiva copiam, egestatemve significantia ablativo gaudent: ut, *أَوْلِيَاءُ اللَّهِ* *Sancti sicut* *أَشْرَافُ بَاشِي* *palmes vitis fructu pleni sunt.* *وَأُولَئِكَ* *Caput ejus intelligentia expers fuit: superbia* *وَأُولَئِكَ* *verò plenum.* *وَأُولَئِكَ* *In bello si animus cujusq; familia &* *opibus non sit vacuus, pugnare non potest.*

Interdum cum præpositione *بِ* usurpantur : ut, *كُورِي يَاش* *Oculus ejus lachrymis plenus fuit.*

Interdum cum Nominativo leguntur: ut, *دِرْأَفْ طُطْطَلُو شَرَاب* *Caelum* *آسماني* *Lagena vino plena fuit.* *أُولَدِي* *plenum lucis fecit.*

CAPUT VI.

De Pronominis constructione.

VOx *هِيَ*, quod interdum *هِيَ* scriptum reperitur, ut ante dictum, Pronomen Relativum esse videtur: varie autem usurpatur, & valet *Qui, quæ, quod,* cum verbo Substantivo subintellecto, in

Genitivus post Verbum.

Verbum Substantivum, cum significat possessionem, Genitivum postulat: ut, *اولی دهنی که من به تو دادم* Dimidium illud, quod fuit Muhammedis, tibi dedi. *اولی دهنی که من به تو دادم* Ego dixi, vacca illa septem orphanorum est; prater eam non habent quo se sustentent.

Item cum officium significatur, Genitivo gaudet: ut, *فریبتم و Extraneus & desolatus sum; praecepere tuum est.* Cui Genitivo aliquando additur *ایشی* ut, *مستنداره مرحمت اتمک مرحمتلویک ایشی نر* Misericorum misereris, misericordis est.

CAPUT VIII.

De Dativo post Verbum.

Verba acquisitive posita (prater Accusativum) Dativum admittunt: ut, *In meam* *ایستار ایلدوم* *اولی عمرجهنت که بی دهایت نر جو ندیان* *ک* ipseus societate te ascevit.

minibus, quam de rebus usurpatur: ut, *Quenam mulier est.* *بدره دهنی که من به تو دادم* *Interrogavit, hic locus quinam locus est?* *atq; hac aqua: quanam aqua est? Respondit, hac aqua Nilus est: atq; hic locus est ripa Nili.*

Cum etiam Interrogatio sit per particulam *می*, quae significat *An*, seu *num*, seu *ne*, interrogatio, & responsio in eodem casu & tempore conveniunt: ut, *من اولی میسین که عبد المطالب سنی* *توند is es, quem Abd Ilmutallib vorvit victimam facere? Respondit, Ego ille sum.*

Verborum Constructio.

CAPUT VII.

De Nominativo & Genitivo post Verbum.

Verba Substantiva utrinque Nominativum habent: ut, *Homo iste Medicus est:* *ایستار ایلدوم* *ille fudex est.*

Raro cum Accusativo legitur: ut, *شکر ایدرم که بونی که بی* *Gratias ago, quod ego non is sim, quem me putas:* *Genitivus*

إي شاء يميزوم أقامز بهزي الله اصمركدي ماله Civitatem. O Rex, pater
 اصمركدي لايجوم ماله اصمركلننك ايشي شراب اولور
 noster nos non Deo commendavit, sed opibus commisit; haud dubie
 negotium ejus, qui opibus commissus est, vastatio est.

Verba obsequendi, serviendi & repugnandi Dativum requirunt: ut, *إِنصَاتُمُنِي سَيِّدِي أَوَّلَ مَا عَرَفْتُ أَمْرِي أَطَاعْتُ وَاللَّهِ* *Esne iustitia ut nos maledicti illius mandato obtemperemus: & Dei praecepto repugnemus.* جَوَانِبُكَ *In tempore juventutis Seni servi.* وَقَدْ أَوَّلَ مَا عَرَفْتُمْ سَيِّدِي سَأَلْتُمُنِي لِمَ تَعْرِضُونَ لِمَا كَرِهْتُمْ أَيْدِيَهُمْ. *Tempus erit quo tu exercitui Solomonis resistere non poteris.*

Verba Dativum admittunt significantem pretium : ut,
 اَوَّلُ قَلْبِي بِمِثْلِ اَفْجِيهِ ضَعَوْتُ اَلْاَرَمَ Ego gladium illum mille
 اَوَّلُ عَالَمٍ حَكَمْتُ وَبَيْنَهُ زِيَارَتِ اِيْمَانٍ صَدَقَ اَعْمَ وَكَانَ بَيْنِي نَدَاوُ. abolis emi.
 اَعْنِي بِدَقِيَايَةِ صَانِئِ Eruditus ille sibi nocet, qui scientiam, & huma-
 نitatem suam pro pane, i. e. Mundo, vendit. سَطَطْتَنِي نَدَاوُ.
 اَوَّلُ قَلْبِي بِمِثْلِ اَفْجِيهِ ضَعَوْتُ اَلْاَرَمَ Dominiū non valet cū sanguinē, qui
 Y 2 super

وَبْنِ جَوَابٍ وَيَرْفَعُونَ وَيُسْرِمُونَ سَخِي سَمْعَهُ بِرِشْوَالِهِمْ وَارْتَرُ صَوْرِهِمْ
Dixit, O Fratres, vos tot quaestiones me interrogastis; atq;
ego vobis responsa dedi: ego etiam habeo quaestionem unam, inter-
rogabo vos.

Verba fidendi, incumbendi, committendi regunt. Dativum: ut,
 اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اَعْلَمُ بِمَوَاقِفِ سُوْرَةِ اِيْمَانٍ وَ اَنْتَ اَعْلَمُ بِمَوَاقِفِ اِيْمَانٍ
 Illi crediderunt verba Moſis. *Deo horum mundorum*
 اِيْمَانُ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ *credidimus.* *Creatori mundi confidit.*
 اِيْمَانُ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ *Dulci verbo inimici ne crede.*
 اِيْمَانُ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ *وَاَنْتَ اَعْلَمُ بِمَوَاقِفِ اِيْمَانٍ*
 اِيْمَانُ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ *وَاَنْتَ اَعْلَمُ بِمَوَاقِفِ اِيْمَانٍ*
 اِيْمَانُ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ *Si hic cultor Dei confusus & nixus fuerit obedientia, seu*
 اِيْمَانُ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ *cultui ipsius; nesciuit quod in Aula Dei paupertas, & humilitas,*
 اِيْمَانُ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ اِيْمَانٍ *superbia & arrogantia meliores sunt.*

١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠
 ٢٠١
 ٢٠٢
 ٢٠٣
 ٢٠٤
 ٢٠٥
 ٢٠٦
 ٢٠٧
 ٢٠٨
 ٢٠٩
 ٢١٠
 ٢١١
 ٢١٢
 ٢١٣
 ٢١٤
 ٢١٥
 ٢١٦
 ٢١٧
 ٢١٨
 ٢١٩
 ٢٢٠
 ٢٢١
 ٢٢٢
 ٢٢٣
 ٢٢٤
 ٢٢٥
 ٢٢٦
 ٢٢٧
 ٢٢٨
 ٢٢٩
 ٢٣٠
 ٢٣١
 ٢٣٢
 ٢٣٣
 ٢٣٤
 ٢٣٥
 ٢٣٦
 ٢٣٧
 ٢٣٨
 ٢٣٩
 ٢٤٠
 ٢٤١
 ٢٤٢
 ٢٤٣
 ٢٤٤
 ٢٤٥
 ٢٤٦
 ٢٤٧
 ٢٤٨
 ٢٤٩
 ٢٥٠
 ٢٥١
 ٢٥٢
 ٢٥٣
 ٢٥٤
 ٢٥٥
 ٢٥٦
 ٢٥٧
 ٢٥٨
 ٢٥٩
 ٢٦٠
 ٢٦١
 ٢٦٢
 ٢٦٣
 ٢٦٤
 ٢٦٥
 ٢٦٦
 ٢٦٧
 ٢٦٨
 ٢٦٩
 ٢٧٠
 ٢٧١
 ٢٧٢
 ٢٧٣
 ٢٧٤
 ٢٧٥
 ٢٧٦
 ٢٧٧
 ٢٧٨
 ٢٧٩
 ٢٨٠
 ٢٨١
 ٢٨٢
 ٢٨٣
 ٢٨٤
 ٢٨٥
 ٢٨٦
 ٢٨٧
 ٢٨٨
 ٢٨٩
 ٢٩٠
 ٢٩١
 ٢٩٢
 ٢٩٣
 ٢٩٤
 ٢٩٥
 ٢٩٦
 ٢٩٧
 ٢٩٨
 ٢٩٩
 ٣٠٠
 ٣٠١
 ٣٠٢
 ٣٠٣
 ٣٠٤
 ٣٠٥
 ٣٠٦
 ٣٠٧
 ٣٠٨
 ٣٠٩
 ٣١٠
 ٣١١
 ٣١٢
 ٣١٣
 ٣١٤
 ٣١٥
 ٣١٦
 ٣١٧
 ٣١٨
 ٣١٩
 ٣٢٠
 ٣٢١
 ٣٢٢
 ٣٢٣
 ٣٢٤
 ٣٢٥
 ٣٢٦
 ٣٢٧
 ٣٢٨
 ٣٢٩
 ٣٣٠
 ٣٣١
 ٣٣٢
 ٣٣٣
 ٣٣٤
 ٣٣٥
 ٣٣٦
 ٣٣٧
 ٣٣٨
 ٣٣٩
 ٣٤٠
 ٣٤١
 ٣٤٢
 ٣٤٣
 ٣٤٤
 ٣٤٥
 ٣٤٦
 ٣٤٧
 ٣٤٨
 ٣٤٩
 ٣٥٠
 ٣٥١
 ٣٥٢
 ٣٥٣
 ٣٥٤
 ٣٥٥
 ٣٥٦
 ٣٥٧
 ٣٥٨
 ٣٥٩
 ٣٦٠
 ٣٦١
 ٣٦٢
 ٣٦٣
 ٣٦٤
 ٣٦٥
 ٣٦٦
 ٣٦٧
 ٣٦٨
 ٣٦٩
 ٣٧٠
 ٣٧١
 ٣٧٢
 ٣٧٣
 ٣٧٤
 ٣٧٥
 ٣٧٦
 ٣٧٧
 ٣٧٨
 ٣٧٩
 ٣٨٠
 ٣٨١
 ٣٨٢
 ٣٨٣
 ٣٨٤
 ٣٨٥
 ٣٨٦
 ٣٨٧
 ٣٨٨
 ٣٨٩
 ٣٩٠
 ٣٩١
 ٣٩٢
 ٣٩٣
 ٣٩٤
 ٣٩٥
 ٣٩٦
 ٣٩٧
 ٣٩٨
 ٣٩٩
 ٤٠٠
 ٤٠١
 ٤٠٢
 ٤٠٣
 ٤٠٤
 ٤٠٥
 ٤٠٦
 ٤٠٧
 ٤٠٨
 ٤٠٩
 ٤١٠
 ٤١١
 ٤١٢
 ٤١٣
 ٤١٤
 ٤١٥
 ٤١٦
 ٤١٧
 ٤١٨
 ٤١٩
 ٤٢٠
 ٤٢١
 ٤٢٢
 ٤٢٣
 ٤٢٤
 ٤٢٥
 ٤٢٦
 ٤٢٧
 ٤٢٨
 ٤٢٩
 ٤٣٠
 ٤٣١
 ٤٣٢
 ٤٣٣
 ٤٣٤
 ٤٣٥
 ٤٣٦
 ٤٣٧
 ٤٣٨
 ٤٣٩
 ٤٤٠
 ٤٤١
 ٤٤٢
 ٤٤٣
 ٤٤٤
 ٤٤٥
 ٤٤٦
 ٤٤٧
 ٤٤٨
 ٤٤٩
 ٤٥٠
 ٤٥١
 ٤٥٢
 ٤٥٣
 ٤٥٤
 ٤٥٥
 ٤٥٦
 ٤٥٧
 ٤٥٨
 ٤٥٩
 ٤٦٠
 ٤٦١
 ٤٦٢
 ٤٦٣
 ٤٦٤
 ٤٦٥
 ٤٦٦
 ٤٦٧
 ٤٦٨
 ٤٦٩
 ٤٧٠
 ٤٧١
 ٤٧٢
 ٤٧٣
 ٤٧٤
 ٤٧٥
 ٤٧٦
 ٤٧٧
 ٤٧٨
 ٤٧٩
 ٤٨٠
 ٤٨١
 ٤٨٢
 ٤٨٣
 ٤٨٤
 ٤٨٥
 ٤٨٦
 ٤٨٧
 ٤٨٨
 ٤٨٩
 ٤٩٠
 ٤٩١
 ٤٩٢
 ٤٩٣
 ٤٩٤
 ٤٩٥
 ٤٩٦
 ٤٩٧
 ٤٩٨
 ٤٩٩
 ٥٠٠
 ٥٠١
 ٥٠٢
 ٥٠٣
 ٥٠٤
 ٥٠٥
 ٥٠٦
 ٥٠٧
 ٥٠٨
 ٥٠٩
 ٥١٠
 ٥١١
 ٥١٢
 ٥١٣
 ٥١٤
 ٥١٥
 ٥١٦
 ٥١٧
 ٥١٨
 ٥١٩
 ٥٢٠
 ٥٢١

convenit, est ut exhorter : quod autem te decet est, ut audias sermonem rationi consonum, consiliūque, & secundum illud facias.

CAPUT X.

De Ablativo post Verbum.

Quodvis Verbum admittit Nomen in Ablativo, seu cum præpositione ایله positum, significans instrumentum, aut causam aut modum actionis.

Instrumentum.

Verbum passivum Ablativum instrumenti admittit : Activum verò habet præpositionem ایله : ut, *برقلاز قلیچینن هلاک* ut, *Hi sunt qui gladio perierunt.* *دی قیاس آن قلیچینن* *Homines innumeri gladiis & sagittis occisi sunt.* *ایله بیله ایلدی* *Propria ipsius manu equum suum ligavit.* *اون سکا معاوندت ایلدی یوقسه اوق ایله سنه* *Ille opem tibi attulit : alioqui sagitta te occidisset.*

Causa.

طهرکردنه قانی غضبینن جوش ایلدی *Sanguis in ventis ejus*

super terram stillat. *دور اقیقہ ووز اقیقہ وکر* *Centum obolos tantum valet :*

CAPUT IX.

De Accusativo post Verbum.

Verba transitiva plurima Accusativum regunt : ut, *خدا سنوئ* *Deus du-*
بلا tua repulit, & fidem tuam confirmavit.

Multae dictiones, maxime quae ab Arabibus & Persis sumuntur, in Nominativo casu cum Verbis transitivis Turcicis componuntur : ut, *زید بن دمار قمان و اروج نوتمنر یسه ده لار اولور* *Si Zeidus dicit, Ego neque precabor, neque jejunabo ; quid [ei] faciendum ?*

Verba transitiva sic cum Nominativis composita, interdum vice Accusativi in alium Nominativum transeunt : ut, *لایق اولان دیمیتت ایله کنرو سش لایق اولان معقول و* *Quod mihi*
convenit,

Verba implendi variè construuntur: ut, قادی صو ایله, *Vas aquâ implevit.* بر قریه پایراق طولورمش *Sportam terrâ implevit.* سن خاطری پررور ایلدوت *Tu animum ejus gaudioreplevisti.* آغاچ مهورن دواشد *Arbor fructu repleta est.* خشم ایله تمیلى اولاشد *Irâ repletus fuit.*

Nomen Agentis etiam plerunque adjicitur Passivis, vel in Ablativo, vel cum Præpositione ایله: ut, سنن که دایر اولدی که, *Quidnam à te factum fuit quod hic incarcerationis pedibus Gergetes perfractus est: bonum minutim perfractus est: مؤنات خدا ایله مویون اولدی: Existentia per Deum extiterunt. Interdum per آن manus exprimitur: ut, چون مشرو شام مر الله فتح اولدی, *Quando Aegyptus & Damascus ab Omaro expugnatae sunt.**

CAPUT XI.

De constructione Infinitivorum.

Infiniti modi Verborum non solum nomina actionis sunt, uti ante dictum; sed etiam, ad modum quorundam Participiorum apud

بر کجه شمع جهتم خوفندن اوومدی *Irâ aestuavit, seu bulliuit.* باشم الوت *Senex nocte quadam præ timore Gehennæ non dormivit.* باری تورغوسی ایله بر جانی قایدون *Caput meum cepi, & præformidine vite, in quandam partem aufugi.* هوا و هوس سینی ایله *Concupiscentiæ & libidinis causâ Domini-um è manu ejus exiit.*

Modus Actionis.

Modus Actionis plerunque per præpositionem ایله exprimitur; ut, ارزو اندون کبی مرقیده یق ارشیتلر ایله ابرمشد *Felici instructione ejus pervenit ad gradum, quem desideravit.* سن جیتی پیرق سنی ایله ساصل ایلدوت و باز شوکی ایله *Tu multo conatu Paradisum non acquisivisti; & robore brachii beatitudinem non invenisti.*

Verbum regit Ablativum significantem materiam, ex quâ quid fit: ut, آندرشین بر طرف یاپدی *Vas quoddam ex auro fecit.* روملی بی پیراک طیراقدن دوز *Figulus stictilla è luto format.* Aliquando Substantivum materiae adjectivè ponitur, ad hunc modum. بر آلوزن دوت دوزمش ایدی *Idolum aureum composuit.*

Verba

پیشورمه سی زو کشف ایلدی *Zu composuit compositionem vario-
rum ciborum.* ubi پیشورمه سی pro پیشورمه سی: quemadmodum
aliquando usurpatur.

Quaedam alia verò cum Ablativo junguntur: ut, ایلماست *Elias*
vctuit eos adorare *Idola.* ایلدی *Prohibuit* eos in urbem
ingredi. ایلدی *Defisse* narrare [seu à narrando] *benignitates ejus.*

Observandum autem quòd Verba Substantiva *ای* & *اولف* *Esse*
item *کورت* *Oportet*, *استنمک* *Velle*, *اوستورمک* *Discre*,
ایرولما *Pracipere*, *ایلمک* & *ایلمک* *Petere*, *ایلمک* *scire*,
ایلمک *licere*, *ایلمک* *dignum esse*, cum multis aliis, Infinitivos sine variatio-
ne casuum faciant: de quibus exempla dare necesse non est;
cum secundum normam communem verborum Syntaxin habe-
ant.

apud Latinos, regunt nomina, & ut nomina, reguntur à verbis
cum quibus construuntur. De his autem certam instituere re-
gulam haud facilè est; quia non semper regunt casus Verborum
suorum, & in eorum etiam quibusdam, discrepantia inter Autho-
res reperitur: sufficiat igitur ut, exemplaria quædam proponen-
do, studioso Lectori aliquantulum adjumenti afferam.

Quaedam Verba motum significantia, aliaque multa & Activa
& Passiva, Dativum Infinitivi regunt; ut, *ایلمک* *Ad visitandum*, seu *visitatum* *Meccam venerunt.*
ایلمک *Ad diripiendum*, seu *direptum*
gemmas abierunt. *ایلمک* *Vadit* accendere lucernam.
ایلمک *Maculas amici tegere laborat.*
ایلمک *Rem gestam declarare incipit.*
ایلمک *In extruendo domum suam occupatus fuit.*

Quaedam alia Infinitivum Accusativum regunt: ut, *ایلمک* *De populo Islamitico vindic-
tam sumere voluit.* *ایلمک* *Elegerunt*
adorare Deum. Interdum autem *ای* addito Infinitivis signum re-
giminis cum aliis substantivis denotatur: ut, *ایلمک*

خواجه زاده قتها قلوب منركه وارچيه خطاب مسطاب شاه
Bellicosus Princeps Muhammed à
Constantinopoli exiit, & Adrianopolin versus profectus est:
ad latus autem naum Imperatoris Dominus noster Zirek accessit, &
proficiscentes eruditè disseruerunt; Hogiazadè ad latus alterum
proficiscens, in sermocinatione erudita societatem fecit; atque Do-
mino Zirek sese opponens [eum] refutavit: postea Dominus
noster Zirek salutavit [Imperatorem:] atque Hogiazadè quum so-
lus permansit, ad mansionem usque suavi colloquio Regis summae di-
gnitatis nobilitatus fuit.

Hoc Gerundium quamvis interdum in negatione non ponatur: significatio tamen ejus negativa, per aliquod Verbum negativum in eadem sententia subsequens intelligitur: ut, *دَفَسْتُكَ ارْزُؤْسَهُ*, *In desiderio libidinis tuae, ne occupatus esto; neque injustitiam, neq; injuriam facito.* *صَدَرَ بِيْهِ*, *Vidit eum non respicere ad sermonem ejus neq; aurem praebeere.*

Quum autem Participium hoc Gerundium subsequitur: tum
ut Participium contrahitur: ut, **جَوَاقِدُكُمْ تَكُونُ**
Hanc historiam abeuntibus, & ad me venientibus

Gerundia regunt casus Verborum à quibus formantur: ut,
 نَرْتَوْنَه كَمَنْ اِيَكُنْ *prosciscens ad Portam honoris seu*
Dominii. يَانْ اِيْنْ رَكْ جَمِيْعِيْ *Hæc verba commem-*
rans exiit.

De Gerundio forme سَرُبْ

Hujus formæ Gerundia Turcicè maximè in usu sunt, & in singulis uniuscujusque modi temporibus, personisque in utroque numero, usurpantur; reguntque casus verborum, à quibus formantur. Doctiores quoque eis loco verborum personaliū, à quorum crebra repetitione in eadem sententia abhorrent, passim utuntur: modus, enim & tempus, numerusque & persona eis conveniens à verbo personali aliquo sequenti in eadem sententia, seu ab alio Gerundio Participiove, clarè patebit: ut, سَمِعْتُ خَانَ
غَارِي اسْتَمْبُولِي
چَهْقُوبَ اَنَرْدَه جَانِدَه تُوْجِهَه اُولَمِش مَكْر
پِيَاں شَاهُكِي بِر جَانِدَه مَوْلَانَا زِيَرَكِي يِنَا شُوْپِ مَكْمَلَر اِيْدِي
وَمُصَاحِبَتِ عَلِيَه اِيْن رَزَار اِيْدِي خَوَالَه زَانَه اَوْ بِر جَانِدَه تُوْجِهَه
اِيْدُوْب مُصَاحِبَتِ عَلِيَه مَسَار مَكْمَلَر اِيْلَدِي وَ مَوْلَانَا زِيَرَكَه
اِعْرَاضِ اِيْدُوْب اِلْزَامِ اِيْلَدِي مَحْقُورَه مَوْلَانَا زِيَرَكِي سَلَامَلَرُوْب
خواجه

dum enim hoc Participium, relatiui, verbiq; & Nominatiui casus significatum in se continet, antecedens verò non præcedit, sed immediatè sequitur: ut, *يا ربّ قُدْرَتُهُ وَبِرَّتُهُ وَكَوْنُهُ* *Domine, resume beneficentias quas eis dedisti.*

شاه سرفراز پسران *Rex eminentissimus mandauit obseruationem promissionis, quam fecit seni Principi Ahmed.*

Antecedens autem rariò præcedit: ut, *ايندهي دُر سِرْزِي* *Dixit, ex hoc verbo, quod locutus es, sic videtur.*

Interdum hoc Participium ad modum substantiui, in regimine positi constituitur: ut, *داعل آمد و سكي* *Lac quod fugit infans, sanguis cordis sue matris est.*

سُلطان قورقور مَقَارَش اَيْن و سكي *Premissa quæ Sultan Korcud ei commisit representauit.*
مولا دانش سر *Quæ Dominus noster Chusref etiam videret replicationes, quas scripsit Dominus noster Carimi.*
بقايمك علي *Pœma laudatissimum est Baki, quod Excellentissimo Alî Pasha Dedicauit.*

bus narraui. *بن كُتُورُون شاهه عرض ايد و كوم اولن رضة* *Id quod attuli, Regi, representavi, hoc est.*

De Participiis.

Participia regunt casus suorum verborum: ut, *قهرزي سُون* *Iuuenis amans [seu qui amabat] puellam dixit,*
شَرْع شريفه رعائيت اين نبي پات شاه *Rex observans [seu qui obseruat] prænobilem legem.*
مياضي كوستر يمت اين و ت *mibi Hizirim ostensurus eras: ubi Hizir?*
صپارن *Terra qua ferro vomere scinditur.*

Participia ab Arabibus sumpta, i. e. اسم فاعل Participium activum, & اسم مفعول Participium passivum, plerunque Dativum requirunt: ut, *سُلطان غاري اُن رده و ن هتوقا يه مالت اول يفت* *Bellicosus Princeps quando Adrianopolis & Dimetnei possessor erat.*
دنيا اي شده مشغول اولور ايندي *Occupatus erat in negotio mundi [seu negotio mundano.]*

Participia formæ سَر و ت (præterquam quod, cum aliis Participiis, regunt casus verborum suorum) variè construuntur. Interdum

ویرن و سینه قنانت ایدر *Dives is est, qui acquiescit dono Dei. seu qui contentus est eo, quod dedit Deus.*

Quando nomen temporis, vel Præpositio و, huic Participio adjicitur, significationem *quum*, vel *quando*, in Præterito tempore inclusam habet: ut, *عند رجبوع ایدر و سونم زمانده* *Quando seu quo tempore à Persia redii.* *یوسف یادی دین* *Quum filii Israël sacrificium obtulerunt.* *فوسف زندانده اولدی زندانده چقد وقده اوتور یاشنده ایدی* *Joseph septem annis in carcere fuit; quando carcere exiit, in trigésimo anno ætatis fuit.*

Sin autem huic Participio nomina locorum apponantur; tum assumit significationem *ubi*: ut, *مولانا چلوس ایدر و کی میلسده* *In consessu, ubi Dominus noster sedet, officium nostrum est stare.* *اقلاطون اولن و غی دیاره کندی* *Veni ad Regionem ubi Plato fuit.*

Denique hoc Participium usurpatur quum ratio alicujus rei infertur, seu petitur cur quid fiat; atque has particulas, seu alias ejusdem generis, appositas habet, *چون* & *سبب* & *سوجب* *استاده* *سعادته دعوت اولن و غمزوت سوجبی قدر* & *چفت* *ویرن و کنه*

Aliquando hoc Participium, quum res significatur, Relativum, atque Antecedentem, Verbumque, & Nominativum casum in se complectitur: ut, *بدان و کورشی سکنسا او کورده ایم* *Id quod non novisti docebo te.* *دین و کوروشی اتمه* *que dixi ne facito.*

Idem participium Passivè usurpatum Relativum etiam in se continet: ut, *عالمده سولمان و کی سور قالمشدر* *In mundo non reliquum est verbum, quod non dictum fuerit.*

Quandoque etiam hoc Participium (vice Relativi) assumit significationem conjunctionis *quod* vel *ut*: ad hunc modum, *بودت نردی ایله پان شاهلیمی ترک ایدر و کوشی اتمه چکایت* *Atque præ dolore hujus rei, me Regnum meum reliquisse, et narravi.* *مولانا دتک والدی او غلمتک قاضی مسکر ارلد و قهرم* *Quum pater Domini nostri audiret, filium suum factum fuisse Judicem exercitus, non fidem habuit.*

Interdum autem hoc Participium in Substantivum transit, aut saltem ut Substantivum reddi potest: ut, *تیمور خان صاحب* *کرم کشی ایدی بدردم شادک اغلان و غممن کوروت غایت* *Timur Chan homo benignus erat, quum fletum Tilderim Chani videret, valde misertus est.* *کوادکر اولن و کنه کتر بدت* *ویرن و کنه*

Esaut discessit ab Hera, & pervenit Retbilem. اَعْتَمَ هَرَانُ عَنْ رَتْبِيلَ وَرَتْبِيلُ قَدِمَ يَدَيْهِ

In loco, aut per locum, per præpositionem: ut, مَكَرَسَا قِيَمُو سِنْدَه In janua, seu apud januam Collegii est. قَرَانُ بِنُ يُوْفُ قَرِيَانُ Non per terram: sed per mare profectus est. كَتَبُشْشَر

CAPUT XVI.

De Syntaxi Particularum.

Hæc Adverbia مَبَانْدَن & كَيْن & كَيْبِي quæ significant sicut, velut, instar, Nominibus & Verbis seu Participiis postponuntur.

Si cum Pronominibus Demonstrativis jungatur, Genitivum regit: ut, سَنُوْكَى كَيْبِي كَوْرَتُ عَوْرَتُ كَوْرَمَنُوم Sicut te mulierem pulchram non vidi. بُوْدُوْشْ كَيْبِي اَنَم اَكْنَه اَوَلْدِي Homo sicut [vel qualis] iste ibi fuit.

cum Nominibus, & Participiis in recto casu ponitur: ut, لِيُوْكَى يَمَكْنَدَن اَوَلْدُوْرِي مَرِشْ كَيْبِي صَوْرَاغَه نَشَر Leopardus sibi gratia, instar muris in laqueo cadit.

cum Pronominibus, (ج præposito) in unam vocem co-

Regno Persia regnavit يُوْشَعْ اَدَلَرُوتُن اَوچ كَوْرَن مَهَلَتِ اسْتَدِي Fechosbua spatium trium dierum ab eis expetivit. Dicitur, اَوچ كَوْرَنه يُوْر اَوْتُوْر اَوچَه وَطَاغَه intra triennium پهللك اراسنده Centū triginta obulorū salariū per diem assignarunt. كَتَبُشْشَر اَتَشَدَر

CAPUT XV.

De Locis.

Spatium loci variè effertur, plerunque autem in Nominativo: ut, پُش پَهْلَمَر سَنَشَر مِل يُوْل كَتَبِي Deinde Propheta octo milliaria profectus est. سَلِيْمَادِلَه بَلَقِيَسْت اَرَاْسِي اِنَكِي شَوْدَلَك Inter Schelomonem & Belkis iter bidui erat. چَوْن يُوْل اِيْدِي Quando profecti sunt spatium, seu iter quinque dierum. پُش كَوْدَلَك يُوْلَه كَتَبَن يَلَر

Verba significatia motum ad locum regunt Dativum, à loco autem Ablativum: ut, چَرِي كَوْرَفَن چَقْنِي وَ شَاْمَه مَتَوَجَه اَوَلْدِي Exercitus exiit è Cusa, & Damascus profectus est. اَلْمِي اَنَم Sex homines à Meccâ Medinam venerunt. مَن يَمْنَه نَن مَكْنَه كَلَن يَلَر

Ad locum, aliquando per Præpositionem قَدِمَه exprimitur: ut,

Interdum Conjunctiones copulativæ dissimiles casusnectunt:
ur, أَمْ يَرْكَبُونَ نَشَاطًا وَنَوْقًا ضَلَالًا, *A semibus hilaritatem, & de-*
lectationem, ne requiras. عَمْرُؤُشِي هُوَا وَهُوسَةٌ وَفَسَقٌ وَفَجْوَرَةٌ, *Vitam tuam in libidine, & voluptate, in luxuria eti-*
am, & scorratione consumpsisti.

Conjunctio copulativa و inter duo verba ejusdem modi & temporis aliquando omititur: ut, *أَوَّلَ وَارْتَوْعَ كَوْرَتَ وَمَكَّةَ أَذْنُ*, *Domum ivi, [&] hospitem quendam, ibi esse vidi.* *دَرْمَسَافَرِ وَارْتَرِ* *Herus ejus eum verberavit, vituperavitq.*

seu ^{١٥} item ^{١٦} & ^{١٧} quum denotant finem
operis, seu signa Potentialis Modi sequuntur, Potentiali vel Sub-
junctivo junguntur: ut, ^{١٨} *Propheta numerofo exercitu venit, ut vo-*
biscum bellum gerat. ^{١٩} *Unus filius Imperatoris viam iustitia tenuit, ut bonum*
nomen acquireret, alter viam iniustitia tenuit, ut divitias colli-
geret.

lefcit: ut, سَأَجْعَلُكَ كَبِيرًا أُولَئِكَ Superbit ficut tu.

In tertia persona singulari non اُنْجَلِمَ sed اُنْجَلِمَ (Euphoniae gratia) dicitur : ut, اُنْجَلِمَ عَالِمٌ وَعَاقِلٌ كَشِيءٌ بَشِيءٌ كَرَكٌ رَكٌ, Homo sapiens & intelligens, sicut ille, mihi opus est.

cum Nominibus, & Participiis in Nominativo ponitur: ut:
شَشْتَالَر بَلْبِلْمِين تَوْتُم اِدَب يَار Barbita instar Lusciniarum modu-
lati sunt. پادشاه كُندوم سَنَمِين Simulatque venit Rex.

عَمَرَ اَيْدِي بَشَاخَر cum Dativo construitur : ut, كُنْدِي كَيْم سَن كَسْرِي كُشَشُو مَانْدَن بَر كُوشَك دَايَم شَشَبَن Omar dixit, venit ad me nuntium, te Palatium fabricasse, instar Pa-
latii Regum Persarum.

Forma illa Verborum negativorum quæ definit in Particula
بَدَا *Donec*, cum alio verbo negativo usurpata habet sensum
 affirmativum: ut, **قَالُوا لَوْ قَرَّبَ كَلْبًا لَهُ سُلْطَانٌ بِأَيِّدٍ عَشْرَتِ**
Donec filia Vuluk veniret, Sultan Balazid
convivium quid esset nesciebat. شاه اول کونلر تمام
وَقَدْ هَارَايَ *Cave O Rex usquedum dies illi expleti fuerint,*
ne iter facias.

Interdum

homo videns est, pulvis enim impedit. *خبره ایدیه اکرچه سنا*
ایارکر دسه Prodimentum ne facto quamvis tibi facerent.

FINIS.

يَا شَيْخُ حَكِيمِ اللَّهِ دَهْرُومُ مُصَدَّرَةٌ مُجَدِّدٌ وَجَلَّالَتِ قُدْرَتُ
 وَسَلَطَتُهُ هُمْ شَيْخُ هُمْ كُنَّ دَهْرُومُ دَكْ آمِينَ *

Grammatica hæc Linguae Turcicae, una cum Novi Testamenti in eandem Linguam versione; prostat venalis apud *Edvardum Millingtonum*, ad Insigne Pelicani, in Vico vulgò vocato *Ducke lane*: Venales etiam habentur in Libri in Aedibus Authoris in Angiporta dicta *White's* crosse *Atley* in *Spout fields*. *Londoni*.

seu *كبر* vero, quum aliquid factum denotat, vel per conjunctionem causalem, quod, verti potest, plerumque cum Indicativo jungitur: ut *دور اوزر دور اوزر* Scis quod navis, in terram aridam non vadit.

Hæ particulae *كبر* seu *كبر*, item *تا* & *تا* interdum elegantè cum verbis Potentialis & Subjunctivi modi omittuntur: plane autè supintelligi debent: ut, *قومان بلر اولدزم* non permiserunt [ut] occiderem. *قومان قلاط زوما سمين* Cave ne errorem scribas. Quandoque per Infinitivum benè vertitur: ut, *كافولر* Infidiles petierunt [ut] ex illa aqua biberent; seu, ex illa aqua bibere petierunt.

Conjunctiones adversativæ cum redditivis; verbis Indicativis apponuntur: ut, *بوهردوش اكرچه يونا ديلر تان ايدى اما* Herodes iste, quamvis è Gracis esset: tamen Judæi cum etiam consentire fecerunt.

Adversativæ autem sine Redditivis interdum Indicativis, interdum subjunctivis adjunguntur: ut, *دودنه كوز كوزمز اكرچه* Oculus hic non vidit, quamvis homo